

LOURDES RAL

TINTA VEGETAL

FABRICA LA TEVA PALETA DE COLORS A PARTIR DE
FLORS, FRUITS SILVESTRES, FULLES I ARRELS TOT
PASSEJANT PELS CAMINS DEL TERRITORI

RECEPTARI DE TINTES

RECEPTES D'HIVERN

01. Eucaliptus i noguerina
02. Arrels de plantatge
03. Xiprer
04. Escorça d'alzina
05. Mimosa
06. Boixac de camp
07. Fulles d'esbarzer

RECEPTES DE PRIMAVERA

08. Romaní i espígol
09. Malva silvestre i romaní
10. Arrels de dent de lleó

RECEPTES D'ESTIU

11. Orega
12. Saüc
13. Hibisc
14. Hibisc amb pols de flors
15. Calèndula
16. Mores
17. Flor de nit
18. Flor de nit i hibisc
19. Flor de nit i pols d'hibisc
20. Flors d'alog
21. Altres tintes d'estiu
22. Pèsol bord i te negre
23. Raïm de moro

RECEPTES DE TARDOR

24. Agalles
25. Magranes
26. Gavarrera
27. Pinyes i aglans

REBOST

TINTES D'APROFITAMENT

28. Alvocat
29. Nabius
30. Tinta d'hivern
31. Ceba vermella
32. Mores, ceba vermella i magrana
33. Col llombarda
34. Nous
35. *Radicchio* i bledes de colors
36. Col kale violeta i remolatxa
37. Flors de *mizuna*
38. Barretes de cera

ELABORACIÓ

DIBUIXOS

ELS INICIS

39. Tinta de malva reial

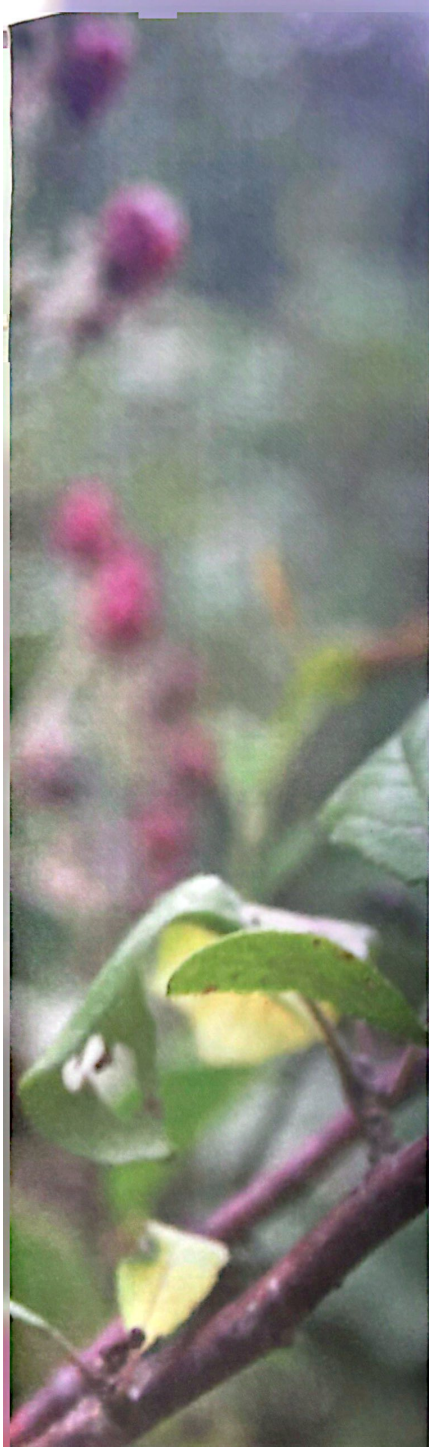
PREÀMBUL

Una de les conseqüències de la pandèmia de coronavirus ha estat la reconexió amb la natura, la redescoberta del territori propi, d'aquells entorns sovint oblidats i que tenim a tocar de casa. Lourdes Ral, artista llagosterenca i professora de l'Escola Municipal d'Art Pere Mayol, ha aprofitat aquesta oportunitat per fer un experiment artístic amb les plantes de casa nostra, aquelles que conformen el nostre paisatge més proper. D'aquest experiment en sorgeix el llibre que teniu a les mans i que ens permet, d'una banda, conèixer millor les plantes que ens envolten i, de l'altra, descobrir la infinitat de possibilitats que ens ofereixen en l'àmbit artístic.

Volem que aquest recull serveixi per donar valor al nostre patrimoni natural i per aprendre a gaudir dels coneixements artístics que ens brinda l'autora.

Antoni Navarro
Alcalde de Llagostera

AMB ULLS DE NEN

Tornar a mirar la natura amb ulls de nen. Tornar a passejar pel bosc com quan tenies sis anys i demanaves quina era aquella o aquella altra planta.

Durant anys he comprat les meves pintures en tubs i pots de plàstic, demanant-me de què devien estar fetes, estudiant-ne cada pigment. La meva primera aproximació a les tintes naturals va ser a través de la malva reial o *rose trémière*. Els intents van ser nombrosos, entre els quals molts de fallits! Uns intents que sovint comportaven deixar la casa impregnada d'eucaliptus tota la tarda. Intents de tenyir roba, de fer impressions sobre cotó... I després de moltes proves, la natura finalment era allà.

A poc a poc vas aprenent a distingir les flors silvestres del teu entorn i comences a descobrir tot de mates de poliol concentrades als camins de Romanyà de la Selva, orenga florida a Ridaura, tarongina a Llagostera, pels volts de l'escola dels meus fills... Cada dia un nou descobriment, i amb cada descobriment més afany per aprendre. Cada cop proves i més proves, i de cada planta una nova tinta.

Algunes de les tintes d'aquest llibre recuperen receptes antigues, algunes fins i tot d'època romana i medieval, com ara la de les agalles. I és que, en altres temps, els tints que s'empraven per a les peces de vestir eren vegetals, i la riquesa de cadascú s'endevinava pel color de les seves robes. Un dels més fascinants d'aquests tints és el del blau —el conegut com a pastell dels tintorers—, que va donar lloc al famós triangle d'or entre Albí, Tolosa i la regió del Gers. El preciós pastell, obtingut de l'herba del pastell, encara avui tenyeix els camps del Château des Plantes, al Pays de Cocagne. A casa nostra se'n troben mates silvestres pel camí de Sant Pere del Burgal, un antic monestir carolingi, convertit en abadia benedictina al s. X, situat a la Vall d'Àneu, al Pallars Sobirà.

La natura ens ofereix una paleta de colors infinita, només cal veure-ho als nostres camps. De cada planta un color, de cada hibisc un vermell lilós, de l'eucaliptus tons de marró i, amb el marro del cafè o el te del matí, una combinació oscil·lant de tons terrosos. Només cal trobar el temps necessari per a descobrir cada color.

En aquest llibre hi trobareu receptes de tintes fetes a partir de fulles, fruites i flors, així com molts, molts d'esbossos pintats amb aquestes tintes. Tots ells estan dibuixats amb un llapis de grafit i pintats amb les tintes vegetals. Les receptes són senzilles i es poden fer a casa.

Les diferents receptes estan agrupades per les quatre estacions de l'any i aprofiten els fruits i plantes de cada temporada: les flors que neixen a l'estiu prop de la riera de Llagostera i pels camins del carrilet, els fruits de final d'agost dels corriols del Mas Roig, les receptes de tardor de tons marrons i rovellats de les gallerites, les receptes d'hivern amb arrels i els primers boixacs i, finalment, les receptes d'aprofitament amb sobres de la cuina, com ara la col lombarda o les cebes morades.

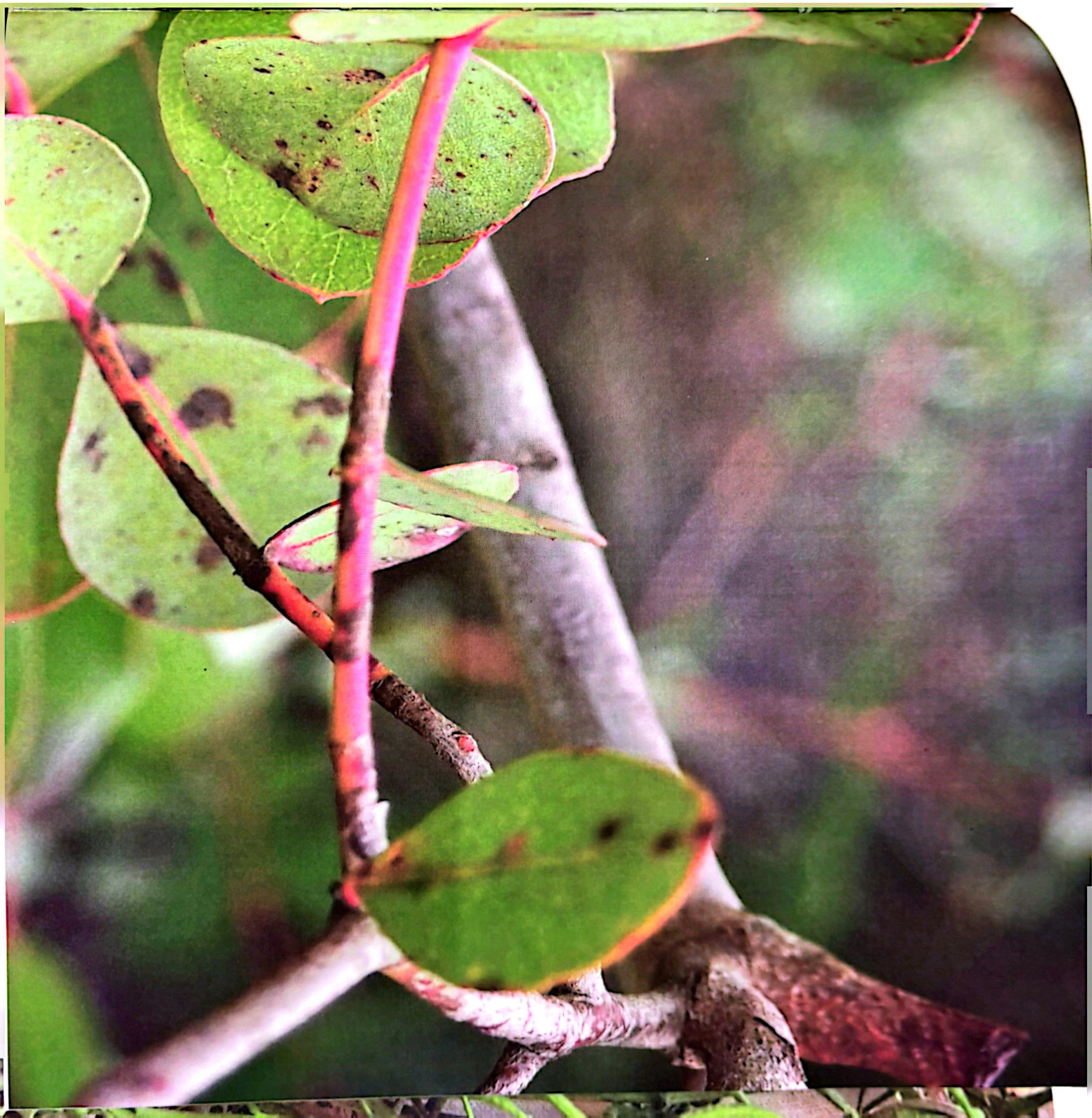

GRAC OBTINGUT DE PELL DE MAGRANA, I
MARRÓ ROVELLAT AFEGINT BICARBONAT DE
SODI A LA TINTA

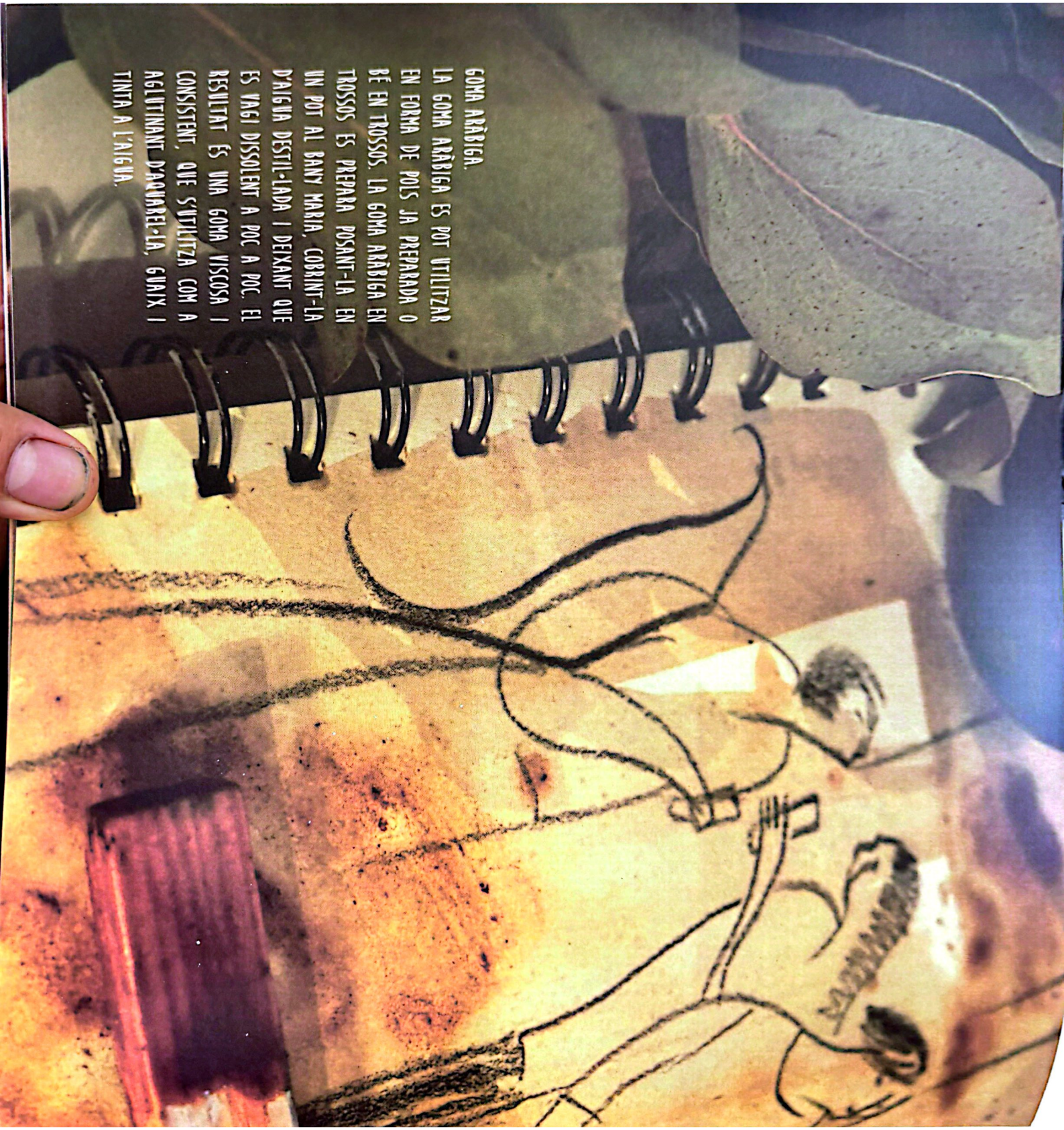

BOIXAC, RAVENELL, ESCORÇA D'ALZINA I PLANETACE DE FULLA PETITA

GOMA ARÀBIGA.
LA GOMA ARÀBIGA ES POT UTILITZAR EN FORMA DE POLS JA PREPARADA O BÉ EN TROSSOS. LA GOMA ARÀBIGA EN TROSSOS ES PREPARA POSANT-LA EN UN POT AL BANY MARIA, COBrint-LA D'AIGUA DESTIL·LADA I DEIXANT QUE ES VAGI DISSOLENT A POC A POC. EL RESULTAT ES UNA GOMA VISCOSA I CONSISTENT, QUE S'UTILITZA COM A AGLUTINANT D'AQUARÈL·LA, GUÀIX I TINTA A L'AIGUA.

01. TINTA D'EUCALIPTUS I NOGUERINA

INGREDIENTS

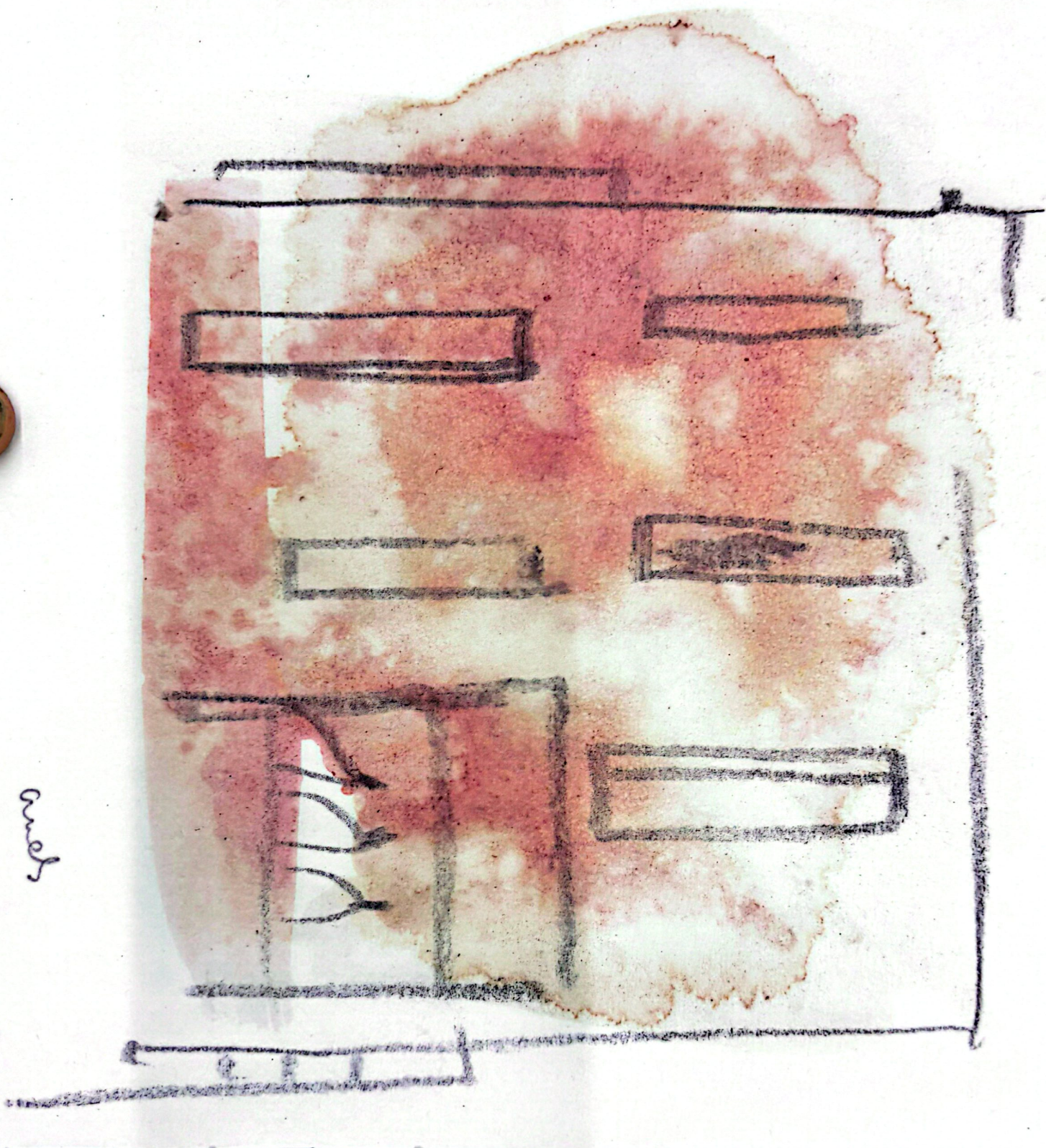
- Escorça i fulles d'eucaliptus
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau
- 1 cullerada de noguerina en pols

L'eucaliptus d'aquesta recepta s'ha collit els darrers dies de desembre dels eucaliptus que hi ha a la Via Verda entre Llagostera i Sant Feliu de Guíxols. Podeu fer servir les fulles més tendres, més rodones o més llargues; mireu d'evitar les que siguin més seques i marrons.

Poseu en una olla l'escorça d'eucaliptus trencada a trossets i unes fulles d'eucaliptus. Tot seguit afegiu-hi aigua destil·lada assegurant-vos que l'escorça i les fulles quedin ben cobertes. Deixeu bullir i reduir la infusió durant 1,5 h. Traieu-la del foc i deixeu-la reposar amb les fulles i l'escorça encara a dins. Si us quedés massa líquida, podeu tornar a escalfar-la perquè redueixi més.

Coleu-ho tot i afegiu-hi la goma aràbiga i la noguerina en pols. El resultat serà un color marró que oscil·larà entre tons més clars o més foscos, segons la quantitat de noguerina que s'hagi emprat. La noguerina s'extreu de la pell de les nous verdes. Podeu trobar-ne en pols a la drogueria o bé en una botiga de belles arts, però si ho preferiu també podeu preparar-la a mà recollint les pells de les nous verdes. Un cop acabada la tinta, s'hi afegeix oli essencial de clau per conservar-la.

and

02. TINTA D'ARRELS DE PLANTATGE

INGREDIENTS

- Arrel de plantatge
- 1/2 cullerada goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

El plantatge de fulles amples i el de fulles estretes el trobareu a tots els camins i vorals. A més de les seves propietats tintòries, el plantatge, com a infusió, és antiinflamatòria i expectorant, i aplicada en pomada o oli, actua sobre les inflamacions de la pell.

Poseu en una olla arrels de plantatge i cobriu amb aigua destil·lada. Deixeu bullir i reduir la infusió una 1h30 min. Un cop bullit, treure del foc i deixar reposar durant un dia. Pot tornar a bullir el dia següent per a extreure més colorant.

Coleu la tinta i afegiu-hi la goma aràbiga. El resultat és un color marró vermellós, i una bona aiguada per als dies d'hivern. Un cop acabada la tinta, afegiu-hi 3 gotes d'oli essencial de clau com a conservant.

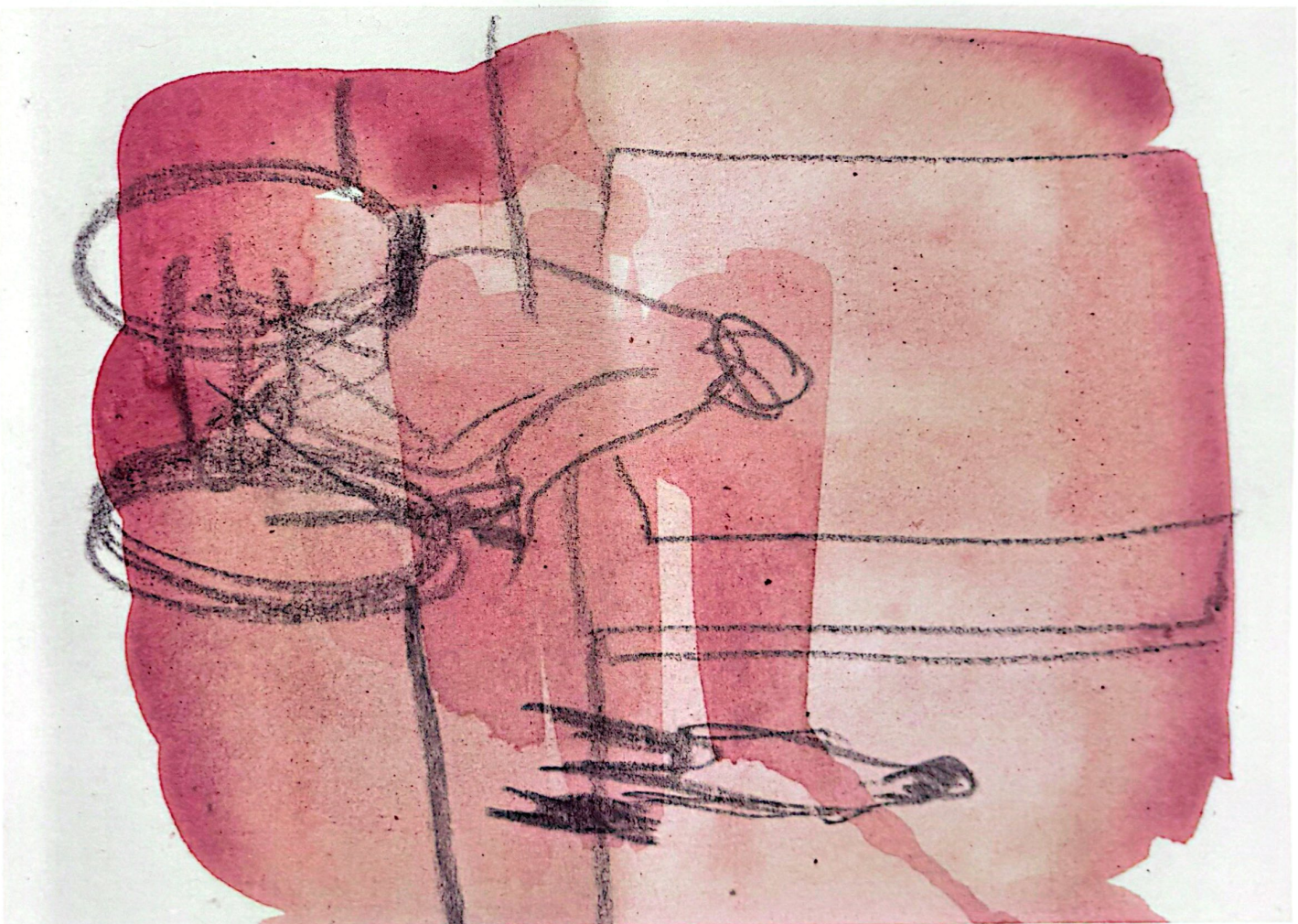
03. TINTA DE XIPRER

INGREDIENTS

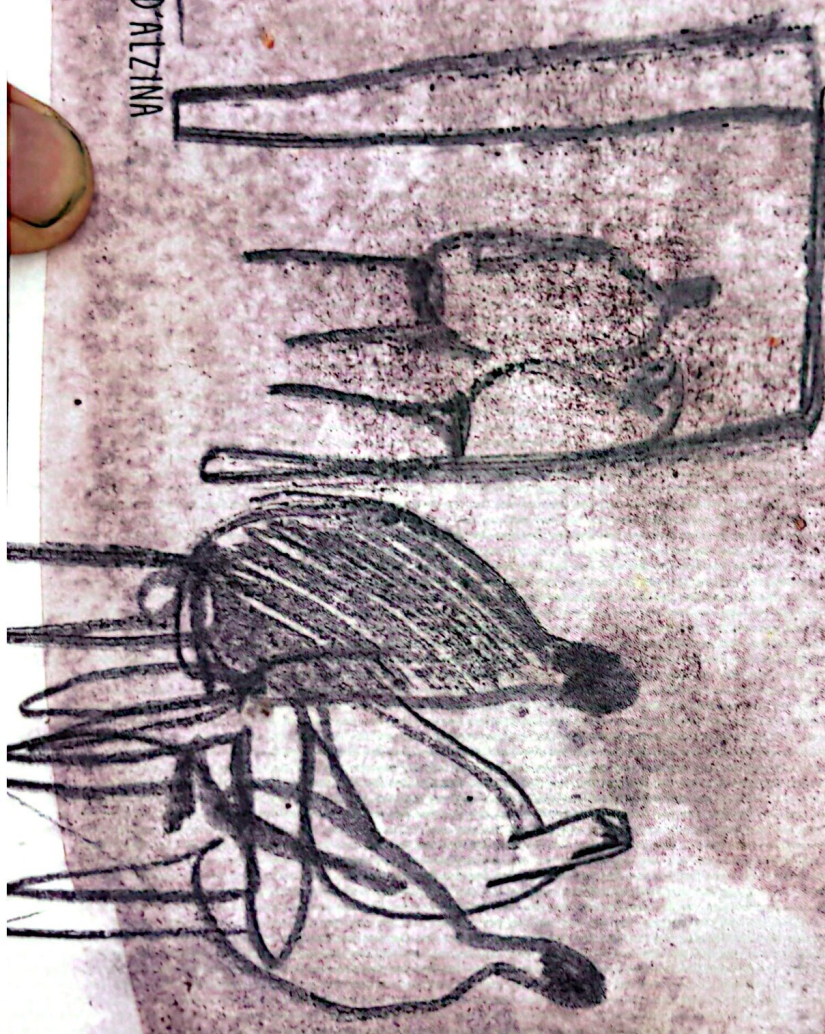
- 12 fruits de xiprer
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Una tinta perfecta per a l'hivern, d'un arbre alt i majestuós que trobem a tot el nostre paisatge i que ens evoca el dol, la Toscana i el pas del temps. Els seus fruits rugosos, que muten de verd a marró i que també tenen propietats medicinals, poden utilitzar-se per fer-ne una tinta marró d'hivern.

Poseu a bullir en aigua destil·lada una dotzena de fruits (o gàlbuls) de xiprer. Deixeu-los coure durant 1 h i tot seguit deixeu-los reposar unes quantes hores més. Coleu-ho tot i afegiu-hi goma aràbiga i clau. El resultat serà una tinta de colors marrons que s'intensifica amb el bicarbonat. Una bona tinta per a aiguades i aquarel·les desbossos, d'un color que oscil·la entre els rosats, els vermellosos i els marrons.

TINTA DI SCORCIA D'ALZINA

04. TINTA D'ESCORÇA D'ALZINA

INGREDIENTS

- Trossets d'escorça d'alzina de branques caigudes
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau
- 1/2 culleradeta de sulfat de ferro

És una recepta molt senzilla, feta a partir de trossets d'escorça de branques caigudes. Cobriu-les amb aigua destil·lada i deixeu bullir durant 1,5 h i tot seguit deixeu-ho reposar 24 h més. L'endemà, coleu-ho tot i afegiu-hi mitja culleradeta de sulfat de ferro.

El sulfat de ferro farà augmentar la intensitat del color, que oscil·larà entre marrons foscos i marrons rovellats.

Afegiu-hi l'oli de clau com a conservant.

05. TINTA DE MIMOSA

INGREDIENTS

- Flors de mimosa
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

La tinta de mimosa és una preciosa recepta de febrer. El groc brillant de les seves flors es trasllada fàcilment a una tinta viva i espectacular.

Escalfeu l'aigua a 80 °C en una bullidora i poseu les flors de mimosa a infusionar. Deixeu reposar la tinta durant un dia sencer en un pot de vidre. En dies assolllats, també pot posar-se a reposar a l'exterior. L'endemà, afegiu-hi, com a la resta de tintes, la goma aràbiga com a aglutinant. Afegiu-hi unes gotes d'oli essencial de clau per conservar la tinta.

El color groc pot tornar-se encara més intens si s'afegeix a la mescla una culleradeta de bicarbonat.

06. TINTA DE BOIXAC DE CAMP

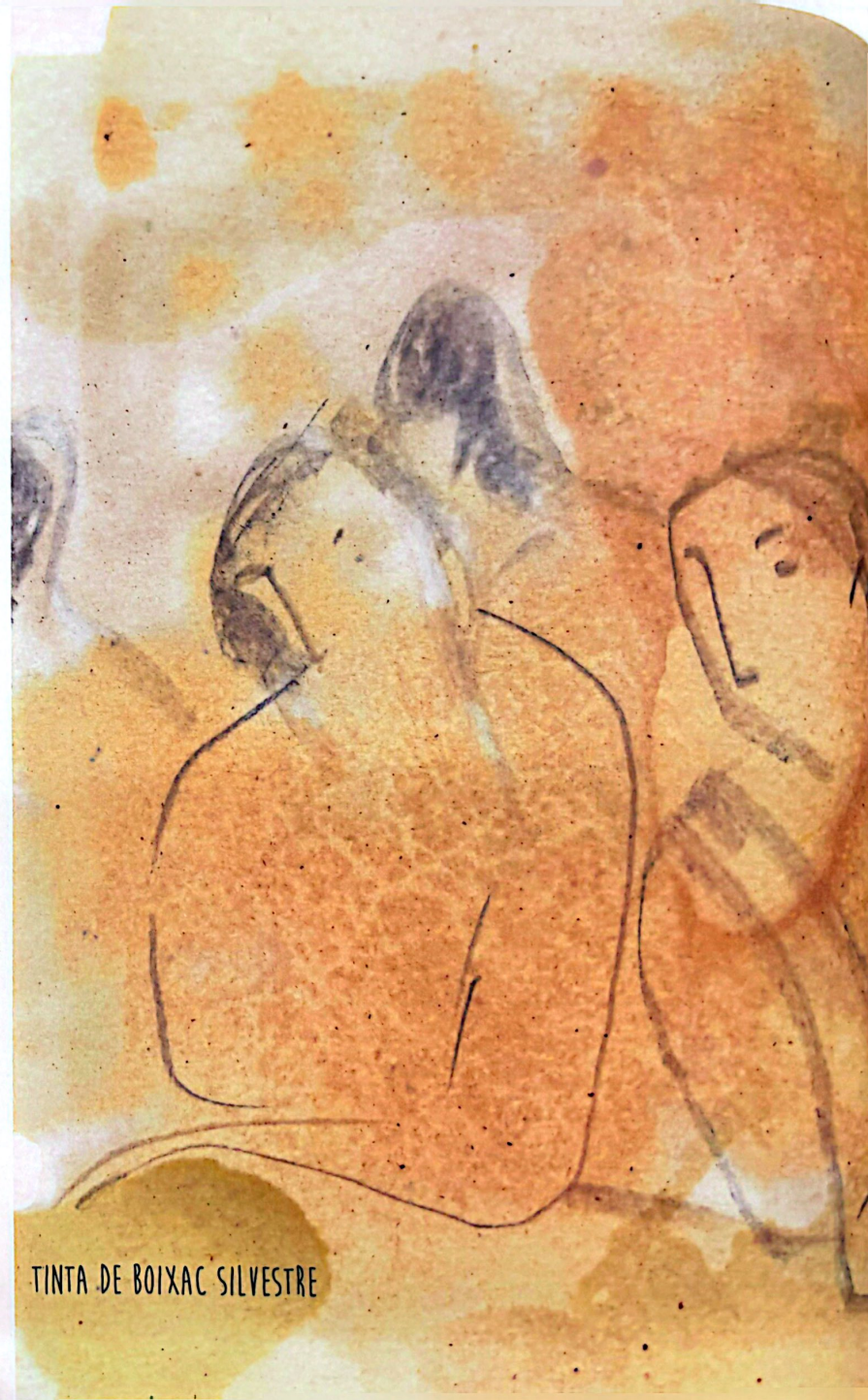
INGREDIENTS

- Flors de boixac silvestre
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

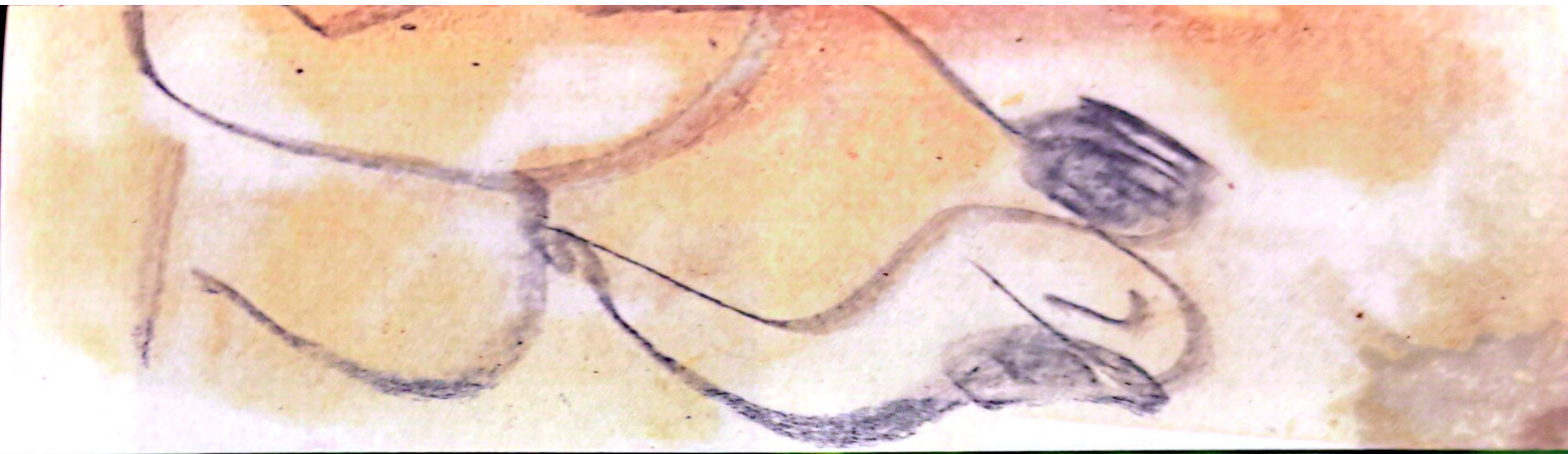
Les flors de boixac de camp, calèndula silvestre o groguet de camp ens donaran un to groc terrós molt càlid. El trobareu florit a les vores dels camins de la Via Verda entre Llagostera i Sant Feliu de Guíxols a partir de mitjan febrer. De flors petites i grogues, el boixac aixeca un pam de terra i creix a prop d'una altra planta que floreix per la mateixa època: el ravenell o ravenissa comuna.

Escalfeu l'aigua a 80 °C en una bullidora i poseu les floretes de boixac silvestre a infusonar. Deixeu-ho reposar 24 h en un pot de vidre al sol. Passades les 24 h, afegiu-hi la goma aràbiga com a aglutinant de la tinta i l'oli de clau com a conservant.

El to és càlid, un groc terrós que pot intensificar-se amb una culleradeta de bicarbonat. Una recepta molt senzilla, per començar a fer una tinta amb una de les primeres flors que floreixen als nostres camps.

TINTA DE BOIXAC SILVESTRE

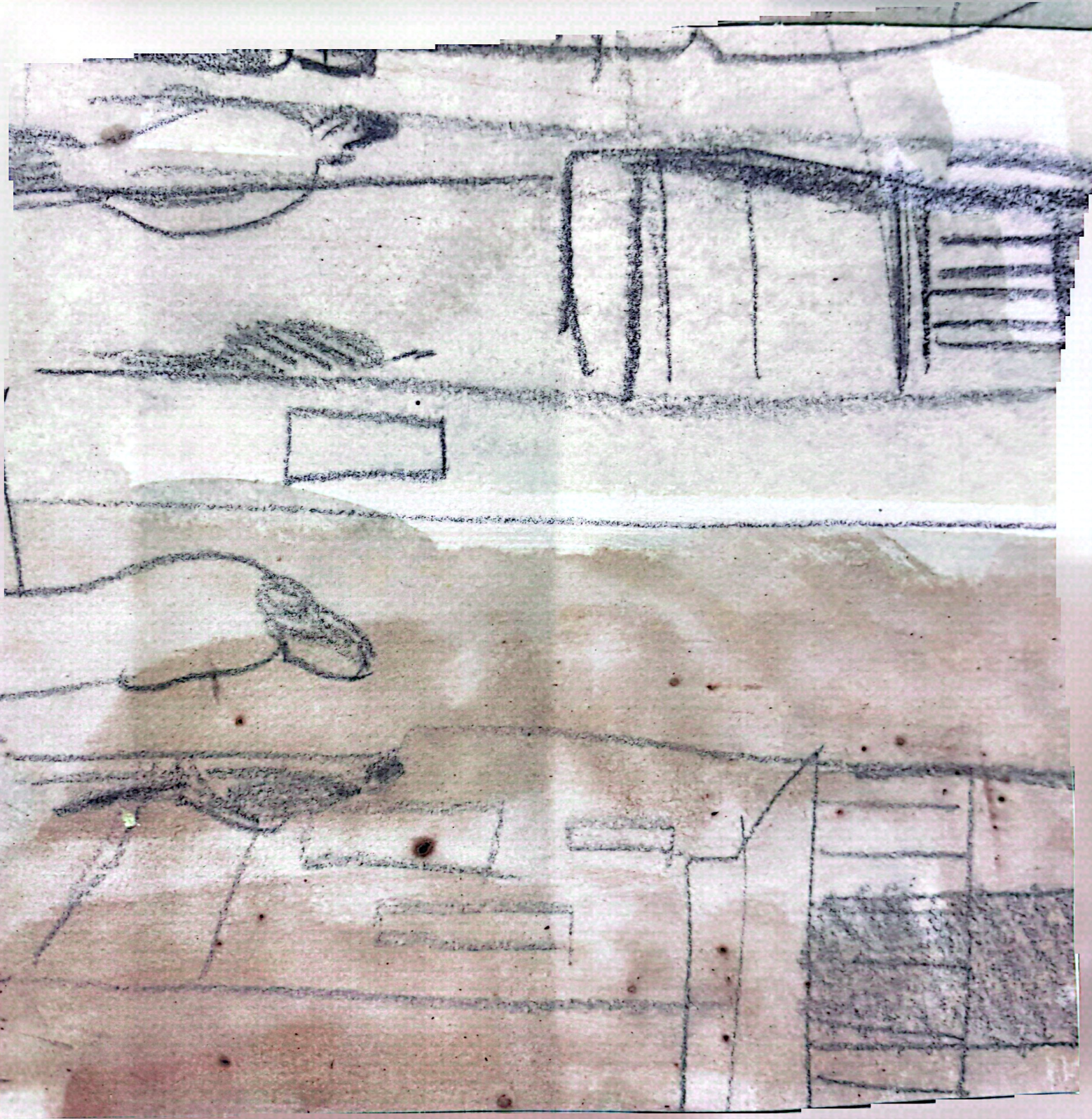
07. TINTA DE FULLES D'ESBARZER

INGREDIENTS

- De 20 a 25 fulles d'esbarzer
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau
- 1/2 culleradeta de sulfat de ferro

Aquesta és una recepta molt senzilla feta a partir de fulles d'esbarzer, mentre esperem que arribi el moment de poder fer la tinta de mora a finals d'estiu. Trobareu molts esbarzers als corriols del Mas Roig. Poseu les fulles a escalfar en aigua destil·lada durant 1,5 h, assegurant-vos que quedin ben cobertes. Un cop hagin bullit, deixeu-ho reposar tot durant 24 h. Si voleu intensificar el to, l'endemà torneu a fer-ho escalfar.

Coleu-ho tot i afegiu-hi mitja culleradeta de goma aràbiga i mitja culleradeta de sulfat de ferro. El sulfat de ferro farà canviar el to de marró a marró molt fosc, tot creant una tinta ferrogàlica molt semblant a la de les agalles.

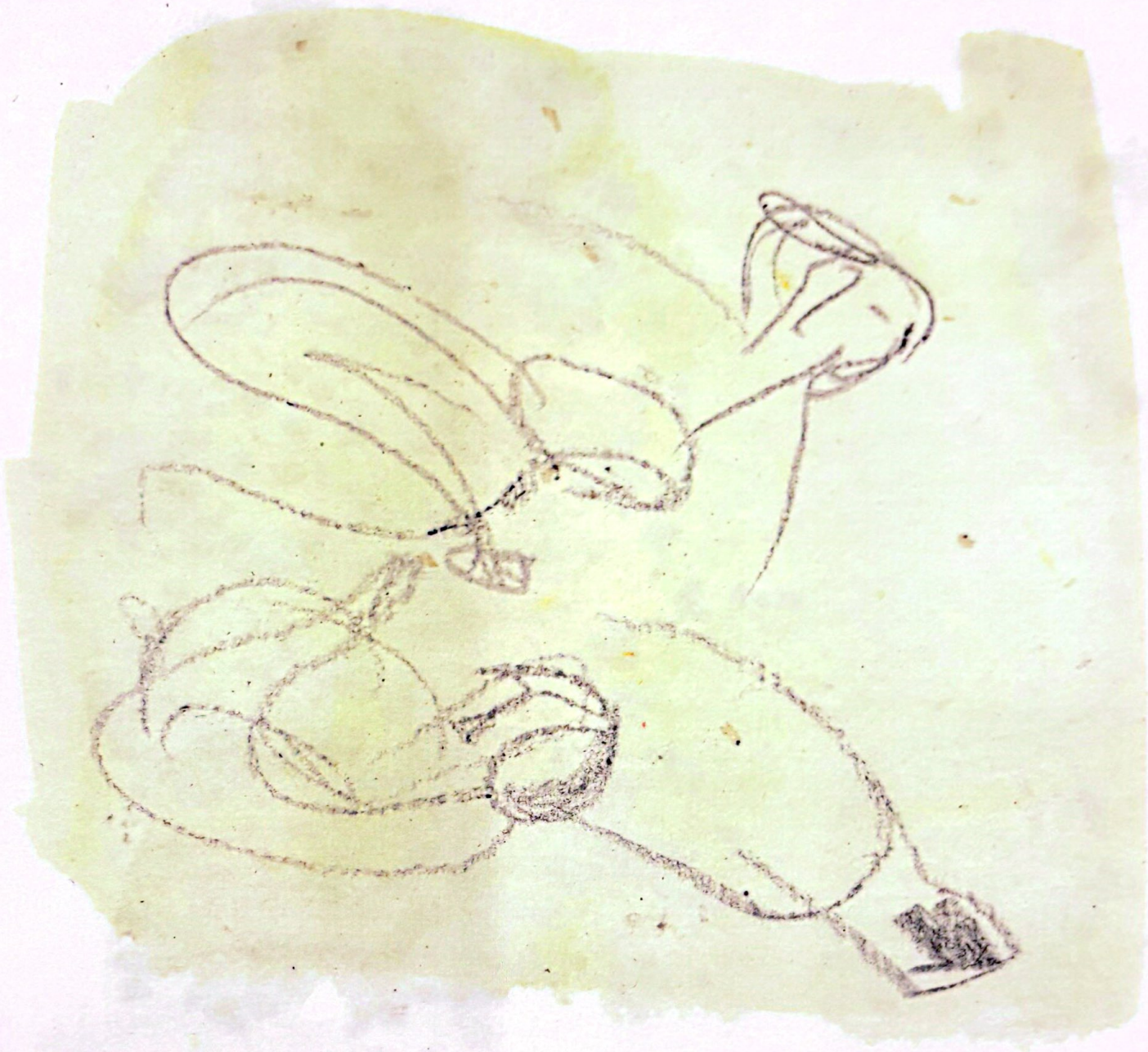

TINTA DE ROMANÍ I ESPÍGOL

PRIMAVERA

09. TINTA DE MALVA SILVESTRE I ROMANÍ

INGREDIENTS

- 20 flors de malva silvestre
- 4 branques de romaní
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau
- 3 culleradetes d'alcohol blanc destil·lat
- 1 cullerada de sal

La malva silvestre la trobareu a tots els vorals i també als horts. Com a infusió, té moltes propietats expectorants i antiinflamatòries, a més a més de contenir mucíl·lags i tanins. Se'n poden consumir tant les fulles tendres com les flors.

Per a aquesta recepta cal posar a bullir les branques de romaní en aigua destil·lada durant 30 min, passats els quals s'hi han d'afegir les flors de malva silvestre i fer-ho coure tot durant 10 min més. Tot seguit deixeu-ho reposar durant 24 h. L'endemà podeu tornar a fer escalfar la infusió per intensificar el to de la tinta.

Un cop colada la infusió, s'hi afegeix la goma aràbiga, la sal, l'alcohol blanc i l'oli essencial. Si es vol, aquesta mateixa recepta també es pot fer canviant el romaní per branques d'espígol; en aquest cas, el color que obtindreu serà un groguenc que anirà prenent tons verds pàl·lids.

10. TINTA D'ARRELS DE DENT DE LLEÓ

INGREDIENTS

- Arrels de dent de lleó
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Coneguda també com a pixallits, la trobareu en prats i vorals. És una planta comestible, rica en vitamines i minerals, i amb propietats depuratives. Es pot consumir en amanides.

Poseu en una olla les arrels de dent de lleó i cobriu-les amb aigua destil·lada. Escalfeu la planta a foc lent durant una 1,5 h i deixeu reposar la infusió durant un dia.

Coleu la tinta i afegiu-hi la goma aràbiga. El resultat serà un color marró vermellós, molt semblant al del plantatge. Afegiu a la tinta tres gotes d'oli essencial de clau.

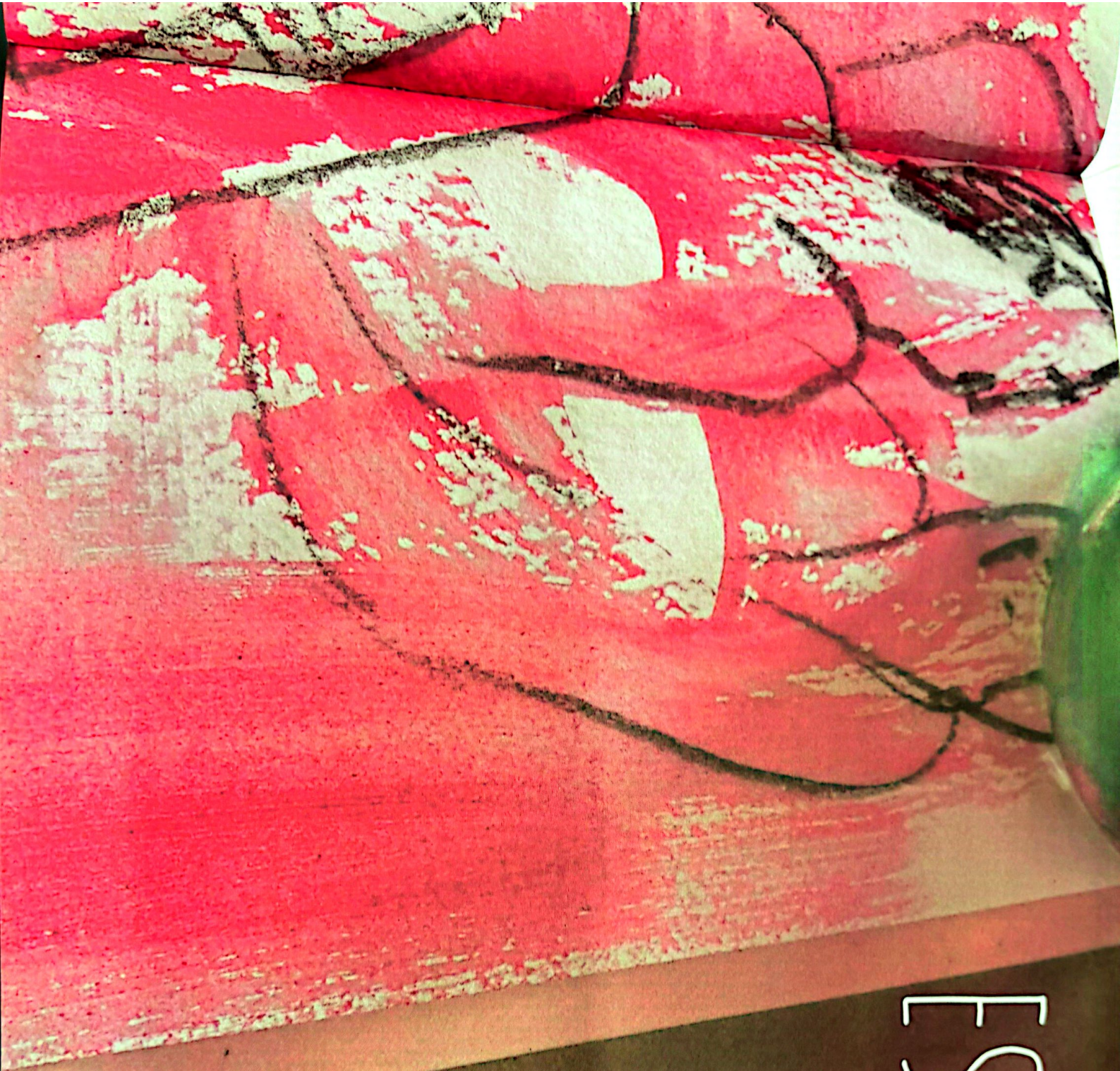
També es poden obtenir diferents tonalitats de marró a partir de te negre, cafè, arrels d'algunes plantes, així com a partir de fulles de morera i escorces d'alzina o de roure.

TINTA D'HERSC

ESTIM

11. TINTA D'ORENGA

INGREDIENTS

- Flors d'orenga
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau
- 3 cullerades de vinagre blanc
- 1 culleradeta de sal

Aquesta és una recepta molt fàcil i una de les meves preferides de l'estiu. Podeu trobar orenga en molts dels nostres camps, però també podeu fer-ne servir de seca. Aquesta tinta l'he feta amb orenga recollida a finals d'estiu a Ridaura.

Poseu en una olla les flors d'orenga, cobriu-les amb aigua destil·lada i afegiu-hi la sal i el vinagre. Deixeu escalfar i reduir la infusió durant uns 30 min. Un cop hagi bullit, traieu-la del foc i deixeu-la reposar 24 hores.

L'endemà, coleu-ho tot i afegiu-hi la goma aràbiga. El color que obtindreu serà un to ocre molt clar, que també pot ser modificat amb bicarbonat de sodi. En ser barrejat amb el bicarbonat, el color es torna terrós.

12. TINTA DE SAÛC

INGREDIENTS

- **Una vintena de baies de saüc**
- **1/2 cullerada de goma aràbiga**
- **1/2 cullerada de glicerina**
- **3 gotes d'oli essencial de clau**

Una recepta per aprofitar les baies de saüc de final d'estiu. Les baies de saüc les vam collir a finals d'agost a la ruta del carrilet de Llagostera a Cassà de la Selva, però de saücs en trobareu a molts altres camins, com els del Veïnat de Bruguera, a Llagostera.

Poseu en una olla les baies de saüc i cobriu-les amb aigua destil·lada. Deixeu bullir i reduir la infusió uns 45 minuts. Un cop hagi bullit, traieu-la del foc i deixeu reposar la tinta. Servint-vos d'un morter, aixafeu totes les baies per poder extreure'n el colorant. També podeu colar la tinta amb un drap de cotó per extreure tot el pigment del fruit. Si us quedés massa líquida, podeu tornar a escalfar-la perquè redueixi més. Afegiu-hi la glicerina i la goma aràbiga.

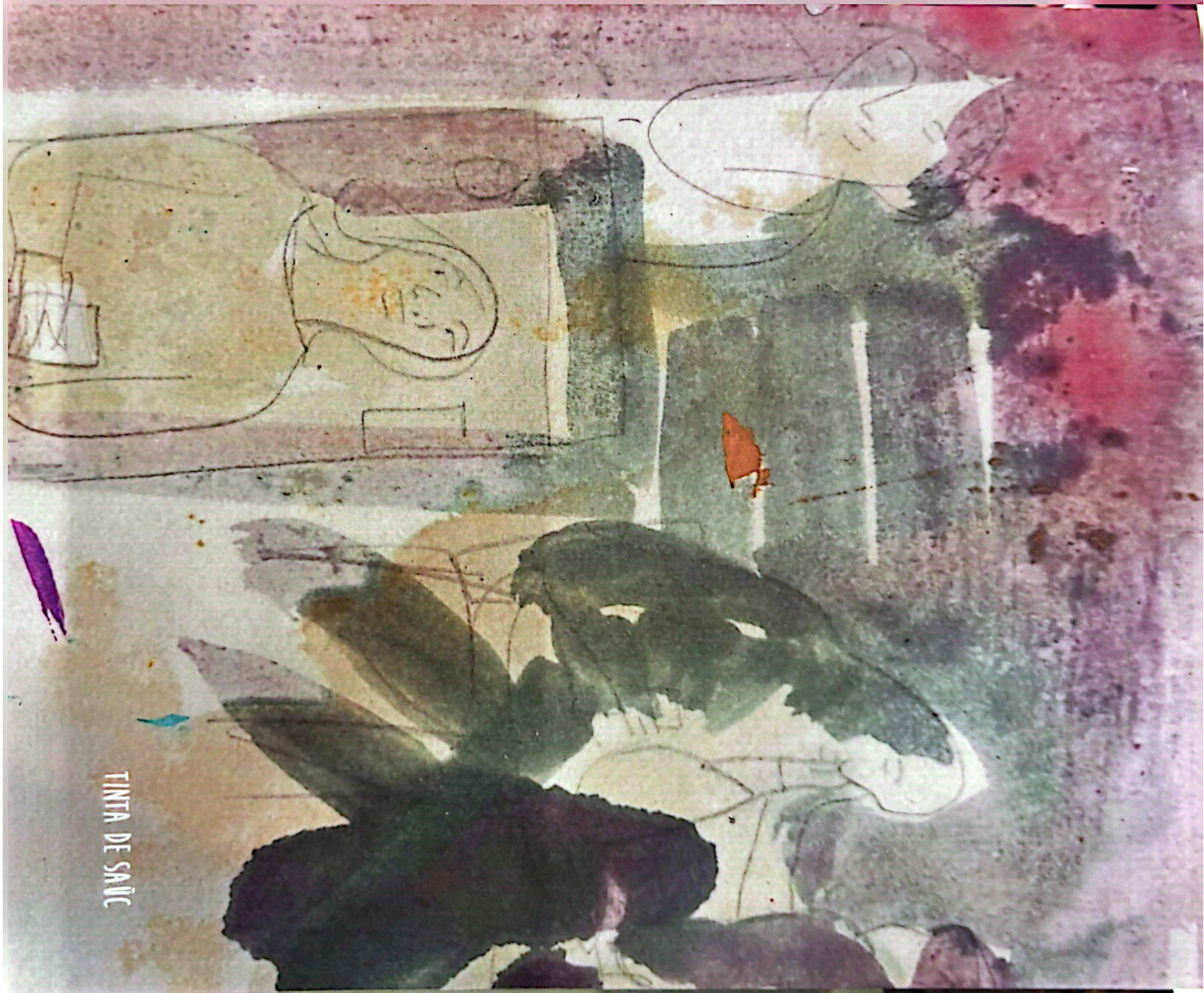
El to sobre el paper és un color vermellós. És una recepta molt senzilla, que aprofita el fruit del saüc, que a més té molts usos medicinals i alimentaris (begudes, infusions, postres, melmelades...). Pot augmentar-se'n el color tot bullint les baies amb te negre o roibos.

PER FER LA TINTA DE SAÛC S'HAN UTILITZAT BAIES DE SAÛC
NEGRE, MOLT COMUNES TAMBÉ PER A L'ELABORACIÓ DE SUCS O
MELMELADES.

TAMBÉ ES POT FER TINTA DE L'ÈVOL O SAÛC PUDENT, LES BAIES
DEL QUAL SÓN TÒXIQUES PERÒ AMB MÉS CAPACITAT TINTÒRIA
QUE LES DE SAÛC NEGRE.

TINTA DE SAJIC

13. TINTA D'HIBISC

INGREDIENTS

- Flors fresques o seques d'hibisc
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau
- 1/2 culleradeta de glicerina

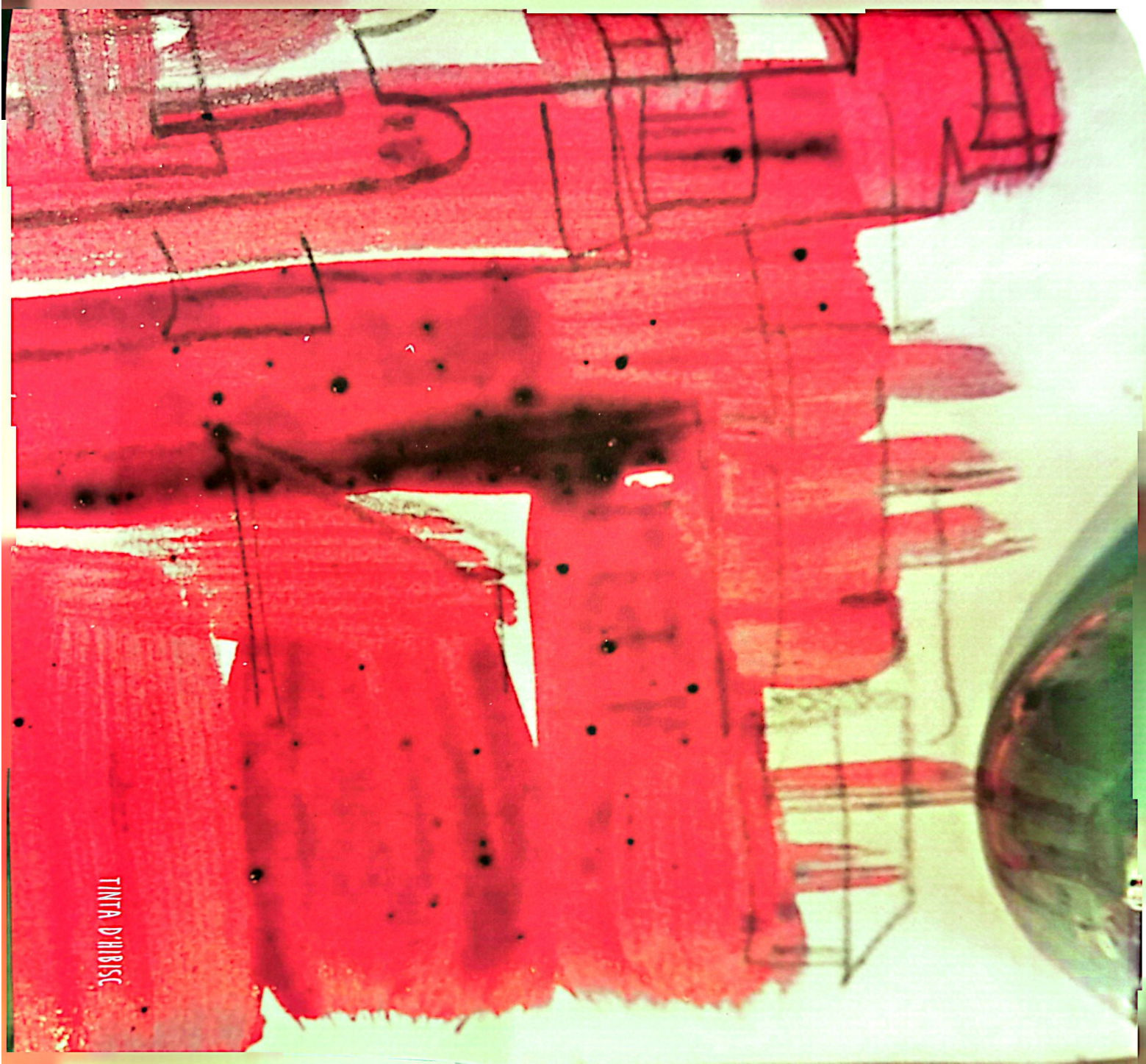
Aquesta és una recepta a base de flors d'hibisc fresques o seques, en aquest cas de color vermellós lilós. Les podeu cultivar a casa o bé comprar les flors d'hibisc de producció ecològica que s'utilitzen per a prendre com a infusió.

Escalfeu l'aigua a 80 °C en una bullidora i poseu l'hibisc a infundir. Si voleu que us quedi una tinta més concentrada, feu servir poca aigua. Deixeu-ho reposar i refredar. Un cop refredat, afegiu-hi, com a la resta de les tintes, la goma aràbiga com a aglutinant. Afegiu-hi també unes gotes d'oli essencial com a conservant. Si es vol una tinta més consistent, només cal canviar la goma aràbiga per midó de blat de moro.

El color que obtindreu serà un to vermellós brillant i generós, molt càlid i ric, que s'anirà tornant lilós segons el suport i la llum que rebi. Trobareu l'hibisc en molts jardins particulars, així com en fulles seques per a infusió. Per les seves propietats, l'hibisc sovint es combina en les infusions d'hivern amb el saüc, l'equinàcia, la gavrera i/o el gingebre.

Es pot barrejar amb bicarbonat per obtenir directament un to lilós blavós. Colors roses els donen també els alvocats, les cireres i, un to rosa amarronat, els fruits de la gavrera, a finals d'estiu.

TINTA D'IBRISC

14. TINTA D'HIBISC AMB POLS DE FLORS

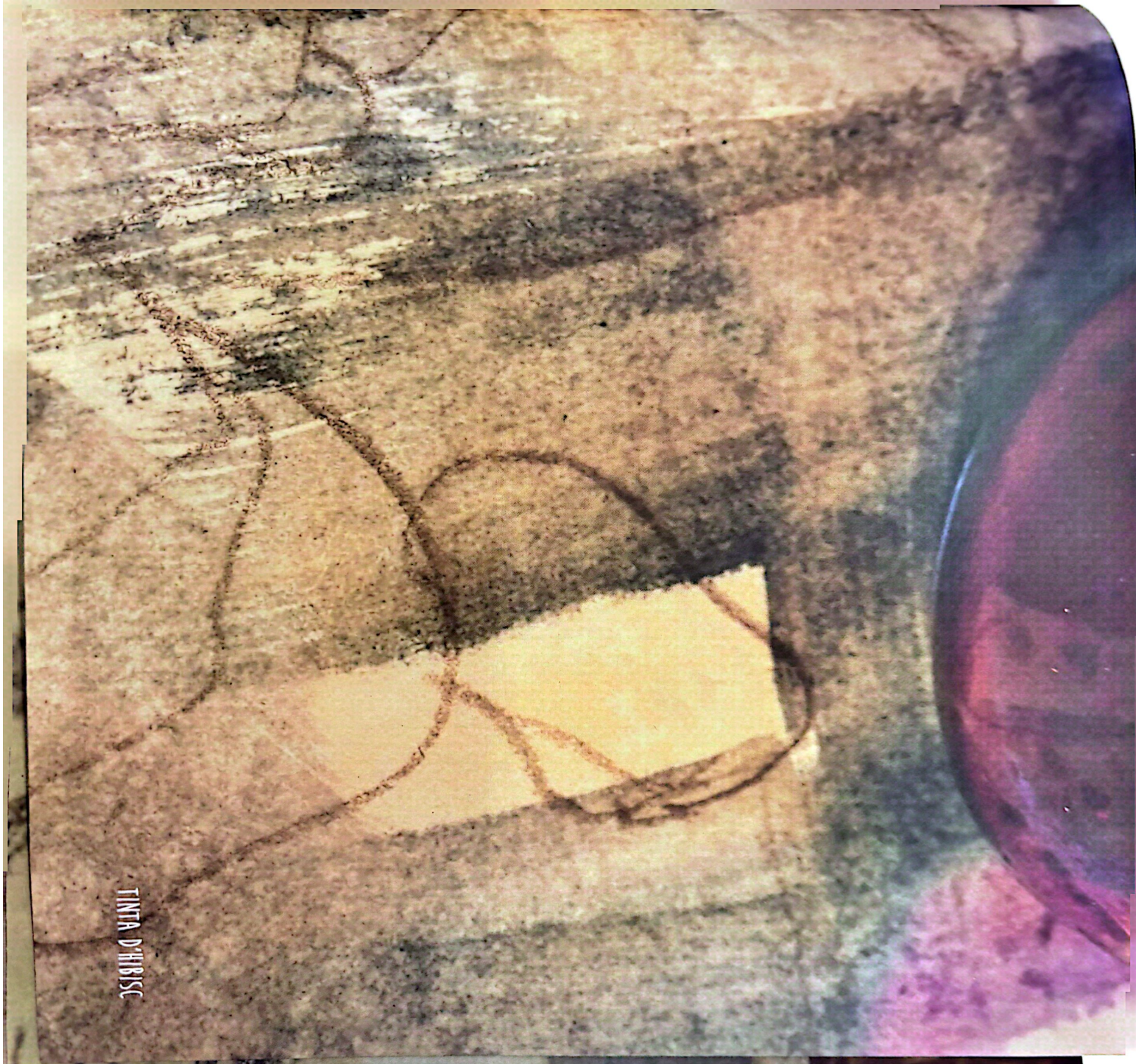
INGREDIENTS

- Pols d'hibisc
- 5 ml de goma aràbiga
- 2 gotes de glicerina
- 1 gota d'oli essencial de clau
- Aigua destil·lada

Una recepta molt senzilla feta a partir de pols d'hibisc, obtinguda reduint els pètals secs de les flors d'hibisc a pols.

Barregeu la pols de flors amb poca aigua destil·lada i afegiu-hi 5 ml de goma aràbiga líquida com a aglutinant. Afegiu-hi més pols d'hibisc segons la consistència de la pintura. Un cop aglutinada la tinta, afegiu-hi les gotes de glicerina, l'oli essencial de clau i més pols d'hibisc per assolir una major consistència.

Obtindrem una aquarel·la molt brillant de color vermellós. Aconseguireu les variacions cap a tons lilosos tot afegint una culleradeta de bicarbonat a l'aquarel·la.

TINTA D'IBRISC

15. TINTA DE CALÈNDULA

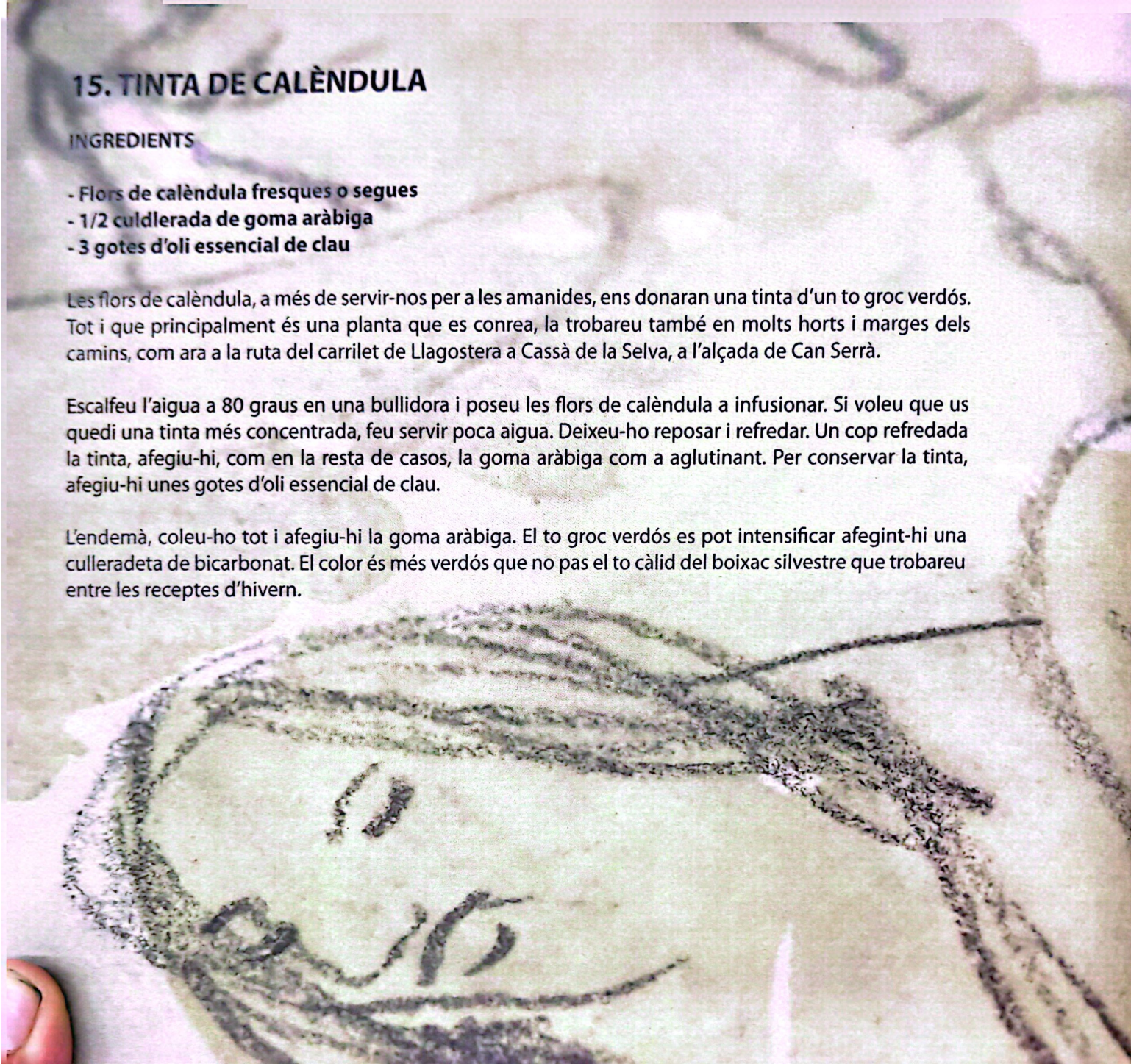
INGREDIENTS

- Flors de calèndula fresques o seques
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Les flors de calèndula, a més de servir-nos per a les amanides, ens donaran una tinta d'un to groc verdós. Tot i que principalment és una planta que es conrea, la trobareu també en molts horts i marges dels camins, com ara a la ruta del carrilet de Llagostera a Cassà de la Selva, a l'alçada de Can Serrà.

Escalfeu l'aigua a 80 graus en una bullidora i poseu les flors de calèndula a infundir. Si voleu que us quedi una tinta més concentrada, feu servir poca aigua. Deixeu-ho reposar i refredar. Un cop refredada la tinta, afegiu-hi, com en la resta de casos, la goma aràbiga com a aglutinant. Per conservar la tinta, afegiu-hi unes gotes d'oli essencial de clau.

L'endemà, coleu-ho tot i afegiu-hi la goma aràbiga. El to groc verdós es pot intensificar afegint-hi una culleradeta de bicarbonat. El color és més verdós que no pas el to càlid del boixac silvestre que trobareu entre les receptes d'hivern.

TINTA DE MORES

16. TINTA DE MORES

INGREDIENTS

- Mores d'esbarzer
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 1/2 cullerada de glicerina
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Una recepta especial per a una tarda de final d'estiu. Aquesta recepta també es pot fer en altres èpoques de l'any, conservant les mores al congelador. Aquesta recepta està elaborada a partir de les mores collides als corriols del Mas Roig.

Poseu en una olla les mores i cobriu-les amb aigua destil·lada. Deixeu bullir i reduir la infusió uns 45 minuts. Un cop hagi bullit, traieu-la del foc i deixeu reposar la tinta. Servint-vos d'un morter, aixafeu tots els fruits per tal d'extreure'n el colorant. També podeu colar la tinta amb un drap de cotó per tal d'extreure tot el pigment del fruit. Si us quedés massa líquida, podeu tornar a escalfar-la perquè redueixi més. Afegiu-hi la glicerina i la goma aràbiga.

El color sobre el paper és d'un to lilós, que canvia cap a tonalitats de marró lilós amb el temps i amb l'exposició a la llum.

17. TINTA DE FLOR DE NIT

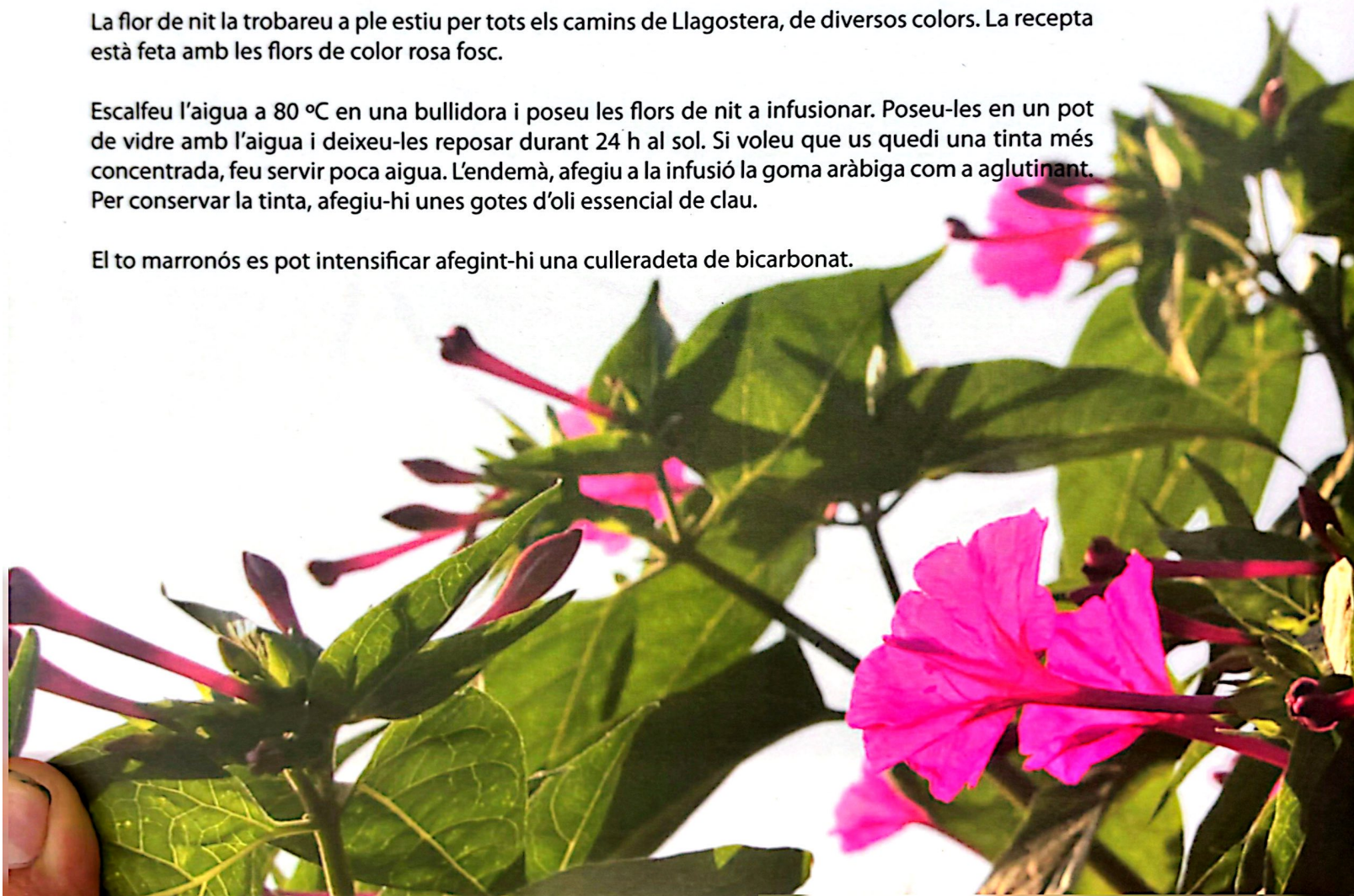
INGREDIENTS

- Flors de flor de nit
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

La flor de nit la trobareu a ple estiu per tots els camins de Llagostera, de diversos colors. La recepta està feta amb les flors de color rosa fosc.

Escalfeu l'aigua a 80 °C en una bullidora i poseu les flors de nit a infusonar. Poseu-les en un pot de vidre amb l'aigua i deixeu-les reposar durant 24 h al sol. Si voleu que us quedi una tinta més concentrada, feu servir poca aigua. L'endemà, afegiu a la infusió la goma aràbiga com a aglutinant. Per conservar la tinta, afegiu-hi unes gotes d'oli essencial de clau.

El to marronós es pot intensificar afegint-hi una culleradeta de bicarbonat.

18. TINTA DE FLOR DE NIT I HIBISC

INGREDIENTS

- Flors de flor de nit
- Flors d'hibisc
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Aquesta recepta és una variant que combina les flors de nit i d'hibisc. Escalfeu l'aigua a 80 °C en una bullidora i poseu les flors de nit i l'hibisc a infusonar. Poseu-les en un pot de vidre amb l'aigua i deixeu-les reposar durant 24 h al sol.

L'endemà, afegiu a la infusió la goma aràbiga com a aglutinant. Per conservar la tinta, afegiu-hi unes gotes d'oli essencial de clau.

El to que obtingueu oscil·larà entre lilosos i blaus. Una tinta molt peculiar, amb molts matisos, ideal per a aiguades. Pot afegir-s'hi una culleradeta de bicarbonat per tal d'accentuar-ne els tons. Amb els dies, la tinta perd el to blavós i es torna de colors marrons rosats, que oscil·len entre més clars i més foscos.

1. Aiguada en fresc, acabada d'aplicar sobre paper de cotó.

2. El mateix dibuix un cop sec; el bicarbonat hi aporta un to marró rosat.

18. TINTA DE FLOR DE NIT I HIBISC

INGREDIENTS

- Flors de flor de nit
- Flors d'hibisc
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Aquesta recepta és una variant que combina les flors de nit i d'hibisc. Escalfeu l'aigua a 80 °C en una bullidora i poseu les flors de nit i l'hibisc a infusonar. Poseu-les en un pot de vidre amb l'aigua i deixeu-les reposar durant 24 h al sol.

L'endemà, afegiu a la infusió la goma aràbiga com a aglutinant. Per conservar la tinta, afegiu-hi unes gotes d'oli essencial de clau.

El to que obtingueu oscil·larà entre lilosos i blaus. Una tinta molt peculiar, amb molts matisos, ideal per a aiguades. Pot afegir-s'hi una culleradeta de bicarbonat per tal d'accentuar-ne els tons. Amb els dies, la tinta perd el to blavós i es torna de colors marrons rosats, que oscil·len entre més clars i més foscos.

1. Aiguada en fresc, acabada d'aplicar sobre paper de cotó.

mateix dibuix un cop sec; el bicarbonat hi donarà un to marró rosat.

19. TINTA DE FLOR DE NIT I POLS D'HIBISC

INGREDIENTS

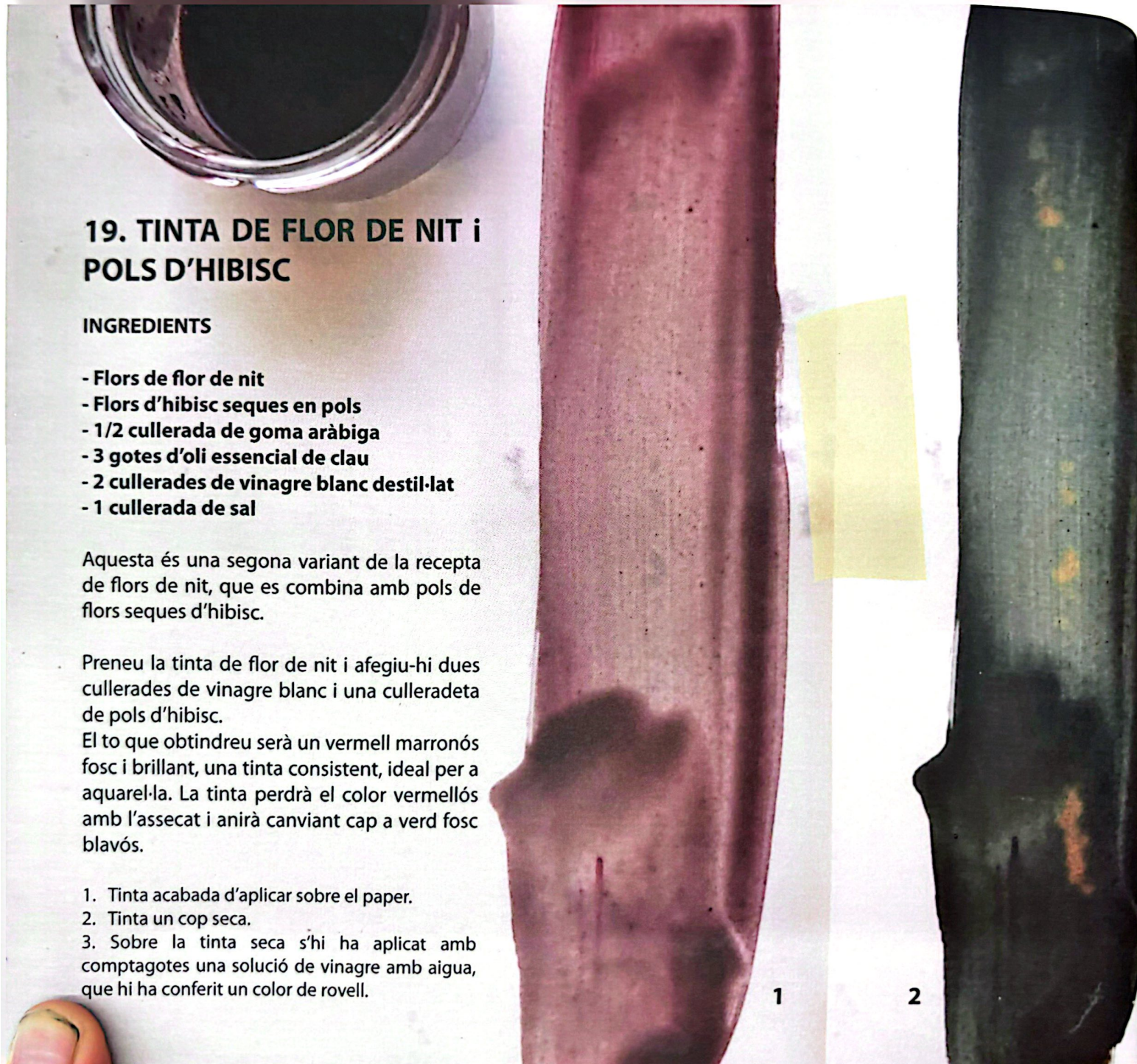
- Flors de flor de nit
- Flors d'hibisc seques en pols
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau
- 2 cullerades de vinagre blanc destil·lat
- 1 cullerada de sal

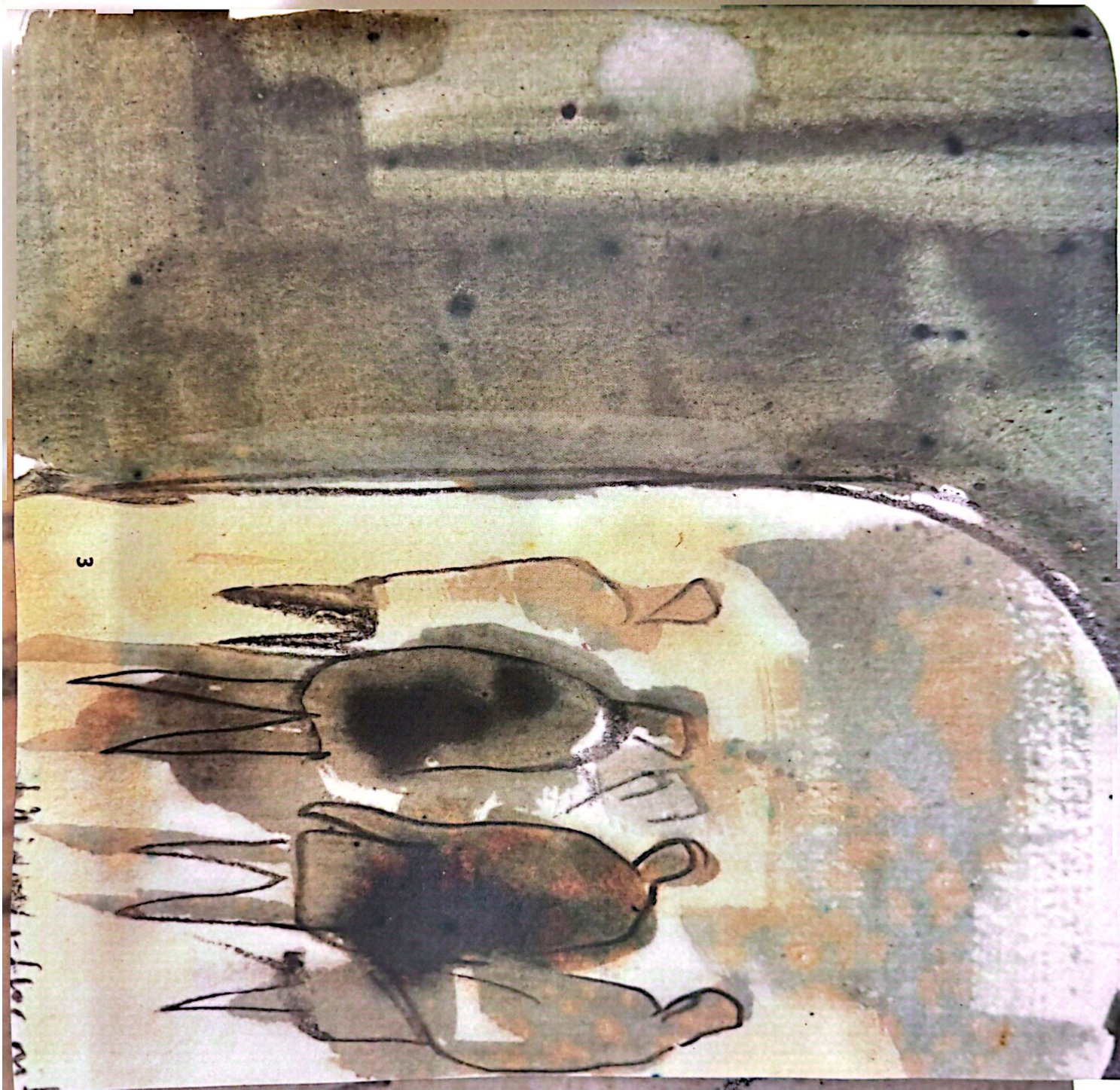
Aquesta és una segona variant de la recepta de flors de nit, que es combina amb pols de flors seques d'hibisc.

Preneu la tinta de flor de nit i afegiu-hi dues cullerades de vinagre blanc i una culleradeta de pols d'hibisc.

El to que obtindreu serà un vermell marronós fosc i brillant, una tinta consistent, ideal per a aquarel·la. La tinta perdrà el color vermellós amb l'assecat i anirà canviant cap a verd fosc blavós.

1. Tinta acabada d'aplicar sobre el paper.
2. Tinta un cop seca.
3. Sobre la tinta seca s'hi ha aplicat amb comptagotes una solució de vinagre amb aigua, que hi ha conferit un color de rovell.

20. TINTA DE FLORS D'ALOC

INGREDIENTS

- Flors d'alog
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Aquesta recepta està preparada amb flors d'alog de les que trobareu a ple estiu als camps de Llagostera. És el primer cop que en faig tinta (sempre n'havia fet ús només com a planta medicinal) i el resultat és un marró ataronjat i ple de matisos.

La recepta és molt senzilla: infusioneu les flors en aigua a 80 °C i, tot seguit, col·loqueu-les en un pot de vidre amb l'aigua i deixeu-les 24 h al sol a reposar.

L'endemà, afegiu a la infusió la goma aràbiga com a aglutinant i unes gotes d'oli essencial de clau com a conservant.

És ideal per a aiguades, perquè el to va canviant entre ataronjat i marró, amb un color que recorda el siena i el terra càlid.

21. ALTRES TINTES D'ESTIU

A l'estiu, als nostres camps hi trobareu una sèrie de flors senzilles de les quals també podreu obtenir tons grocs i grocs verdosos. La tinta l'aconseguireu infusionant els pètals frescos en aigua bullent i deixant-ho reposar tot en un pot de vidre al sol durant 24 h, passades les quals es filtra i s'hi afegeix una culleradeta de goma aràbiga i unes gotes d'oli essencial de clau. Aquestes flors són:

- Pastanaga salvatge: creix arreu; en trobareu exemplars preciosos als corriols del Mas Roig durant l'estiu. Les seves flors en infusió donen tons de groc pàl·lid, que poden accentuar-se amb bicarbonat de sodi.
- Milfulles: en trobareu arreu a camps i marges. Els seus raïms de flors blanques donen un to molt semblant al de la pastanaga salvatge.
- Floretes grogues d'herba de Sant Joan: en trobem al llarg de la majoria de camins, i és conegut també per a l'elaboració d'oli de cop.
- Nyàmera: en trobareu a finals d'estiu a tota la riera de Llagostera i, si passeu per La Bisbal d'Empordà, la veureu també a la riba del Daró. De mata grossa i flors grogues, les nyàmeres donen un caràcter distintiu al nostre paisatge.

PASTANAG
TINTA DE
TINTA DE

Pastanaga
silvestre

Nyāmeres

Boixacel
calendula

MA DE PÉSOIS BORDS TE NÈGRE

22. TINTA DE PÈSOL BORD I TE NEGRE

INGREDIENTS

- Unes 20 flors de pèsol bord
- 1 bossa de te negre
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 1/2 cullerada de glicerina
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Entre els nostres boscos hi trobareu pèsols bords de diferents colors. Es pot fer una tinta preciosa combinant les flors de pèsols bords i el poder tintori del te negre. Podeu fer servir tant te negre com roibos.

Infusioneu en aigua destil·lada a 80 °C els pètals dels pèsols i el te. Deixeu-los reposar durant 24 hores. Coleu la infusió i, si us quedés massa líquida, bulliu-la durant uns minuts perquè redueixi més. Afegiu-hi la goma aràbiga, la glicerina i l'oli de clau com a conservant.

El to marró viu i vellutat permet molts tipus d'esbossos i aiguades de color profund.

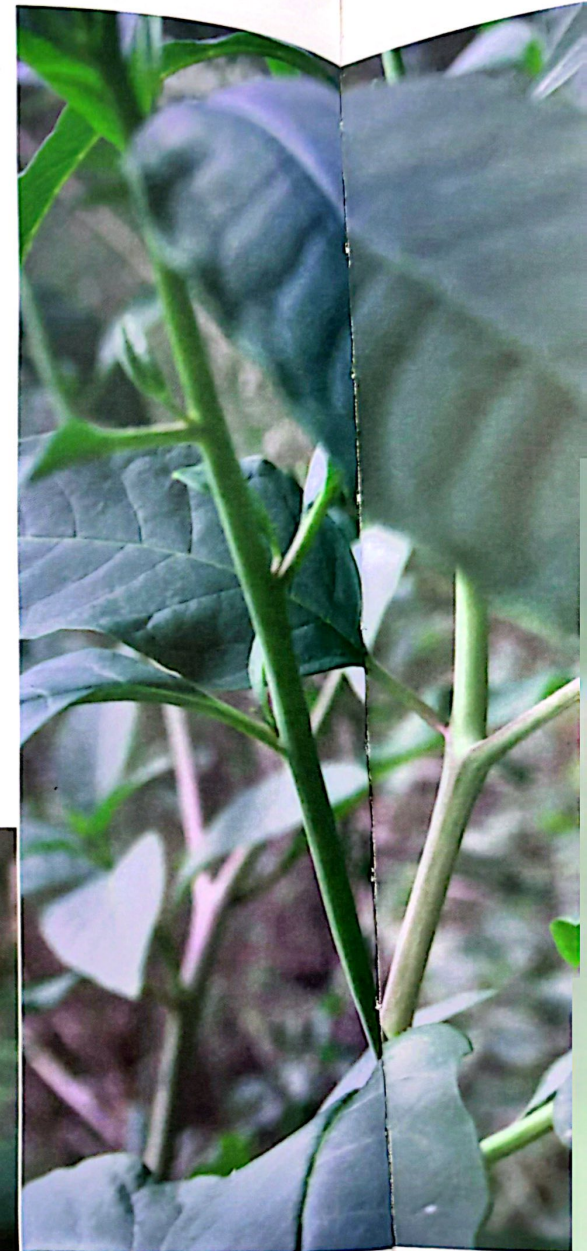
23. RAÏM DE MORO

A les vores de la riera de Llagostera, a Ridaura i als marges dels camins és molt comuna, a l'estiu, una planta invasiva d'origen americà, el raïm de moro. Amb alçades que poden arribar fins als 3 m i una gran velocitat d'expansió (sobretot durant la primavera i l'estiu), és molt resistent i difícil d'eliminar, i és per això que se la considera una mala herba. La trobareu envaint la resta de cultius i plantes en molts camps del poble, murs, sòls arenosos, així com prop de pous i altres zones humides, com als voltants de la riera.

Els pàmpols de flors blanques i els penjolls de fruits de color verd, que poden assolir els 30 cm, es tornen de color lila fosc a la tardor. Dels fruits se'n pot fer una tinta sense cocció, passant-los per un passapuré, filtrant el líquid i afegint-hi goma aràbiga i oli de clau. El to que se n'obté és un vermell vellutat, semblant a un magenta, amb poca resistència a la llum.

És una espècie tòxica des de les arrels als fruits. S'han conservat receptes en què el raïm de moro s'utilitzava per fer tinta negra, combinada amb agalles de roure i sulfat de ferro.

Es pot aconseguir un color semblant amb altres fruits que continguin antocianines com el raïm de moro, com ara les baies de saüc, els nabius o el raïm. Si voleu fer tinta a partir de *phytolacca*, poseu-vos guants tant per collir-ne els fruits com per treballar amb la tinta, per la seva toxicitat.

AGALLES A LA VITA VERDA DE LLAGOSTERA

TARDOR

LES AGALLES

Trobem agalles en alzines i roures. Les vespes gallarites, insectes o altres paràsits ataquen alzines i roures, i són, avui dia, una de les principals plagues dels nostres arbres. Les vespes ponen els ous en diferents parts dels arbres i fan que s'hi produeixin unes agalles de diferents formes que contenen una quantitat de tanins molt elevada. Són protuberàncies, a l'interior dels quals hi trobem resina, i és per això són enganxoses.

L'ús d'aquestes malformacions dels arbres per a la producció de tinta es coneix des de l'Imperi romà. Les primeres receptes que en conservem provenen, de fet, de Plini el Vell. L'ús de les agalles va ser molt comuna també en època medieval per crear manuscrits, i se'n conserven receptes amb diferents ingredients.

D'agalles n'hi ha de molts tipus, en funció de l'insecte o el paràsit. Les d'aquesta recepta les formen les vespes gallarites (*Andricus dentimitratus*), que ponen els ous a la gla i aleshores al seu voltant s'hi forma una estranya estructura irregular. Molt enganxoses al tacte, destaquen per les seves formes irregulars però també per uns colors taronges i vermells brillants.

Reconeixibles a simple vista observant els arbres, el to i la forma varien en funció de l'estació: a l'estiu són enganxoses i d'un color verd groguenc; a la tardor es tornen d'un marró vermellós i cauen a terra, o algunes fins i tot s'enganxen a les fulles dels roures; durant l'hivern, les larves queden amagades dins de les gallarites, per tornar a introduir-se a les glans durant la primavera.

Les agalles d'aquestes receptes les he recol·lectat a la tardor a la Via Verda de Llagostera, tant dels arbres com de terra. Són plenes de tanins i se n'obtenen marrons que oscil·len entre tons més clars i tons més foscos.

LES AGALLES

Trobem agalles en alzines i roures. Les vespes gallarites, insectes o altres paràsits ataquen alzines i roures, i són, avui dia, una de les principals plagues dels nostres arbres. Les vespes ponen els ous en diferents parts dels arbres i fan que s'hi produeixin unes agalles de diferents formes que contenen una quantitat de tanins molt elevada. Són protuberàncies, a l'interior dels quals hi trobem resina, i és per això són enganxoses.

L'ús d'aquestes malformacions dels arbres per a la producció de tinta es coneix des de l'Imperi romà. Les primeres receptes que en conservem provenen, de fet, de Plini el Vell. L'ús de les agalles va ser molt comuna també en època medieval per crear manuscrits, i se'n conserven receptes amb diferents ingredients.

D'agalles n'hi ha de molts tipus, en funció de l'insecte o el paràsit. Les d'aquesta recepta les formen les vespes gallarites (*Andricus dentimitratus*), que ponen els ous a la gla i aleshores al seu voltant s'hi forma una estranya estructura irregular. Molt enganxoses al tacte, destaquen per les seves formes irregulars però també per uns colors taronges i vermells brillants.

Reconeixibles a simple vista observant els arbres, el to i la forma varien en funció de l'estació: a l'estiu són enganxoses i d'un color verd groguenc; a la tardor es tornen d'un marró vermellós i cauen a terra, o algunes fins i tot s'enganxen a les fulles dels roures; durant l'hivern, les larves queden amagades dins de les gallarites, per tornar a introduir-se a les glans durant la primavera.

Les agalles d'aquestes receptes les he recollit a la tardor a la Via Verda de Llagostera, tant dels arbres com de terra. Són plenes de tanins i se n'obtenen marrons que oscil·len entre tons més clars i tons més foscos.

La tinta d'agalles, anomenada tinta ferrogàl·lica, que durant segles va utilitzar-se per a manuscrits medievals i renaixentistes, ha estat també la tinta que ha acompanyat molts artistes.

És la tinta que emprava Goya en molts dels seus dibuixos, la que enamorava Rembrandt i la que omplia les llibretes de Leonardo da Vinci, així com els dibuixos de Dürer, Delacroix i Van Gogh. També en feren ús escriptors com Victor Hugo per escriure les seves obres. Músics i científics no foren menys: Newton va escriure-hi la seva fórmula i Mozart, J. S. Bach, Beethoven, Mahler o Grieg van compondre-hi la seva música.

Els tanins de les agalles amb els sulfats de ferro formen un to ennegrit, brillant i vellutat. Altres tintes fosques són la de carbó negre (la més antiga) o les tintes fetes a partir la cocció de glans i escorces, pinyes, te negre o roibos i cafè (a les que es pot afegir sulfat de ferro).

TINTA D'AGALLES

TINTA D'AGALLES

24. TINTA D'AGALLES

INGREDIENTS

- Una dotzena d'agalles
- 1/2 cullerada de glicerina
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau
- 1/2 culleradeta de sulfat de ferro

Recolliu una dotzena d'agalles durant la tardor; les d'aquesta recepta provenen de la Via Verda de Llagostera. Formades per les vespes de les gallarites, les agalles són plenes de resina, de manera que convé deixar-les assecar separades les unes de les altres. Són irregulars, extravagants i de formes orgàniques, també anomenades "fel de gla". Les agalles són d'un color roig que es va tornant amarronat.

Per elaborar la tinta ferrogàlica, trenqueu les agalles a trossets amb un morter, poseu-los en una olla i cobriu-los amb aigua destil·lada. Deixeu bullir i reduir la infusió durant 1 h i 45 min, i tot seguit deixeu-la reposar. Si us quedés massa líquida, torneu-la a fer bullir. Les agalles són plenes de tanins que, com veureu, tenyeixen l'aigua d'un to marró fosc.

Afegiu-hi la glicerina i la goma aràbiga. Un cop ben emulsionat tot, el resultat serà un marró que oscil·larà entre tons més clars i més foscos. Afegiu-hi mitja culleradeta de sulfat de ferro, que farà enfosquir (quasi ennegrir) la tinta. El sulfat de ferro es pot disoldre en cristalls; es pot fabricar de forma artesanal o bé comprar-lo a la drogueria per a ús en horticultura.

Per a fabricar una solució de ferro, cal afegir trossos de ferro a un pot amb vinagre i deixar-los-hi en remull. Amb els dies, la solució prendrà un color oxidat que farà canviar també el to de la tinta. Si opteu per fer servir la solució de ferro artesanal, afegiu-ne dues cullerades a la mescla de la tinta. Una altra bona combinació és mesclar la tinta amb glans i/o te negre.

25. TINTA DE MAGRANES

INGREDIENTS

- Pell de magranes seques (2 magranes)
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

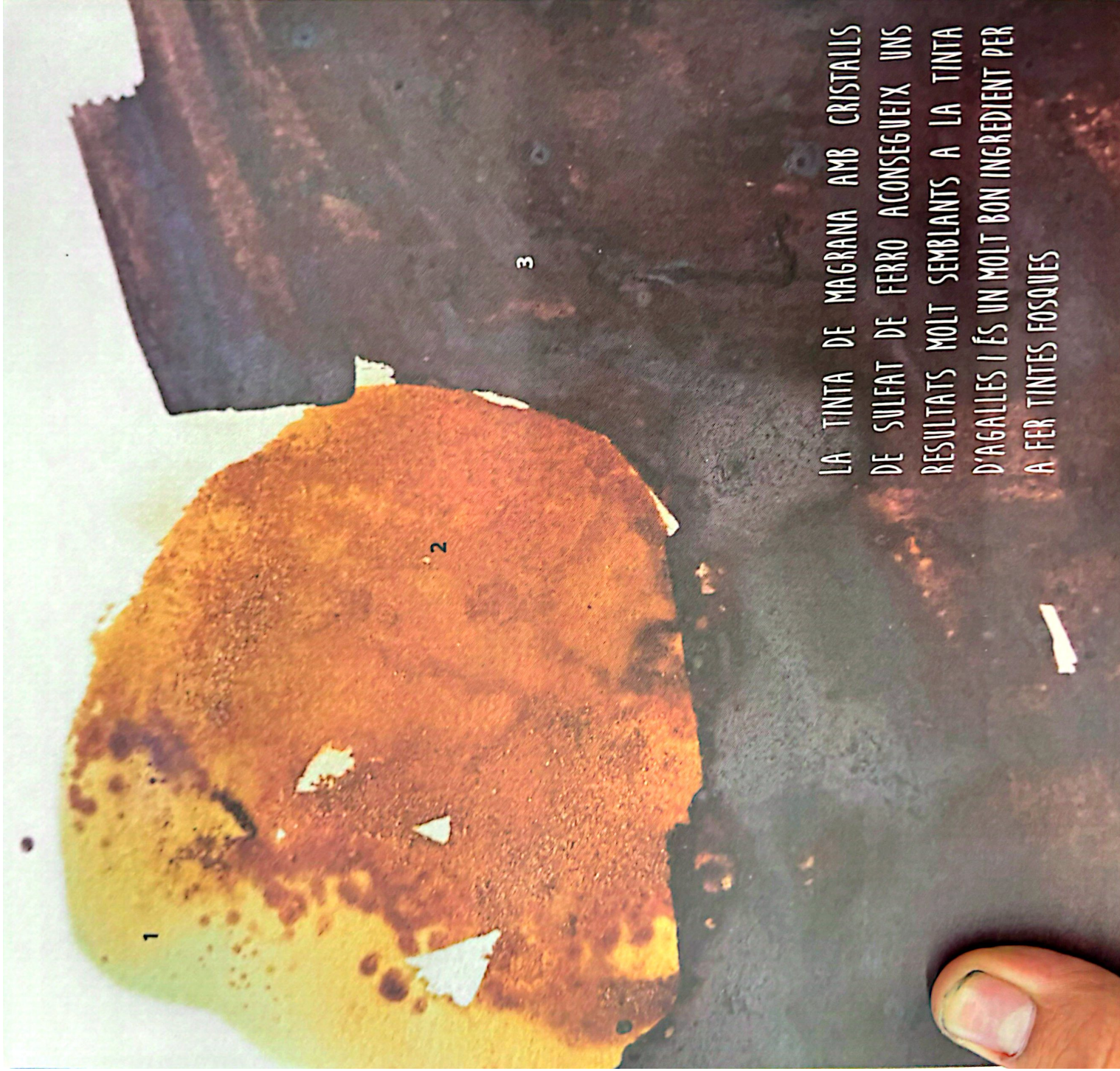
Deixar assecar en primer lloc les pells de les magranes. Aquesta és una de les meves receptes preferides de tardor-hivern. Una recepta feta amb calma i precedida del gustós plaer de menjar-se una magrana!

Poseu en una olla les pells de magrana tallades a bocins i cobriu-les amb aigua. Feu-les bullir 1,5 h i tot seguit deixeu reposar les pells de magrana unes quantes hores dins l'olla perquè acabin d'extreure tot el tint. Passada aquesta estona ja podreu colar la tinta de magrana. Si us quedés massa líquida, podeu tornar a escalfar-la uns 15-20 minuts perquè redueixi més. Per colar la tinta, serviu-vos d'una roba de mussolina de cotó. Afegiu-hi la goma aràbiga i l'oli essencial de clau per conservar la tinta.

El color que obtindreu serà d'un to ocre (1). Si voleu que es torni groc-taronjós, empolvoreu-hi bicarbonat de sodi per sobre. El resultat es pot veure en les taques de pintura (2). Sobre de l'aiguada de magrana, s'hi ha empolvorat bicarbonat de sodi d'ús alimentari. El resultat és un to groc-taronjós i el bicarbonat es pot treure del paper un cop sec (el que no ha quedat barrejat amb la tinta cau). També es pot barrejar la tinta amb 1/4 o 1/2 cullerada de bicarbonat de sodi, segons la intensitat de color que vulguem aconseguir.

LA TINTA DE MAGRANA AMB CRISTALLS
DE SULFAT DE FERRO ACONSEGUÏX UN
RESULTATS MOLT SEMBLANTS A LA TINTA
D'AGALLES I ÉS UN MOLT BON INGREDIENT PER
A FER TINTES FOSQUES

TRES RESULTATS DIFERENTS AMB UNA MATEIXA TINTA

La pell de la magrana té molts tanins i antocianines, i tenyeix molt bé. Permet tons que oscil·len entre el groc ataronjat i el marró molt fosc, molt semblant a la tinta d'agalles.

(1) La tinta 1 correspon a la tinta de magrana segons la recepta. El to és un color ocre clar.

(2) La tinta 2 correspon a la tinta de magrana segons la recepta, sobre la qual s'hi ha empolvorat bicarbonat de sodi. El bicarbonat es pot aplicar directament sobre l'aiguada fresca o bé barrejar-lo amb la tinta. El to resultant és un groc-taronjós ple de matisos, que dependrà de la quantitat de bicarbonat de sodi aplicat. El to del bicarbonat sempre és més clar que l'aconseguit amb sulfat de ferro, que dona un to rovellat i fosc.

(3) La tinta 3 correspon a la tinta de magrana segons la recepta, barrejada amb cristalls de sulfat de ferro. El sulfat de ferro és molt utilitzat en l'horticultura i la jardineria. Els cristalls del sulfat de ferro tenen un to verd clar. La tinta es pot preparar amb 1/4 de cullerada de sulfat de ferro. El to oscil·larà segons la tinta de magrana original i la quantitat de sulfat de ferro utilitzada. El to és un color rovellat, perfecte per a esbossos a l'aquarel·la on vulguem representar la terra, les roques i el pas del temps. Es pot empolvorar també per sobre i, un cop secs, treure els cristalls que s'hi hagin solidificat.

La tinta de magrana amb els cristalls de sulfat de ferro permet tons molt semblants als de la tinta d'agalles. Ha estat un ingredient principal en les receptes vegetals per a fer tons foscos al llarg dels temps. La recepta bàsica de magrana es pot combinar amb altres vegetals, com ara ceba, i amb fruits, com ara nabius o saüc.

26. TINTA DE GAVARRERA

INGREDIENTS

- Fruits de gavarrera (roser silvestre)
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 1/2 cullerada de glicerina
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Entre les moreres dels corriols del Mas Roig, hi trobareu amagats els rosers silvestres. El seu fruit, la gavarrera, es torna de taronja a vermell a finals d'estiu i a principis de tardor. Dels seus fruits se'n poden fer infusions —molt riques en vitamina C—, melmelades i geles. La tinta de gavarrera és una bona recepta per a aprofitar el color d'aquest fruit silvestre.

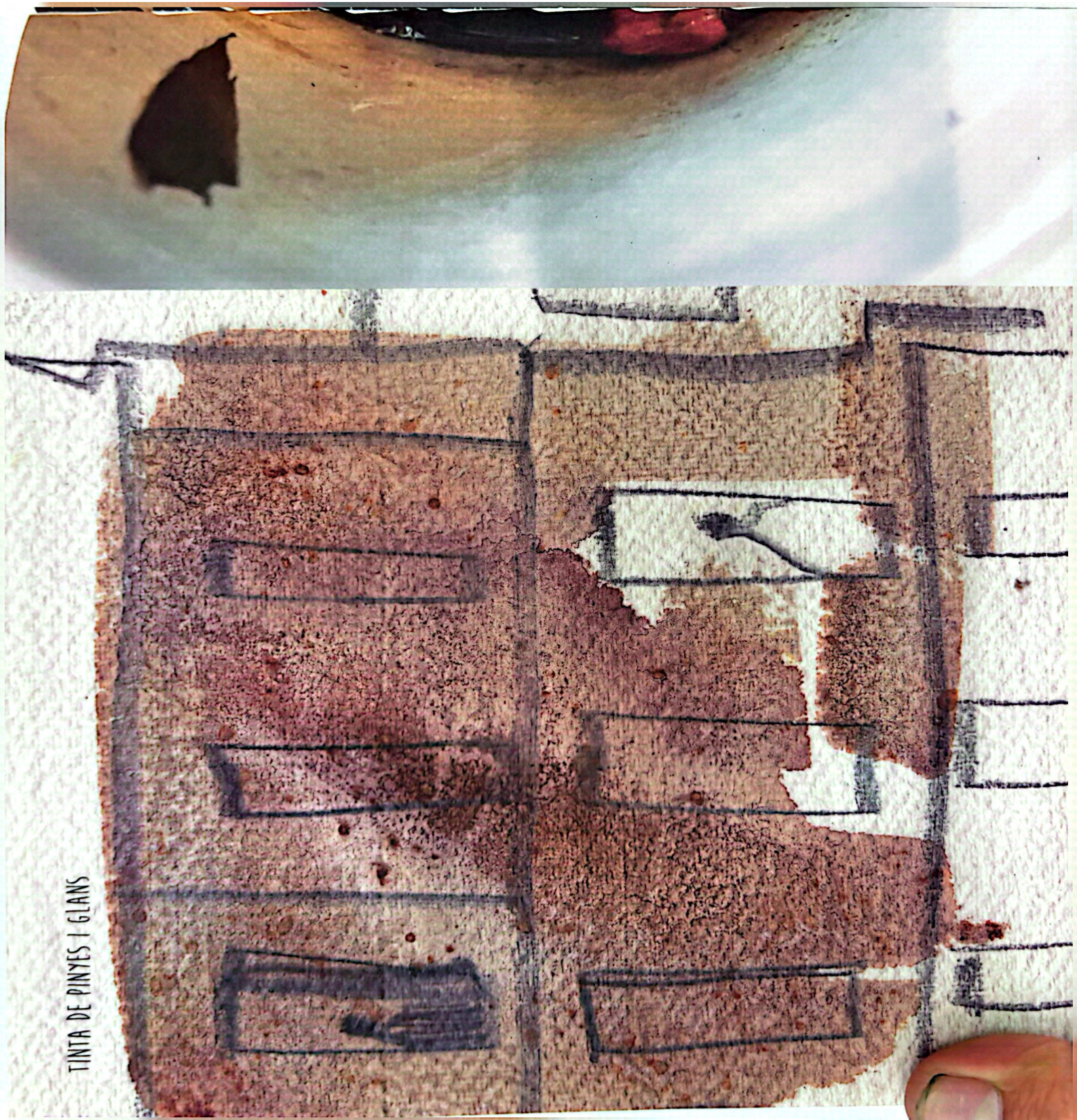
Cobriu d'aigua els fruits de la gavarrera i bulliu-los durant 1,5 h. Deixeu-los reposar i aixafeu-los amb un morter. Un cop aixafats, torneu a coure'ls 20 minuts més i torneu-los a deixar reposar. Finalment, coleu i afegiu-hi la goma aràbiga i l'oli de clau.

El resultat serà un color rosa amarronat, ideal per a aiguades, que ens recordarà les tardes de final d'estiu i de principi de tardor.

TINTA DE PINYES I GLANS

27. TINTA DE PINYES I GLANS

INGREDIENTS

- Una dotzena de pinyes
- Una dotzena de glans
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 1/2 culleradeta de sulfat de ferro
- 3 gotes d'oli essencial de clau

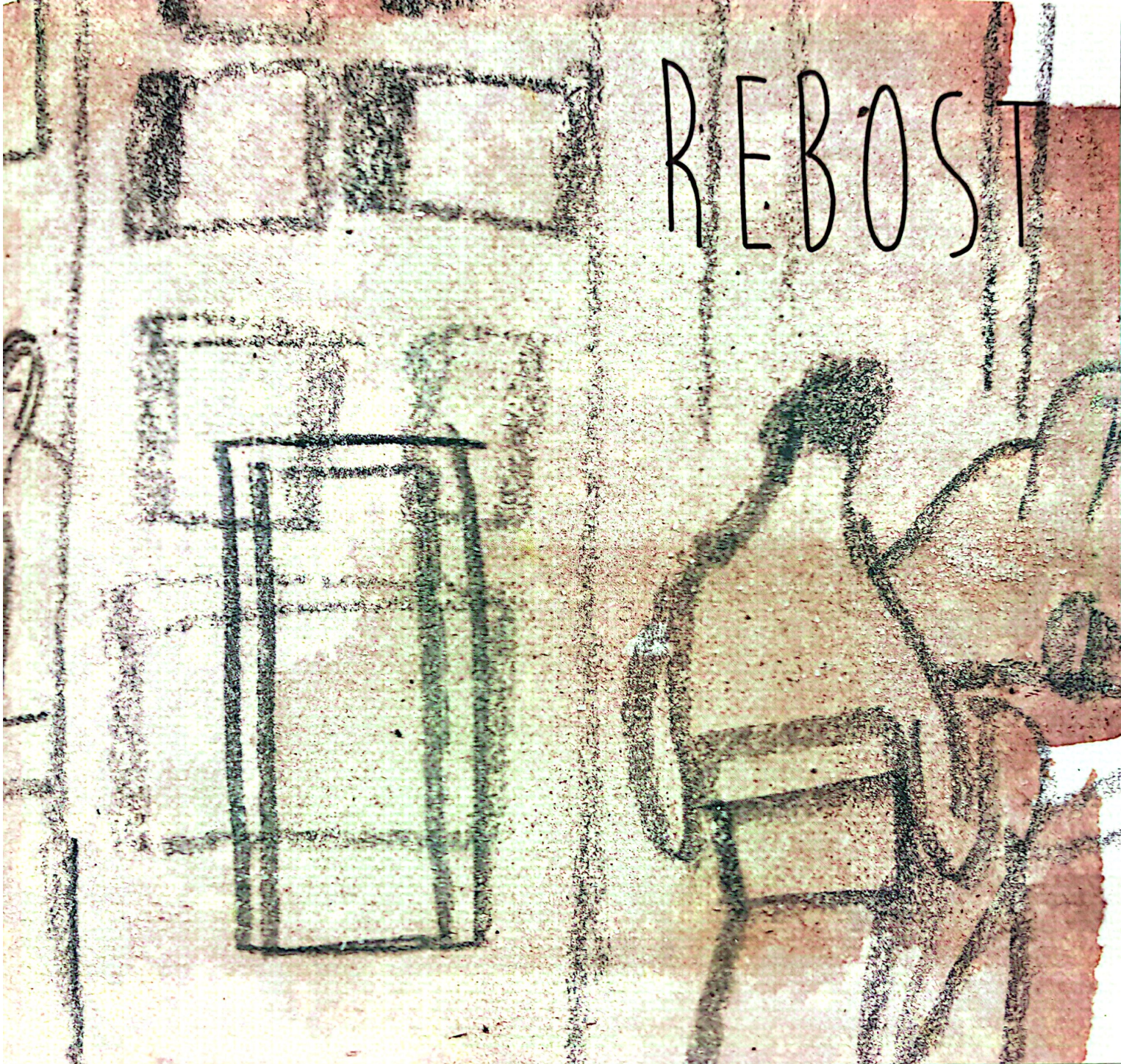
Deixeu en aigua pinyes i glans, i poseu-les a bullir cobrint-les d'aigua destil·lada durant 1,5 h. Obriu les glans i aixafeu-les una mica. Deixeu-les reposar i torneu-les a fer bullir fins que el color us agradi.

Coleu-les i afegiu-hi la goma aràbiga i el sulfat de ferro per enfosquir la tinta. La tinta resultant presentarà diferents tons de marró fosc. Afegiu-hi finalment l'oli essencial de clau.

ALVOCAT / BICARBONAT

REBOST

TINTES

D'APROFITAMENT

28. TINTA D'ALVOCAT

INGREDIENTS

- Pells i pinyols de 3 alvocats
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau
- 1/2 cullerada de bicarbonat

És una recepta molt senzilla a partir de les pells i els pinyols d'alvocat.

Poseu en una olla d'alumini les pells i els pinyols d'alvocat i cobriu-los amb aigua destil·lada. Deixeu bullir i reduir la infusió durant 1,5 h. Un cop hagi bullit, traieu-la del foc i deixeu-la reposar durant 24 h, de manera que les pells i els pinyols vagin deixant anar un to marró rosa, que quan la tinta s'assequi anirà augmentant. Passades les hores, torneu-ho a fer bullir durant 30 min perquè redueixi, vigilant que no quedi sense aigua. Un cop reduïda, traieu-la del foc.

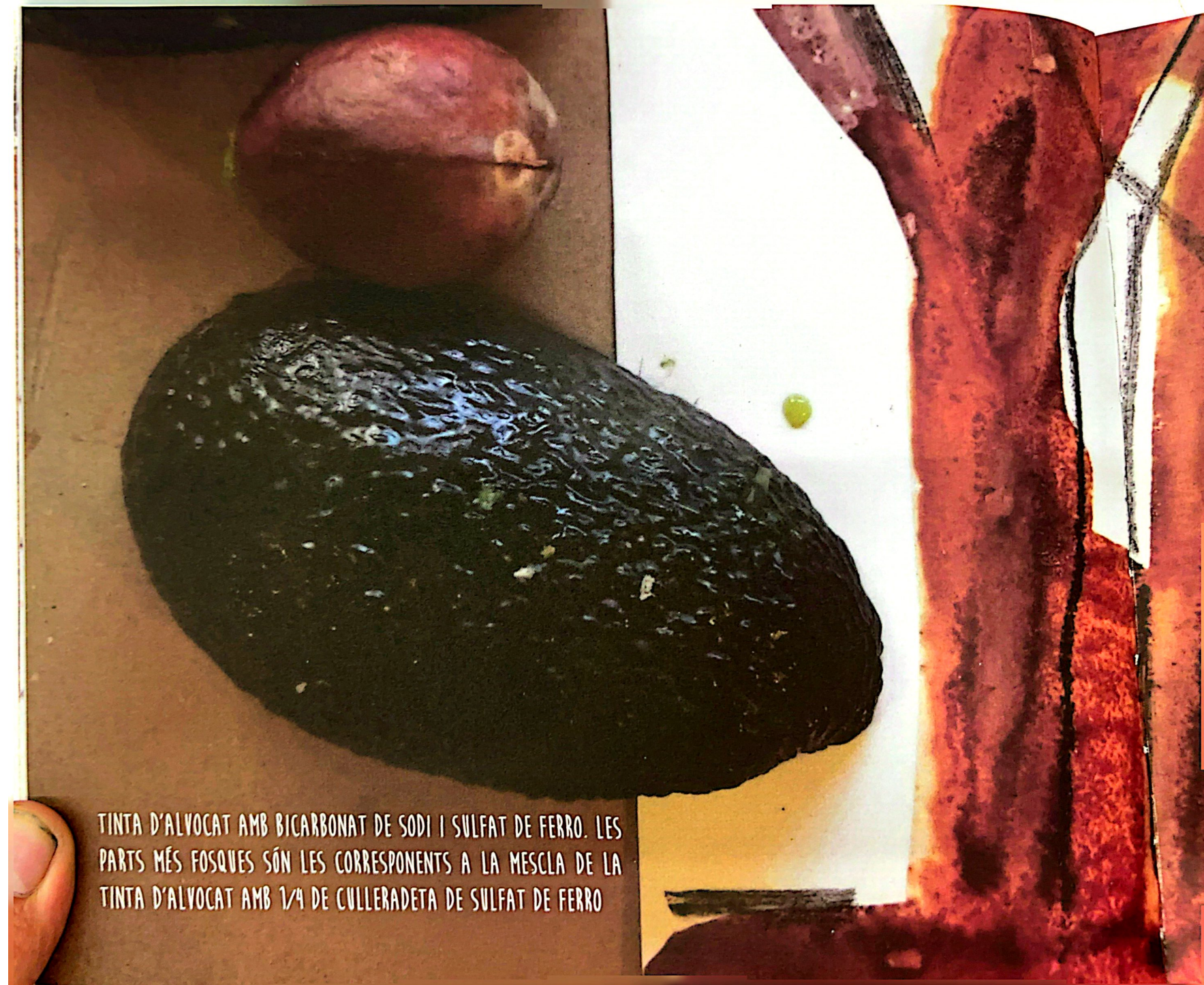
Afegiu-hi mitja cullerada de goma aràbiga i emulsioneu-la amb la tinta. Opcionalment, es pot donar més consistència a la tinta afegint-hi mitja culleradeta de goma guar.

A la barreja cal afegir-hi mitja cullerada de bicarbonat, que modificarà el to de la tinta i farà augmentar-ne el to marró rosat. Finalment, afegiu-hi 3 gotes d'oli de clau com a conservant (és una tinta que es conserva molt bé). És resistent a la llum i d'un to rosat que augmenta amb el pas dels dies.

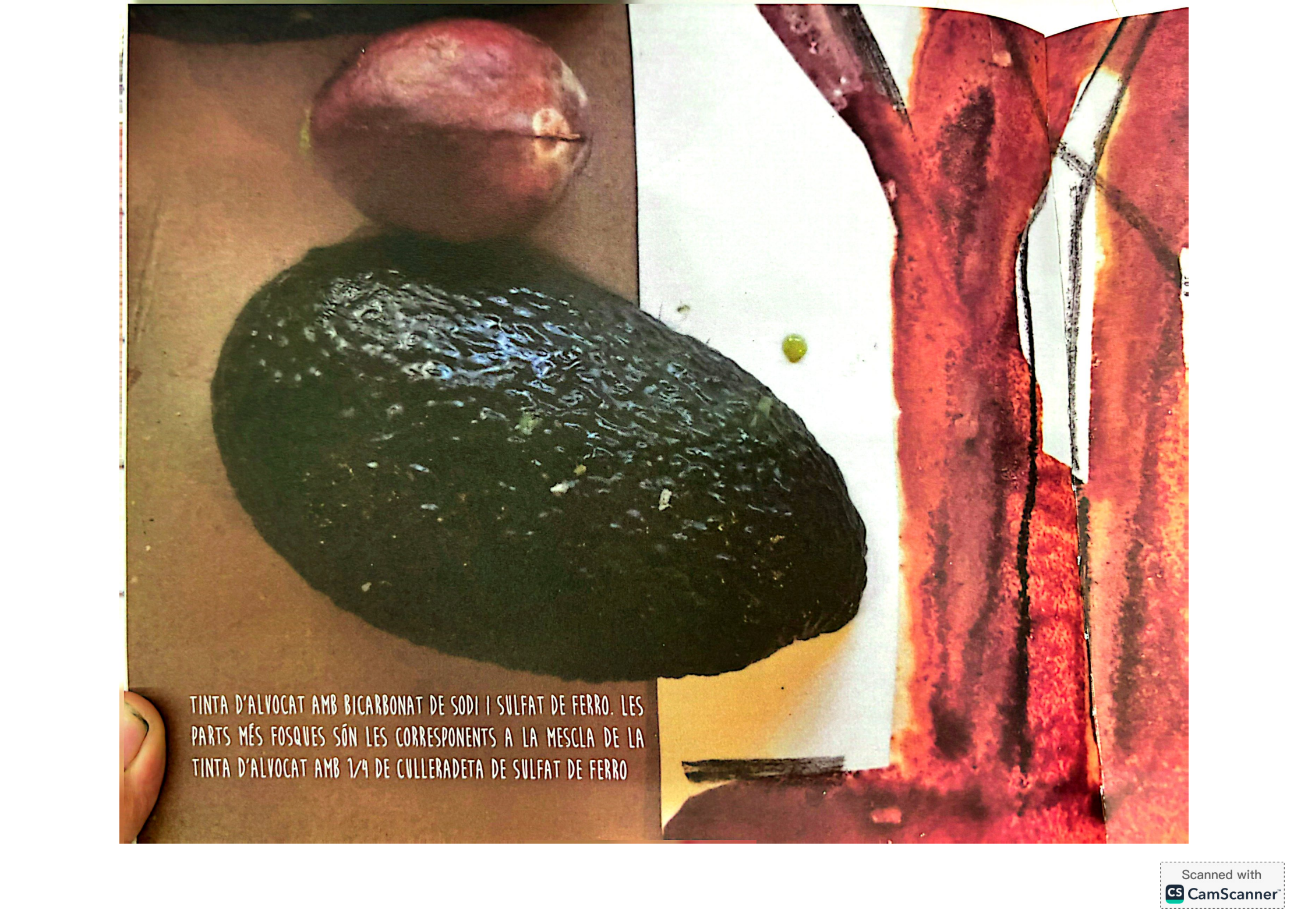

ALVOCAT I BICARBONAT

TINTA D'ALVOCAT AMB BICARBONAT DE SODI I SULFAT DE FERRO. LES PARTS MÉS FOSQUES SÓN LES CORRESPONENTS A LA MESCLA DE LA TINTA D'ALVOCAT AMB 1/4 DE CULLERADETA DE SULFAT DE FERRO

The image is a composite of three distinct visual elements. On the left, a dark, bumpy-skinned avocado is shown against a brown background. Above it is a reddish, round fruit, possibly a plum or cherry. On the right, a vertical strip of paper or canvas is painted with a gradient of red and orange, with a white vertical line running through it. The overall composition is artistic and experimental.

TINTA D'ALVOCAT AMB BICARBONAT DE SODI I SULFAT DE FERRO. LES PARTS MÉS FOSQUES SÓN LES CORRESPONENTS A LA MESCLA DE LA TINTA D'ALVOCAT AMB 1/4 DE CULLERADETA DE SULFAT DE FERRO

29. TINTA DE NABIUS

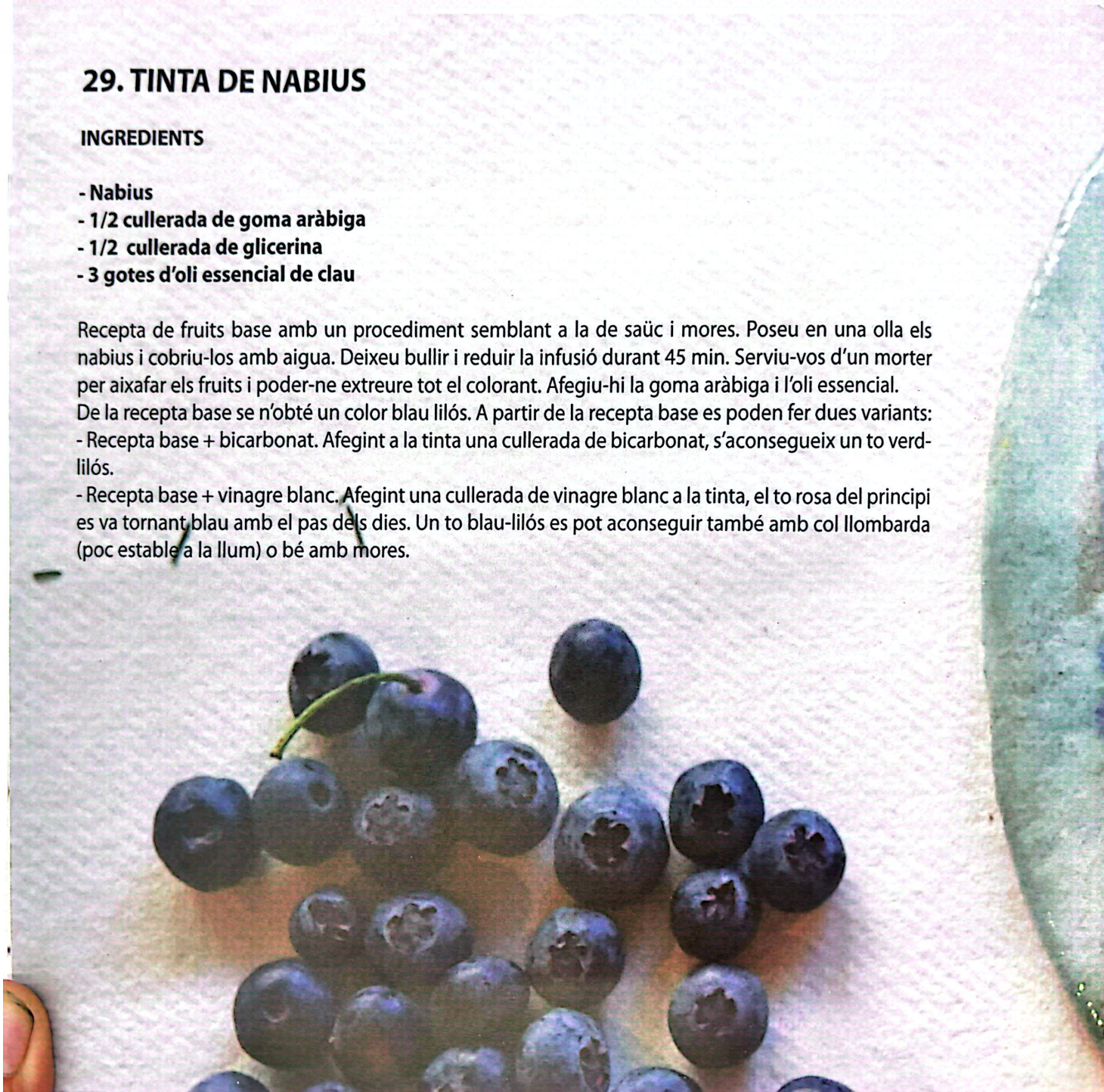
INGREDIENTS

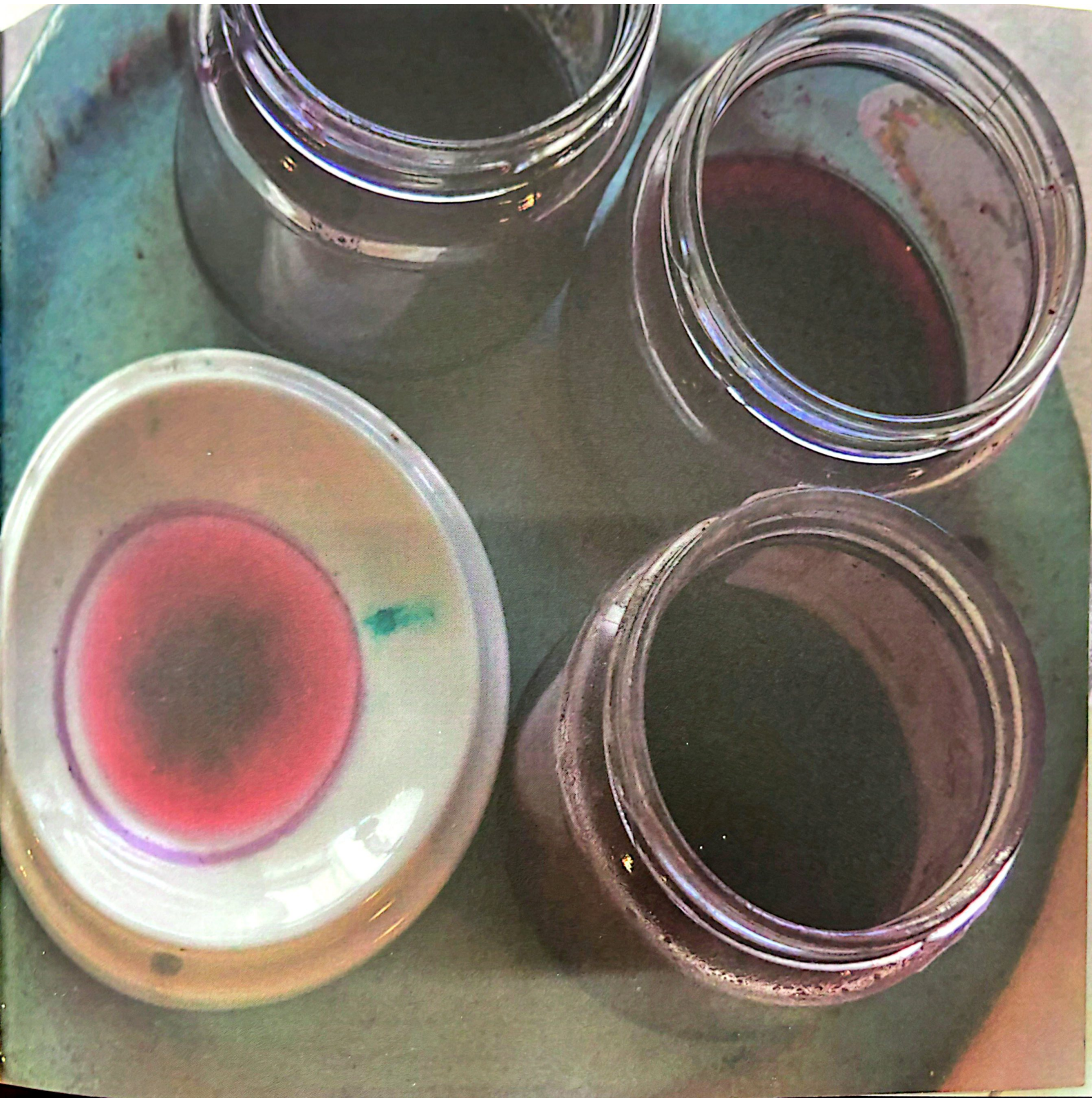
- Nabis
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 1/2 cullerada de glicerina
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Recepta de fruits base amb un procediment semblant a la de saüc i mores. Poseu en una olla els nabius i cobriu-los amb aigua. Deixeu bullir i reduir la infusió durant 45 min. Serviu-vos d'un morter per aixafar els fruits i poder-ne extreure tot el colorant. Afegiu-hi la goma aràbiga i l'oli essencial.

De la recepta base se n'obté un color blau lilós. A partir de la recepta base es poden fer dues variants:

- Recepta base + bicarbonat. Afegint a la tinta una cullerada de bicarbonat, s'aconsegueix un to verd-lilós.
- Recepta base + vinagre blanc. Afegint una cullerada de vinagre blanc a la tinta, el to rosa del principi es va tornant blau amb el pas dels dies. Un to blau-lilós es pot aconseguir també amb col llombarda (poc estable a la llum) o bé amb mores.

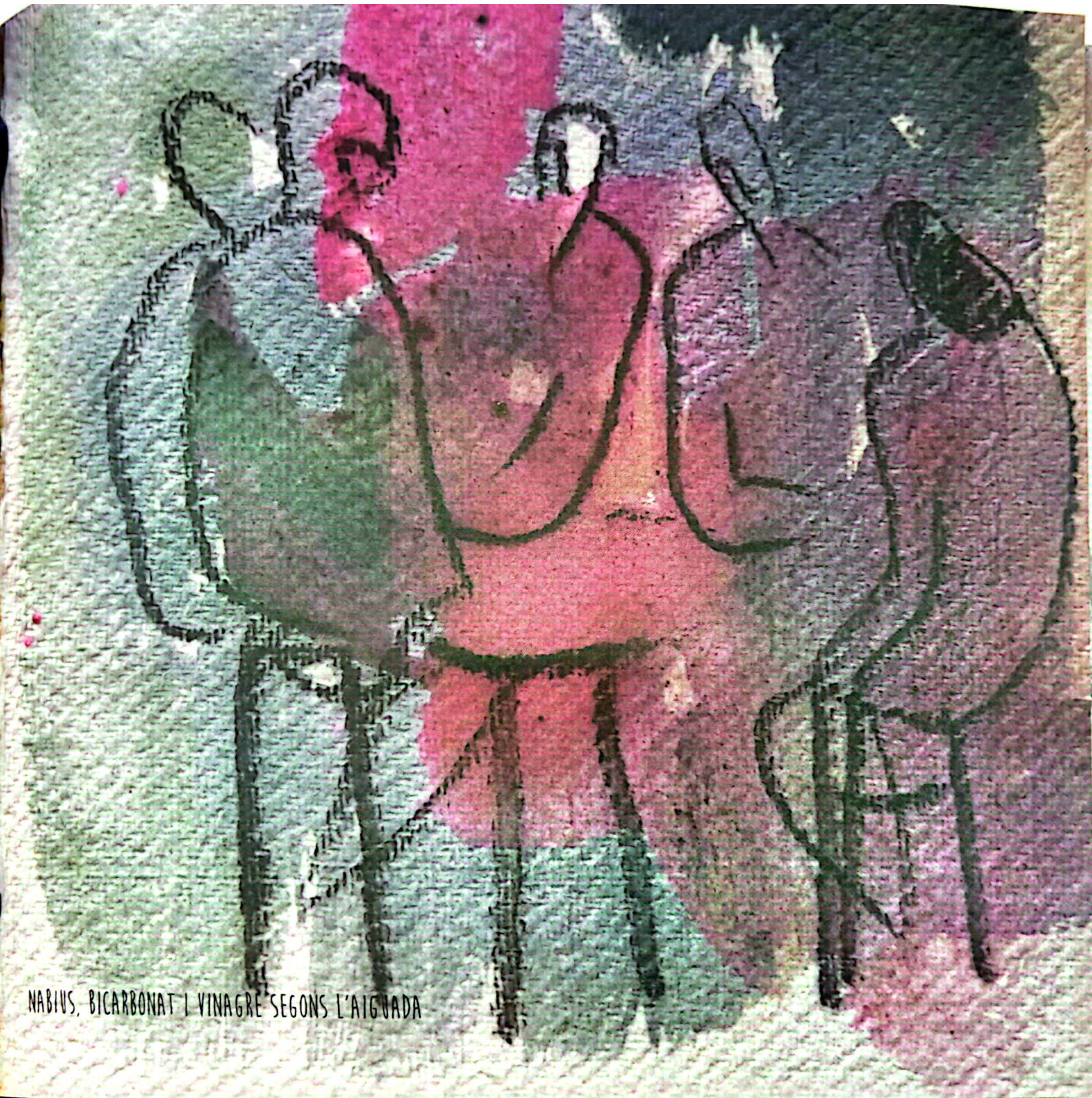
Tinte de nabins

nabins + vinagre

nabins +
vinagre

Nabins + bicarbonat

Nabins + bicarbonat + vinagre

NABIUS, BICARBONAT I VINAGRE SEGONS L'AIGUADA

30. TINTA D'HIVERN

INGREDIENTS

- Fulles de raves negres
- 3 peces d'anís estrellat
- 1 bosseta de roibos
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 1/2 cullerada de glicerina
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Aquesta és una recepta d'hivern que, gràcies al roibos i l'anís estrellat, fa molt bona olor. És una bona recepta per a aprofitar les fulles rugoses de rave negra, que generalment llancem.

Talleu les fulles dels raves negres i poseu-les a bullir en aigua durant 1 h. Deixeu-les resposar durant un dia. L'endemà, torneu a bullir-les juntament amb 3 peces d'anís estrellat i, al final de la cocció, afegiu-hi 1 bosseta de roibos (el roibos és una infusió que procedeix de l'arbust *Aspalathus lienaris*, de Sud-Àfrica, sense teïna). Deixeu-ho infusionar tot i afegiu-hi la goma aràbiga i el clau d'olor.

El to de la tinta que obtindreu serà un groc ataronjat viu i brillant. Per obtenir un to més brillant, podeu afegir-hi una culleradeta de bicarbonat. És una tinta feta amb calma, amb diferents coccions.

TINTA DE FULLES DE NAP NEGRE, ROIBOS I ANÍS ESTRELLAT

TINTA DE CEBA VERMELLA

31. TINTA DE CEBA VERMELLA

INGREDIENTS

- Pells de dues cebes vermelles
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Aquesta recepta està feta amb les peles de dues cebes vermelles cultivades per la Laia i en Jaume de Can Serrà, del Carrilet de Llagostera, al Veïnat de Bruguera Baixa. És una recepta senzilla, que reutilitza les peles de les cebes vermelles i aprofita el colorant de la pela. És una recepta perfecta per fer els mesos de gener i febrer.

Poseu en una olla d'alumini vella (que ja no fem servir per cuinar) les pells de dues cebes vermelles i cobriu-les amb aigua destil·lada. Deixeu bullir i reduir la infusió durant 1,5 h. Un cop hagi bullit, traieu-la del foc i deixeu-la reposar perquè acabi de deixar anar tot el color. Finalment, coleu-ho tot i obtindreu un xarop vermellós.

El resultat serà un color marró vermellós, que oscil·larà entre tons més clars i més foscos. Si voleu modificar el to de la tinta per donar-hi un to més pujat, podeu afegir-hi una cullerada de bicarbonat de sodi; el bicarbonat canvia el PH de la tinta i hi confereix un lleuger to vermellós.

Un cop acabada la tinta, afegiu-hi, per conservar-la, 3 gotes d'oli essencial de clau.

32. TINTA DE MORES, CEBA VERMELLA I MAGRANA

INGREDIENTS

- Mores
- Pell d'una ceba vermella
- Pell d'una magrana assecada
- 1/2 cullerada de glicerina
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 1/2 cullerada de goma guar (opcional)
- 3 gotes d'oli essencial de clau

És una recepta ideal per fer tot l'any. Les mores es poden congelar i guardar-les fins que es vulgui fer la tinta. Aquestes mores són collides a final de l'agost als camins del Mas Roig. Aquesta recepta es combina amb pell de ceba i magrana assecada.

Poseu en una olla les mores i cobriu-les amb aigua destil·lada. Deixeu bullir i reduir la infusió. Un cop hagi bullit, traieu-la del foc i coleu la tinta. Si us quedés massa líquida, podeu tornar a escalfar-la perquè redueixi més.

Finalment, afegiu-hi la glicerina i la goma aràbiga; la quantitat dependrà també de la densitat de la tinta. Opcionalment, un cop ben emulsionat tot es pot fer servir una petita batedora i afegir-hi la mitja cullerada de goma guar, que ens donarà cos a la tinta.

Aquesta tinta produeix uns colors violetes, que canvien a tons verds si hi empolvorem bicarbonat de sodi per sobre. Els tons oscil·len entre violetes, roses i verds terres que ens donen una aiguada plena de contrastos.

33. TINTA DE COL LLOMBARDA

INGREDIENTS

- Mitja col llombarda
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

La col llombarda conté antocianina i permet unes tintes de color rosat-violeta, de resistència feble a la llum. Es pot modificar el color se afegint a la mescla una culleradeta de bicarbonat, i aleshores el to es transforma en turquesa en pocs segons.

Per a la tinta, talleu la mitja col llombarda a trossets amb un ganivet i tot seguit cobriu-la amb aigua destil·lada a 80 °C. Deixeu-la reposar, coleu-la i afegiu-hi la goma aràbiga i l'oli de clau.

COL- LOMBARDA, BICARBONAT I ÀCID CÍTRIC

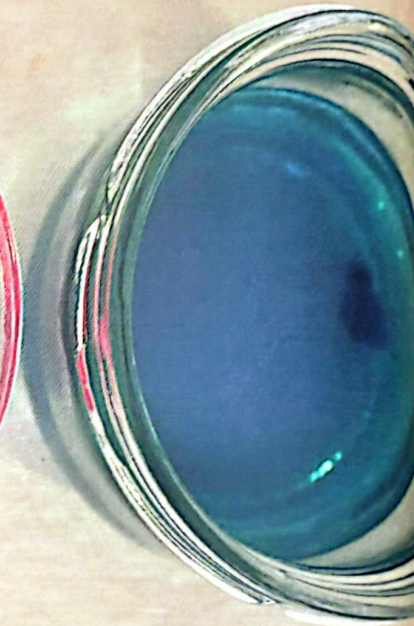
TINTES DE COL LLOMBARDA

TINTA DE COL LLOMBARDA.
EL TO BLAU-LILÓS ÉS UN COLOR
DE Poca RESISTÈNCIA A LA LLUM.

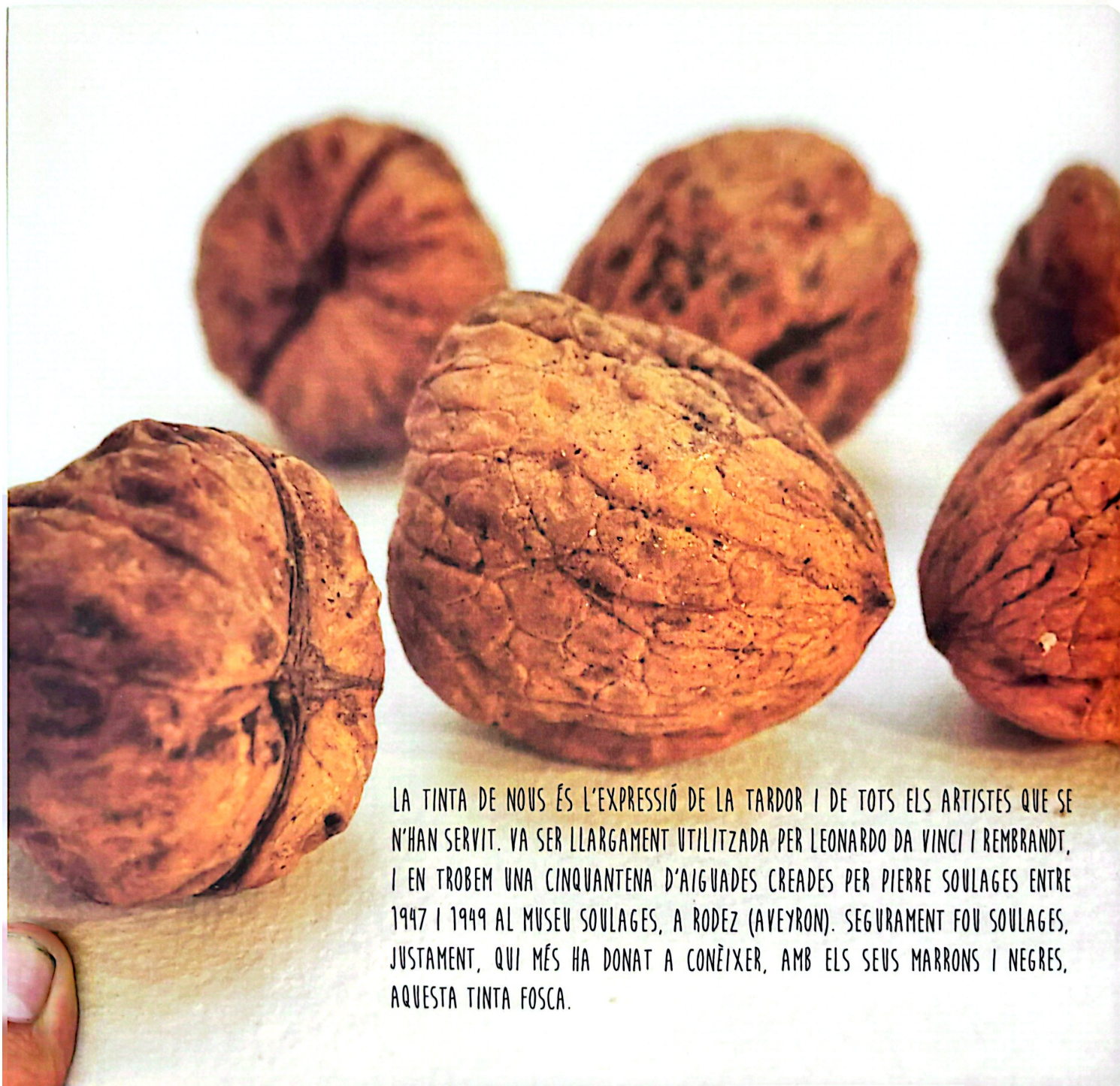
TINTA DE COL LLOMBARDA +
ÀCID CÍTRIC.
EL TO CANVIA COMPLETAMENT
AMB MITJA CULLERADETA D'ÀCID
CÍTRIC: EL BLAU-ILÓS CANVIA A
MAGENTA

TINTA DE COL LLOMBARDA +
BICARBONAT.
AMB MITJA CULLERADETA DE
BICARBONAT, EL TO BLAU-LILÓS
CANVIA A TURQUESA

COL LLOMBARDA DELS HORTS DE CAN SERRÀ

LA TINTA DE NOUS ÉS L'EXPRESSIÓ DE LA TARDOR I DE TOTS ELS ARTISTES QUE SE N'HAN SERVIT. VA SER LLARGAMENT UTILITZADA PER LEONARDO DA VINCI I REMBRANDT, I EN TROBEM UNA CINQUANTENA D'AIGUADES CREADES PER PIERRE SOULAGES ENTRE 1947 I 1949 AL MUSEU SOULAGES, A RODEZ (AVEYRON). SEGURAMENT FOU SOULAGES, JUSTAMENT, QUI MÉS HA DONAT A CONÈIXER, AMB ELS SEUS MARRONS I NEGRES, AQUESTA TINTA FOSCA.

34. TINTA DE NOUS

INGREDIENTS

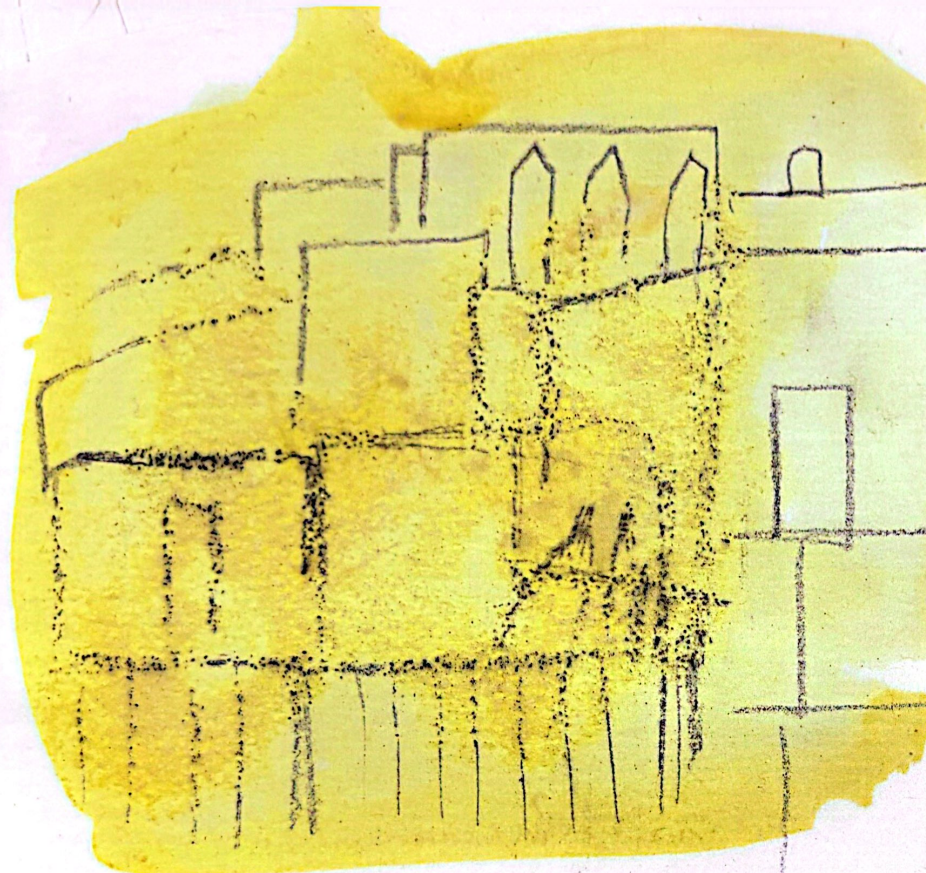
- 20 pells de nous verdes o seques
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

La noguera té molts tanins i juglona, que li confereixen colorant. Deixeu assecar les nous i, un cop seques, poseu-les a bullir en aigua destil·lada assegurant-vos que quedin cobertes. Es pot fer la recepta amb nous verdes o amb nous seques o bé combinar-ne de tots dos tipus; el resultat es veurà en el to de la tinta. Feu-les bullir 1,5 h i deixeu-les resposar durant 24 h. Coleu la tinta i afegiu-hi la goma aràbiga, per donar-hi més consistència, i l'oli essencial de clau, per conservar-lo.

La tinta de nous pot mesclar-se amb una culleradeta de sulfat de ferro o, durant la cocció, afegir-hi uns trossets de ferro rovellat.

RADICCHIO DE CAN SERRÀ

35. TINTA DE RADICCHIO I BLEDES DE COLORS

INGREDIENTS

- 6 fulles grans de *radicchio* i 6 fulles de bledes de colors
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

És una tinta d'hivern, amb el color vermell fosc del *radicchio* i els de les bledes de colors, que en fer la tinta es converteixen en un verd pàl·lid groguenc. Els *radicchios* i bledes de colors són de Can Serrà, d'un matí de febrer. Poseu a bullir 6 fulles grans de *radicchio* i de bledes de colors i cobriu-les amb aigua destil·lada. Bulliu-les 45 min i deixeu-les infundir durant unes quantes hores perquè extreguin tot el colorant. Coleu la tinta i afegiu-hi la goma aràbiga i el conservant.

Obtindreu un to d'un color verd pàl·lid que pot intensificar-se amb mitja culleradeta de bicarbonat. Podeu fer servir les fulles més lletges del *radicchio* i les bledes de colors. Amb l'assecatge i els dies, el to es torna d'un groc viu i brillant.

36. TINTA DE COL KALE VIOLETA I REMOLATXA

INGREDIENTS

- 6 fulles de col *kale* violeta
- 2 remolatxes petites
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

Aquesta és una tinta nascuda una tarda de febrer de les restes de col *kale* violeta i de dues petites remolatxes de Can Serrà.

Poseu a bullir sis fulles de col *kale* i dues remolatxes petites, i cobriu-ho tot amb aigua destil·lada. El color de l'aigua es tenyirà de seguida del color vermell característic de la remolatxa, que prenrà un color lilós per la col *kale*. Bulliu-ho tot durant 30 min i deixeu-ho reposar un dia.

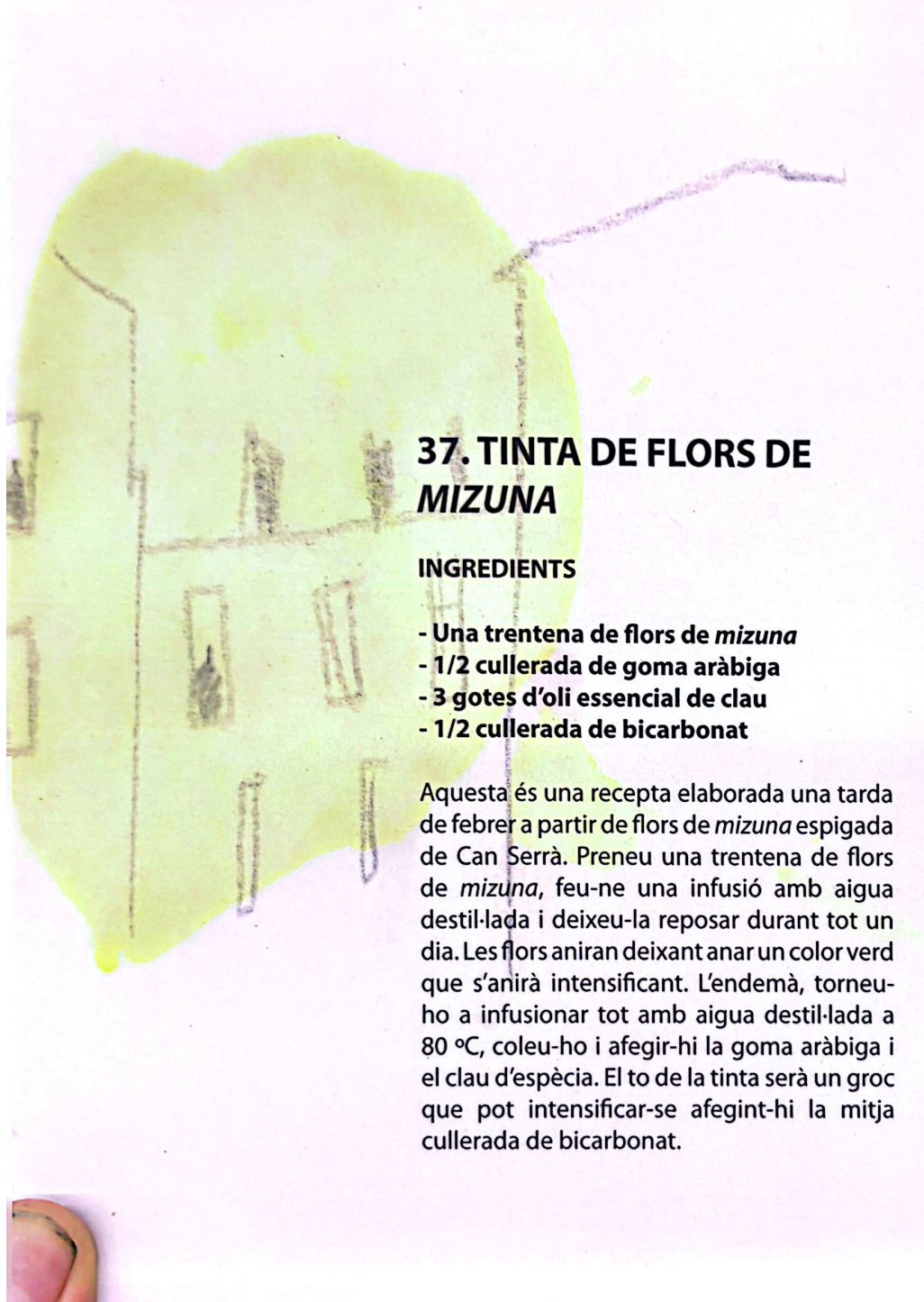
Coleu-hi i afegiu-hi la goma aràbiga i l'oli de clau. El to que obtindreu serà un rosat clar, que, si es vol, també pot intensificar-se amb bicarbonat i que pren colors que oscil·len entre els roses els marrons. Amb els dies i amb l'assecatge, el to rosat anirà prenent un to groc ataronjat i terra. Una tinta d'aprofitament perfecta per a una tarda d'hivern.

*Kale violeta +
remolatxa*

COL KALE DE CAN SERRÀ

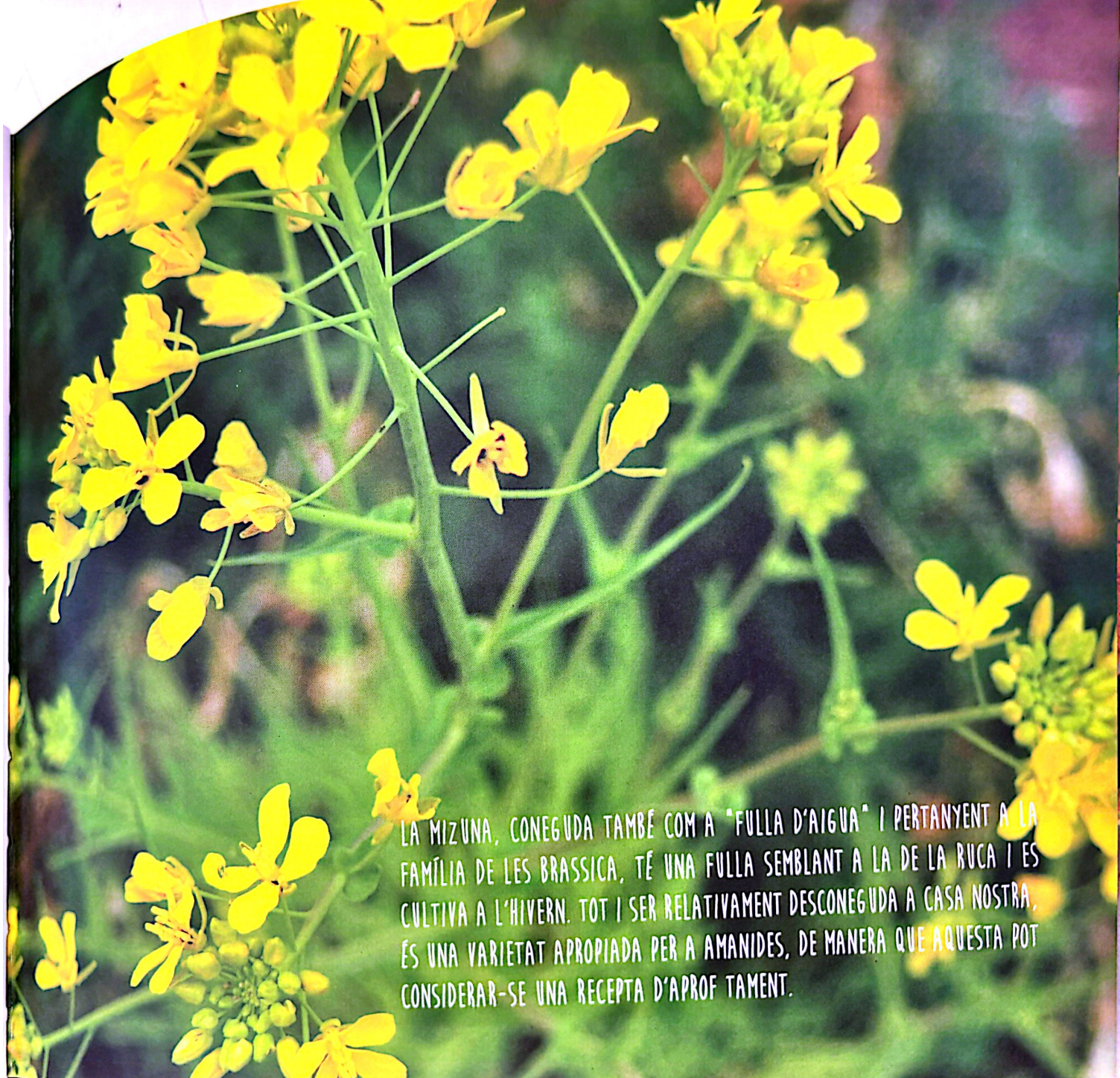
37. TINTA DE FLORS DE MIZUNA

INGREDIENTS

- Una trentena de flors de *mizuna*
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau
- 1/2 cullerada de bicarbonat

Aquesta és una recepta elaborada una tarda de febrer a partir de flors de *mizuna* espigada de Can Serrà. Preneu una trentena de flors de *mizuna*, feu-ne una infusió amb aigua destil·lada i deixeu-la reposar durant tot un dia. Les flors aniran deixant anar un color verd que s'anirà intensificant. L'endemà, torneu-ho a infondre tot amb aigua destil·lada a 80 °C, coleu-ho i afegir-hi la goma aràbiga i el clau d'espècia. El to de la tinta serà un groc que pot intensificar-se afegint-hi la mitja cullerada de bicarbonat.

LA MIZUNA, CONEGUDA TAMBÉ COM A "FULLA D'AIGUA" I PERTANYENT A LA FAMÍLIA DE LES BRASSICA, TÉ UNA FULLA SEMBLANT A LA DE LA RUCA I ES CULTIVA A L'HIVERN. TOT I SER RELATIVAMENT DESCONEGUDA A CASA NOSTRA, ÉS UNA VARIETAT APROPIADA PER A AMANIDES, DE MANERA QUE AQUESTA POT CONSIDERAR-SE UNA RECEPTE D'APROF TAMENT.

BARRETES DE CERA DE SOJA

38. BARRETES DE CERA PER DIBUIXAR

INGREDIENTS

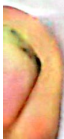
¾ parts de cera de soja, alt punt de fusió

¼ part de pigment

Les ceres grasses són senzilles de realitzar i ofereixen moltes possibilitats de dibuix. Uns exemples dels pigments que podem usar:

- Pols d'hibiscus, amb argila rosa i terres naturals.
- Cúrcuma amb pols de pètals de calèndula seca i/o amb terres naturals.
- Pols d'espínacs o de l'alga espirulina amb argila verda.
- Terres vermelles amb argila vermella.
- Remolatxa en pols, argila rosa i pell de magrana en pols.

Per a les barretes, s'utilitza cera de soja amb alt punt de fusió. Les barretes es realitzen calentant la cera de soja al bany maria, el seu punt de fusió és de 60 a 62 graus. Per a una millor precisió i per a evitar que la cera es craqueli un cop refredada, amb un termòmetre prendre la temperatura a la cera. A la cera de soja es pot afegir una petita part de cera d'abella. Afegir-hi a la cera els pigments en pols escollits, com cúrcuma i pols de pètals de calèndula seca. Barrejar bé la cera amb el pigment amb una batedora petita per cosmètica o ús alimentari. Utilitzar petits pots per a cada color, i omplir els motlles de silicona en forma de barreta. Les barretes es poden desenmotllar després d'una hora.

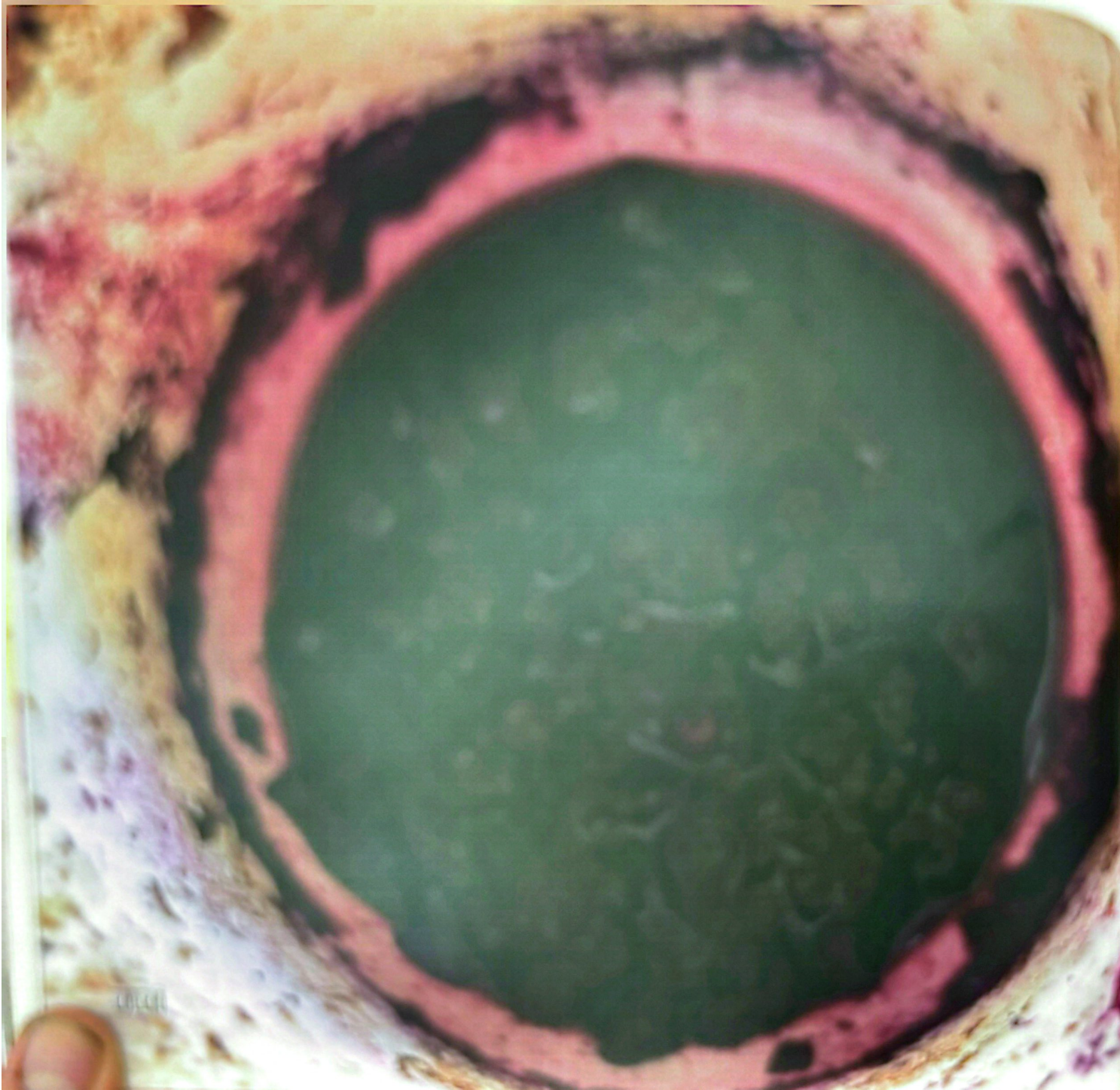

ELABORACIÓ

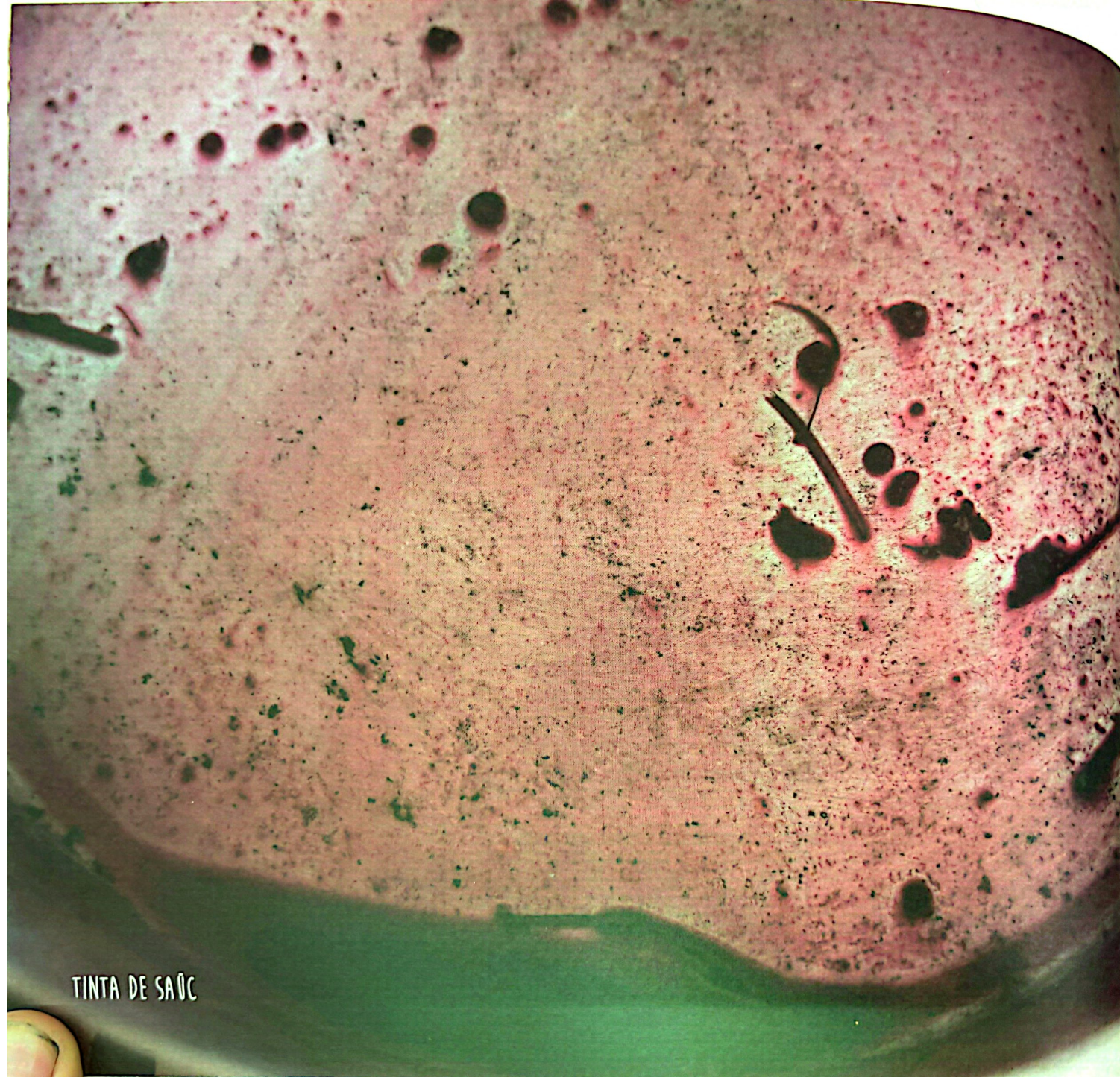

COCCIÓ DE FULLES DE RAVE NEGRE, ANÍS ESTRELLAT I ROIBOS

COLADA DE TINTA DE NABIUS

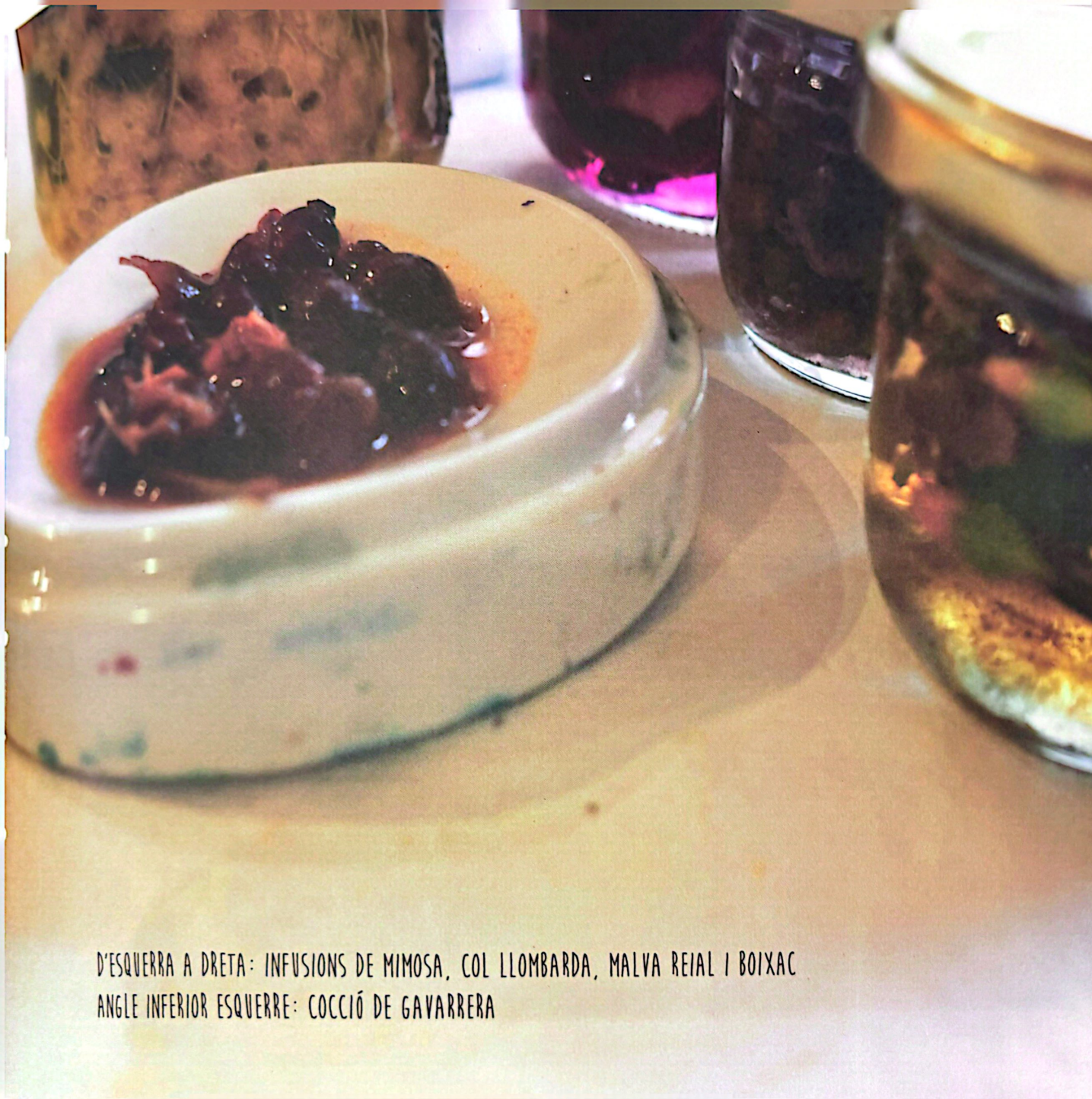

TINTA DE SAO

D'ESQUERRA A DRETA: INFUSIONS DE MIMOSA, COL LLOMBARDA, MALVA REIAL I BOIXAC
ANGLE INFERIOR ESQUERRE: COCCIÓ DE GAVARRERA

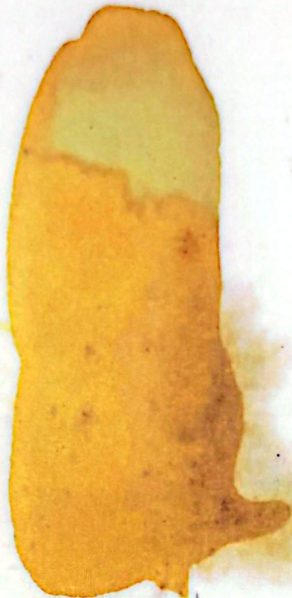
TINTES DE SAÛC, CALÈNDULA, BOIXAC, HIBISC I MORA

Pastanaga
nivea

Nyameles

Borixael
Calendula

Hibiscus

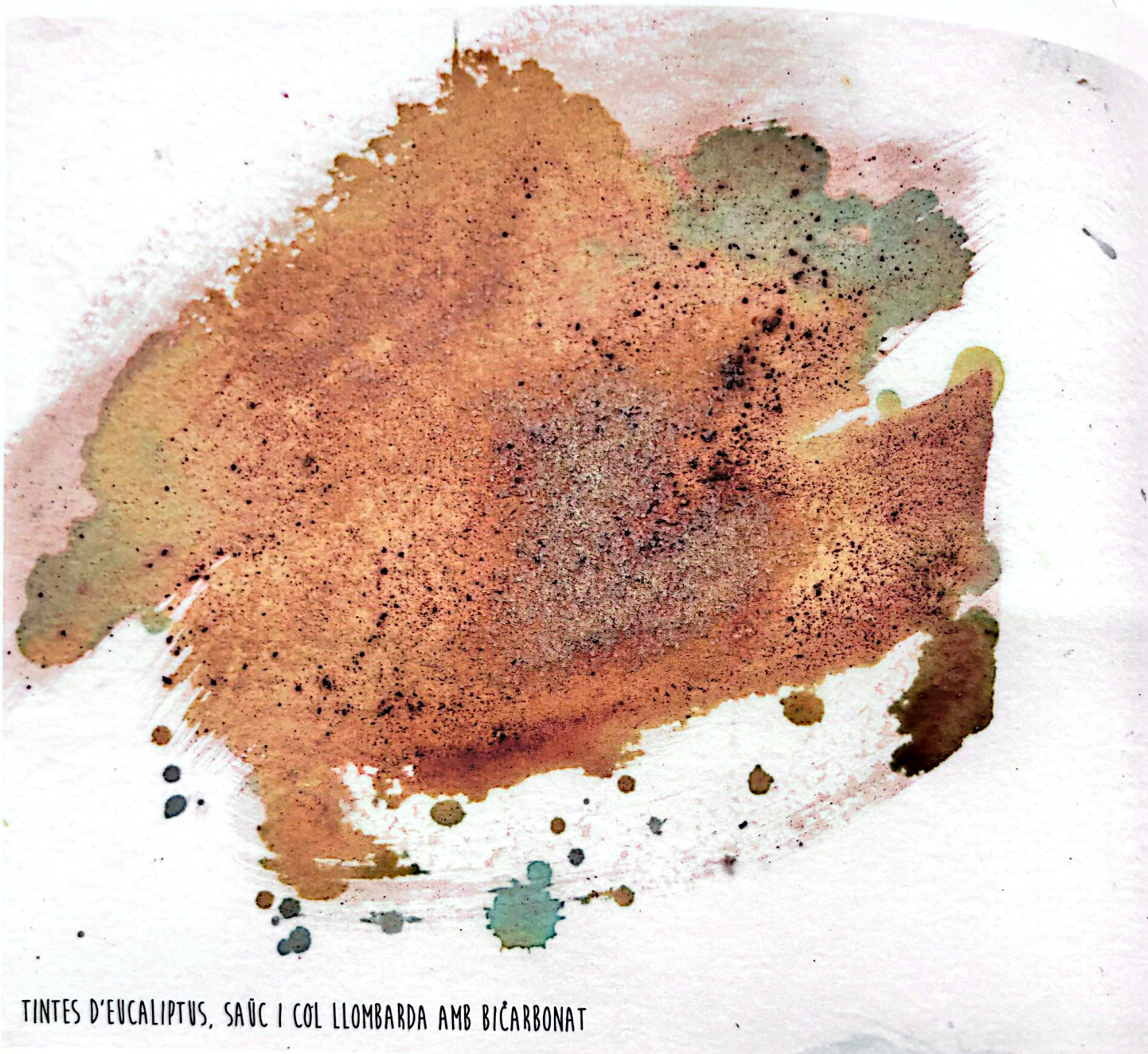
Hibiscus

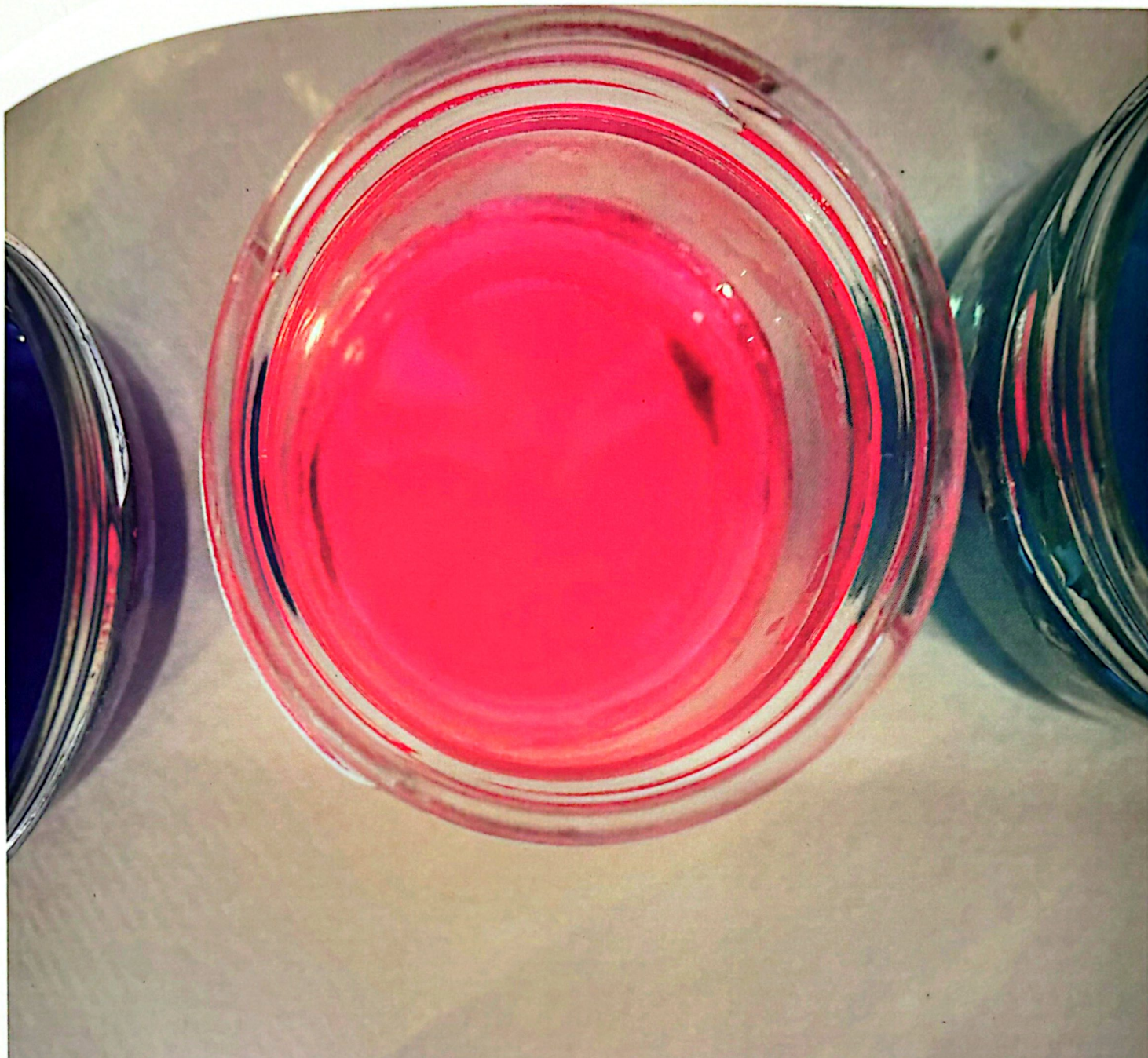
Perol
bordit
te

Col lombarda +
bicarbonat

TINTES D'EUCALIPTUS, SAÛC I COL LLOMBARDA AMB BICARBONAT

COL LLOMBARDA, COL LLOMBARDA AMB ÀCID CÍTRIC I COL LLOMBARDA AMB BICARBONAT

GOMA ÀRÀBIGA

LA GOMA ÀRÀBIGA ES UNA RESINA NATURAL QUE S'UTILITZA COM A AGLUTINANT A L'INDUSTRIA. ES POT COMPRAR EN POLS JA PREPARADA O BÉ EN TROSSOS. LA GOMA ÀRÀBIGA EN TROSSOS ES PREPARA POSANT-LA EN UN POT AL BANY MARIA BEN COBERT D'AGUA DESTIL·LADA I, A POC A POC, ANANT DISSOLANT-LA. EL RESULTAT SERÀ UNA GOMA VISCOSA I CONSISTENT.

SULFAT DE FERRO EN POLS: ELS CRISTALLS DE SULFAT DE FERRO ELS PODEU TROBAR A LA DROGUERIA PER A ÚS EN HORTICULTURA. ES PODEN AFEGIR DIRECTAMENT A LA TINTA O BÉ EMPOLVORAR-LOS PER SOBRE DE L'AIGUADA ACABADA DE FER. AL CAP DE POCOS SEGONS ES PRODUËIX UN CANVI EN LA TINTA, QUE ES TORNA DE COLOR NEGRE. EL SULFAT DE FERRO S'HA UTILITZAT EN LES TINTES FERROGÀL-LIQUES, COM LA TINTA D'AGALLES. TAMBÉ ES POT ELABORAR DE MANERA NATURAL, POSANT EN UN POT AMB VINAGRE UNES QUANTES PECES DE FERRO, QUE EN REMULL AMB EL VINAGRE S'ANIRAN ROVELLANT: EL LÍQUID RESULTANT ES POT AFEGIR A LA TINTA I PRODUIRÀ EL MATEIX EFECTE QUE EL SULFAT EN POLS.

GOMA DE TRAGACANT: GOMA NATURAL, UTILITZADA PER A LA FABRICACIÓ DE PASTELS SECS I A L'OLI. DONA CONSISTÈNCIA I AGLUTINA LA TINTA.

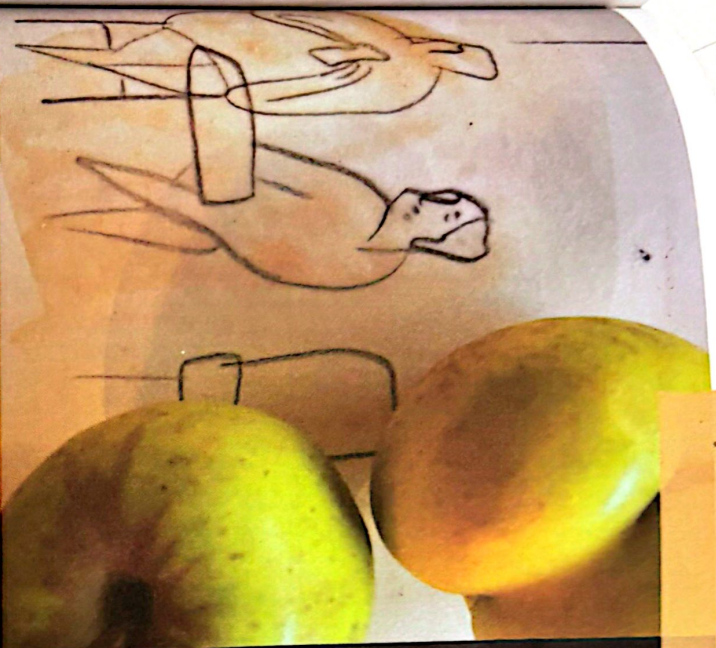
DIBUJOS

CONCEPTOS DE LA SOCIEDAD Y DEL MUNDO

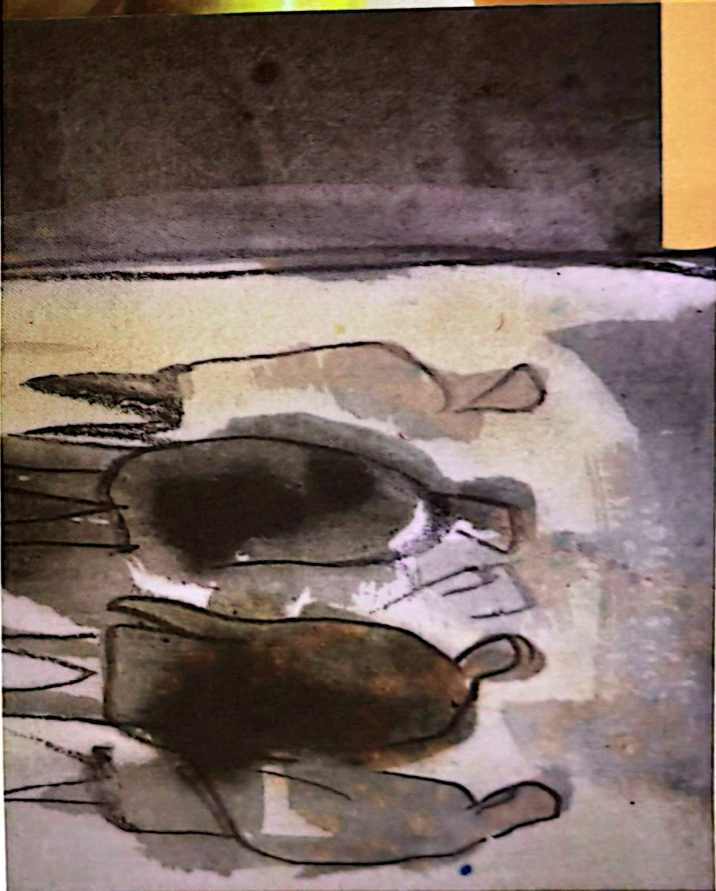

HIBISC, NABIUS I EUCALIPTUS, GOMA ARÀBIGA I VINAGRE BLANC

BRANQUES DE POMER I GOMA DE TRAGACANT

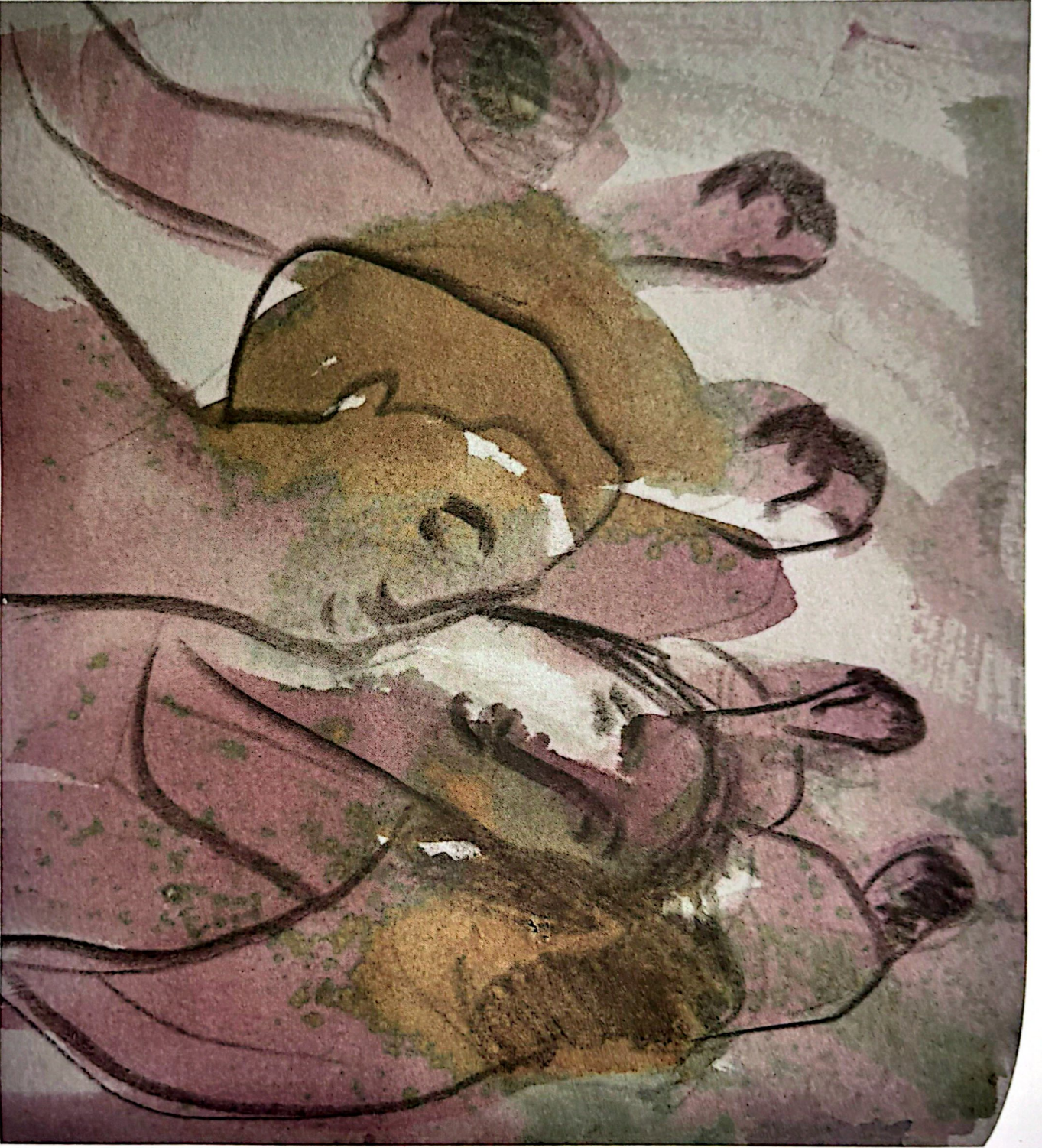

FLOR DE NIT, NABIUS I VINAGRE BLANC

NABIUS I VINAGRE BLANC

MORA, MAGRANA, CERA VERMELLA I GOTES DE VINAGRE BLANC

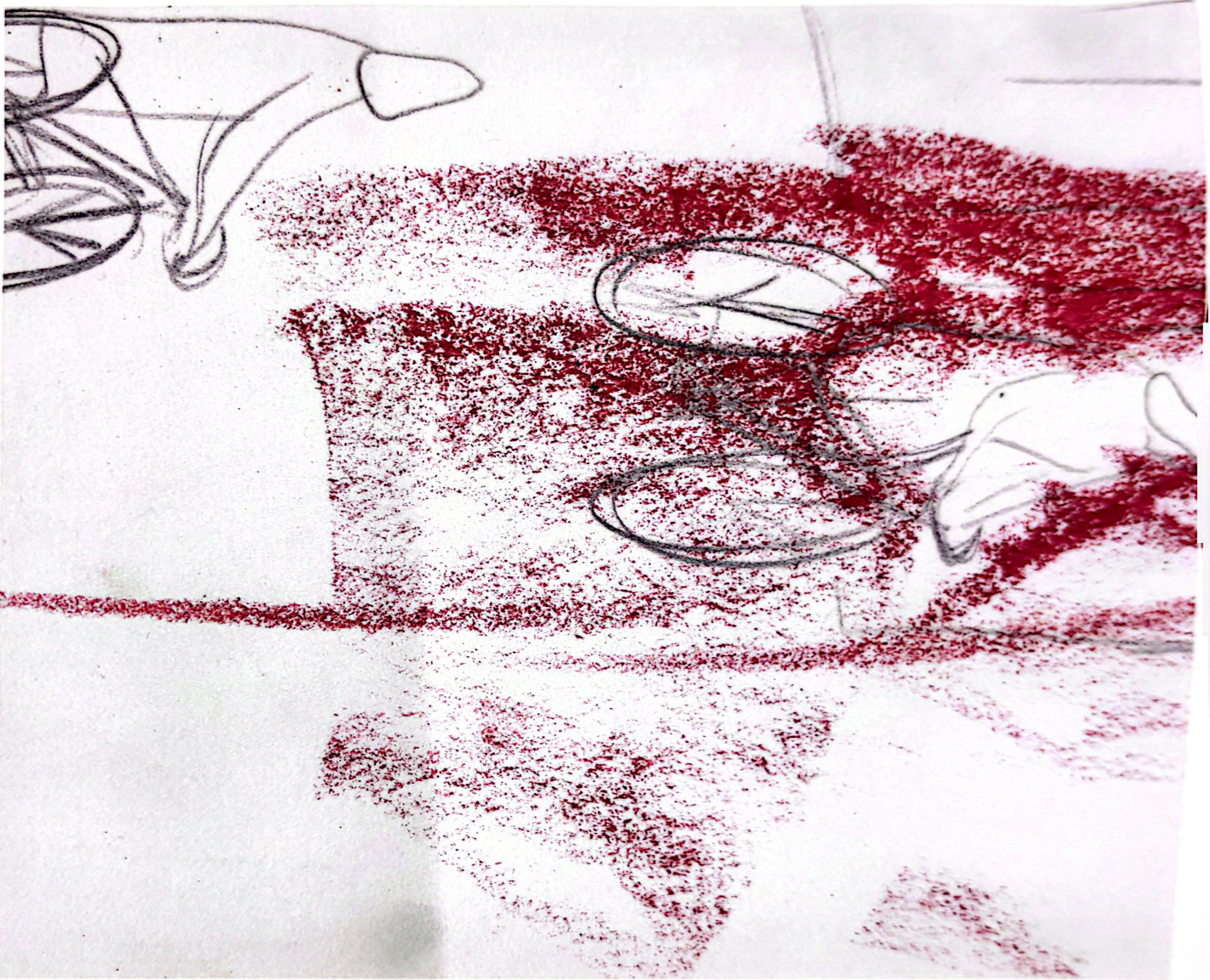

MAGRANA, MAGRANA AMB BISCARONAT I MAGRANA AMB VINAGRE BLANC

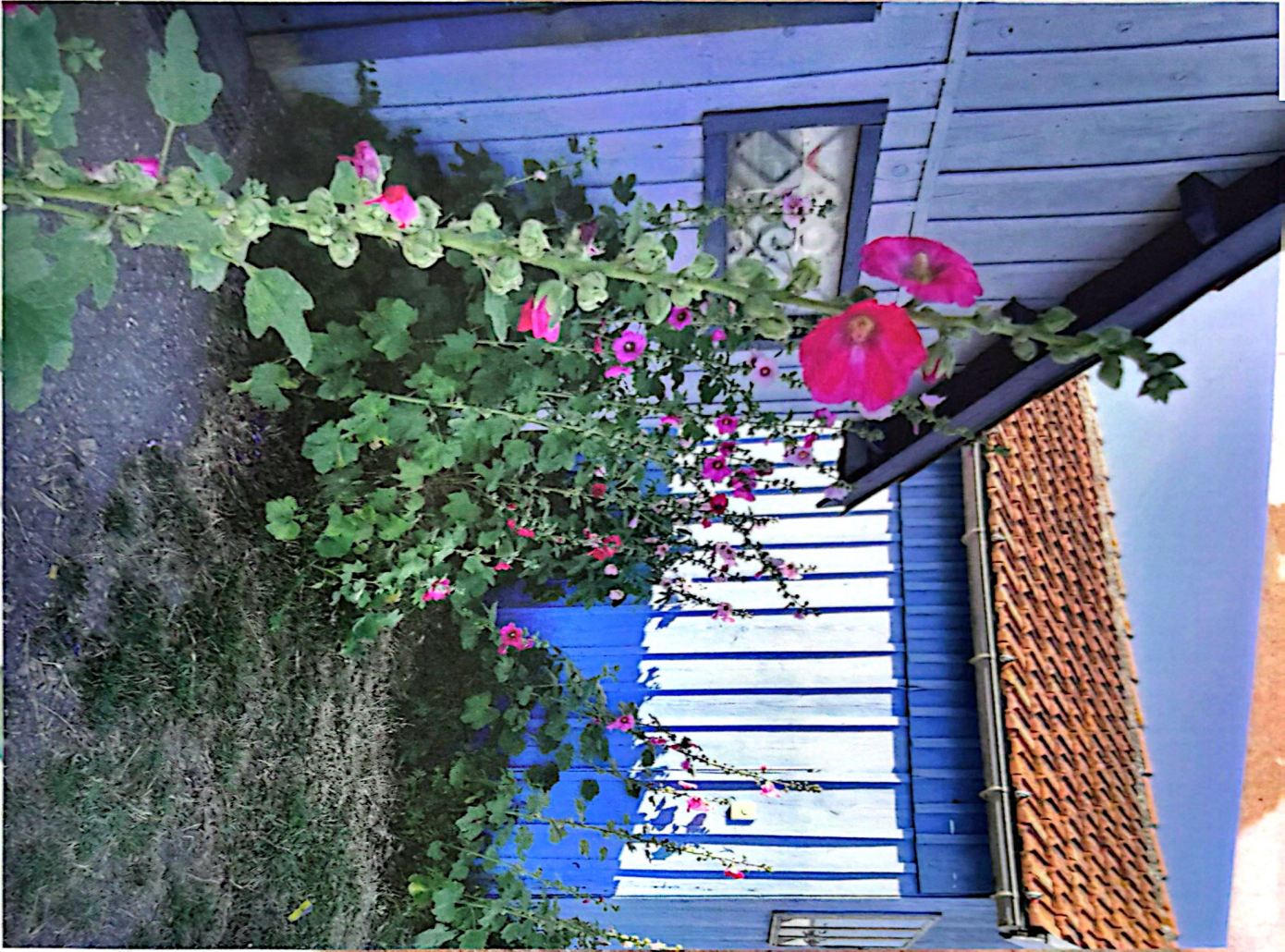

CERES DE SOJA AMB ARGILA VERDA, ESPIRULINA I ESPINACS

CERES DE SOJA AMB TERRA VERMELLA, POLS DE MAGRANA I HIBRISC

MALVA REIAL

He triat la malva reial per acabar les receptes perquè va ser a l'inici dels meus assajos per elaborar les meves pròpies tintes vegetals. Tot va començar amb la malva reial. És una planta salvatge, rústica i espontània.

Es coneix com a *rose trémière* a França i "rosa marinera" al Pallars Sobirà, un dels únics llocs de Catalunya on és endèmica i neix espontàniament pels marges, entre Ginestarre i Esterri de Cardós, la Vall d'Àneu i la Vall Ferrera. A les illes franceses de Ré i Oleron, a la Charente Maritime, prop de La Rochelle, es fa pràcticament a qualsevol cantonada i omple de color tots els camins i carrers.

És fàcil de sembrar i aconseguir que visqui; al meu jardí me n'hi neixen i creixen espontàniament a partir de les primeres llavors que vaig plantar després dels meus viatges a l'illa de Ré. És perenne i durant l'hivern queda reduïda a petites dimensions, per llavors, a l'estiu, treure unes tiges llargues i plenes de llavors i de flors. De colors indescriptibles, s'uneixen entre elles i creen noves tonalitats.

A més de tenir caràcter ornamental, les fulles, les tiges i els pètals són comestibles —tant crus com cuinats—, ja sigui en sopes i amanides. Conté una alta quantitat de mucíl·lags, com la malva silvestre.

Dels pètals se'n pot aconseguir un to rosat poc estable a la llum, que canvia en pintar-lo sobre el paper. Els millors pètals per a la tinta són els porpres i més foscos. La tinta es pot elaborar a partir de pètals frescos o bé secs. La malva reial és bohèmia i desimbolta, com les seves tiges llargues i poc ordenades, i així és com és també la seva tinta, que acoloreix gràcies a la maldivina continguda als pètals. També s'utilitza per tintar roba i llana. Finalment, dona nom a una de les cases més destacades de l'arquitecte Frank Lloyd Wright, la Hollyhok House (1919-1921), situada a Califòrnia i inspirada en la malva reial, la flor preferida de la seva propietària.

MALVA REIAL, JARDINS DE LLAGOSTERA

39. TINTA DE MALVA REIAL

INGREDIENTS

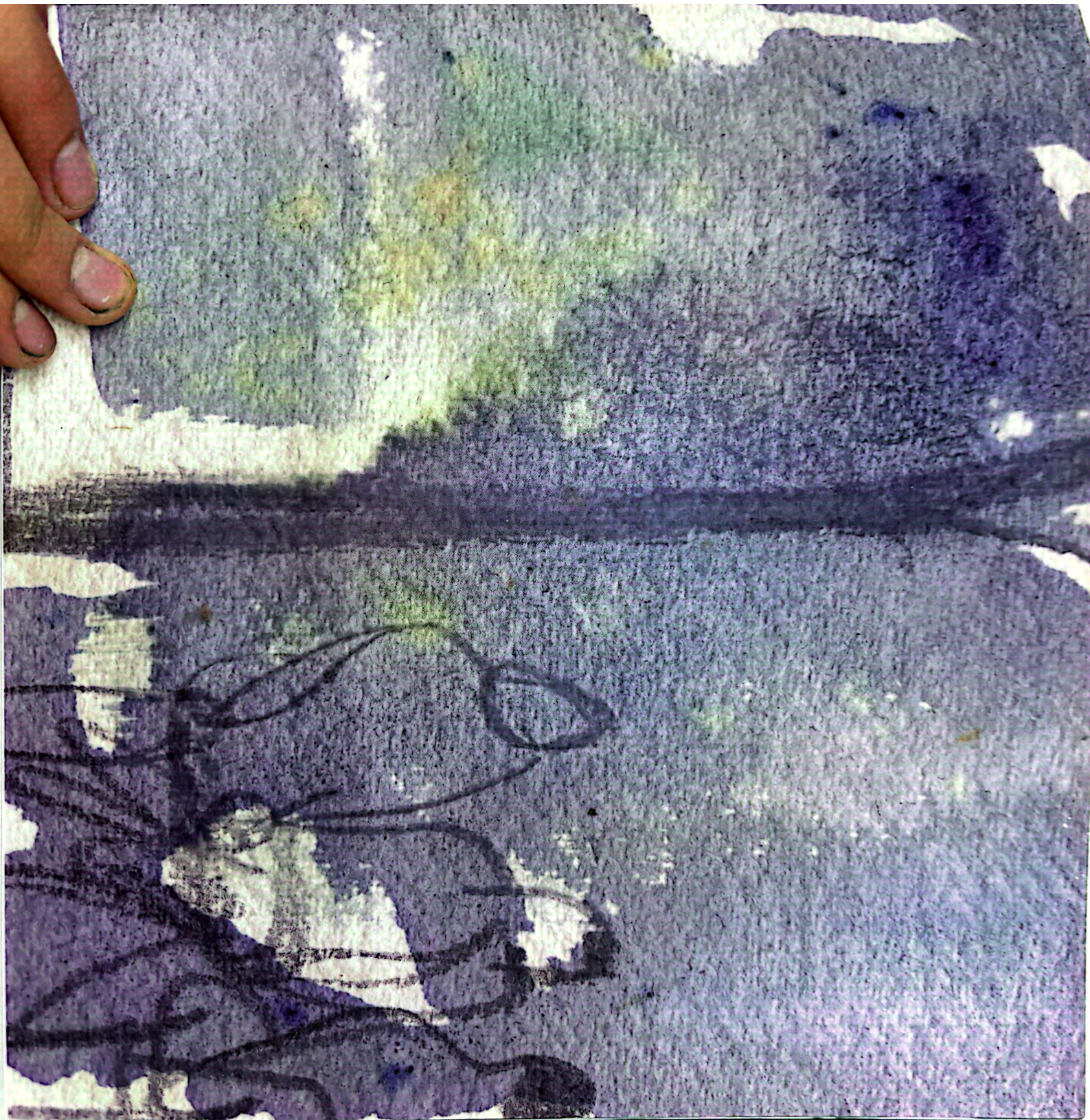
- Flors de malva reial de color porpra fosc
- 1/2 cullerada de goma aràbiga
- 3 gotes d'oli essencial de clau

És una recepta molt senzilla, que es fa infusionant les flors de malva reial. Aquesta recepta es pot preparar amb qualsevol flor d'estiu de tons porpres. Podeu canviar la malva reial per pètals de cosmos o dàlies.

Feu una infusió amb els pètals i deixeu-los reposar durant 24 h en un pot de vidre. Afegiu-hi la goma aràbiga i les gotes d'oli essencial com a conservant.

Els tons són inestables i van dels roses als violetes. Són tintes febles i rústiques com les flors d'on s'extreuen, però alhora són exquisides i oscil·lants, i aquesta n'és justament la màgia. Acabada de pintar, la tinta és rosada i agafa tons violetes i blaus quan s'asseca. Amb unes gotes de vinagre, pren colors turquesa.

ÍNDEX DE NOMS POPULARS / NOMS CIENTÍFICS

NOM POPULAR

Agrimònia, herba de Sant Guillem, serverola
Alvocat
Anís estrellat
Bledes de colors
Boixac de camp
Cebes morades
Col *kale*
Col llombarda
Coreopsis
Cúrcuma
Dent de lleó, pixallits
Esbarzer
Escopeta, raïm de moro, tinta
Escorça d'alzina
Espígol
Espinacs
Eucaliptus
Gavarró, gratacul, grataesques
Herba de Sant Joan, pericó, flor o herba de cop
Herba del pastell o herba de Sant Felip
Hibisc
Magrana
Malva
Malva reial
Milfulles

NOM CIENTÍFIC

Agrimonia eupatoria
Persea americana
Illicium verum
Beta vulgaris var. Cicla
Calendula arvensis
Allium cepa var. Morada
Brassica oleracea var. Sabellica L
Brassica oleracea var. capitata f rubra
Coreopsis tinctoria
Curcuma longa
Taraxacum officinalis
Rubus ulmifolius
Phytolaca americana
Quercus Ilex
Lavandula angustifolia
Spinacia oleracea
Eucalyptus
Rosa canina
Hipericum perforatum
Isatis tinctoria
Hibiscus Sp.
Punica granatum
Malva sylvestris
Alcea rosea
Achillea millefolium

ÍNDEX NOMS POPULARS / NOMS CIENTÍFICS

NOM POPULAR

Mimosa
Mizuna
Nabius
Noguerina (de noguer)
Nyàmera
Pastanaga salvatge
Pèsol bord
Pi (pinyes)
Plantatge de fulla estreta
Plantatge de fulla mitjana
Poliol
Pomer
Raves negres
Radicchio
Ravenell o ravenissa
Remolatxa
Romaní
Roure (agalles)
Epirulina
Suró, alzina surera (glans)
Xiprer
Orenga
Saüc
Boixac, pet de frare, gauget, galdiró, calèndula
Flor de nit, meravella de nit, santjoans
Aloc, agnocast, pebre bord

NOM CIENTÍFIC

Acacia dealbata
Brassica rapa subsp. *nipposinica*
Vaccinium myrtillus
Juglans regia
Helianthus tuberosus
Daucus carota
Lathyrus latifolius
Pinus sp.
Plantago lanceolata
Plantago media
Mentha pulegium
Malus sp.
Raphanus sativus var. *niger*
Cichorium intybus
Diplotaxis eruroides
Beta vulgaris
Rosmarinus officinalis
Quercus robur (*Vespa gallarites*)
Arthrospira sp.
Quercus suber
Cupressus sempervirens
Origanum vulgare
Sambucus nigra
Calendula officinalis
Mirabilis jalapa
Vitex agnus-castus

BIBLIOGRAFIA

BEHAN, Babs. *Plant-to-Print Dyes, Techniques and Projects*. London: Quadrille Publishing Ltd, 2018

BENAVENTE, Marisa i HERRERA, Pilar. *La gastronomia dels camins, més de cent receptes de cuina fetes amb plantes boscanes*. La Bisbal d'Empordà: Edicions Sidillà, 2017

BOOTH, Abigail. *A guide to natural dyes & the art of patchwork & stich*. UK: Kyle books, 2017

BOSCH, Carme i BOTA, Cristina. *Guia del recol·lector, remeis i usos de les nostres plantes i bolets*. Barcelona: Viena edicions, 2014

DESNOS, Rebecca. *Botanical colours at your fingertips*. UK: Rebecca Desnos, 2016

DESNOS, Rebecca. *Plants are magic, volume 2*. UK: Rebecca Desnos

DESNOS, Rebecca. *Plants are magic, volume 3*. UK: Rebecca Desnos

DESNOS, Rebecca. *Plant dye zine*. UK: Rebecca Desnos, 2020

DUMONT, Elisabeth. *Encres de plantes*. Paris: Ulmer, 2018

FLINT, India. *Eco colour, botanical dyes for beautiful textiles*. Australia: Murdoch books, 2008

GRIFFITHS, Carne. *The organic painter: learn to paint with tea, coffee, embroidery, flame and more*. USA: Quarry books, 2019

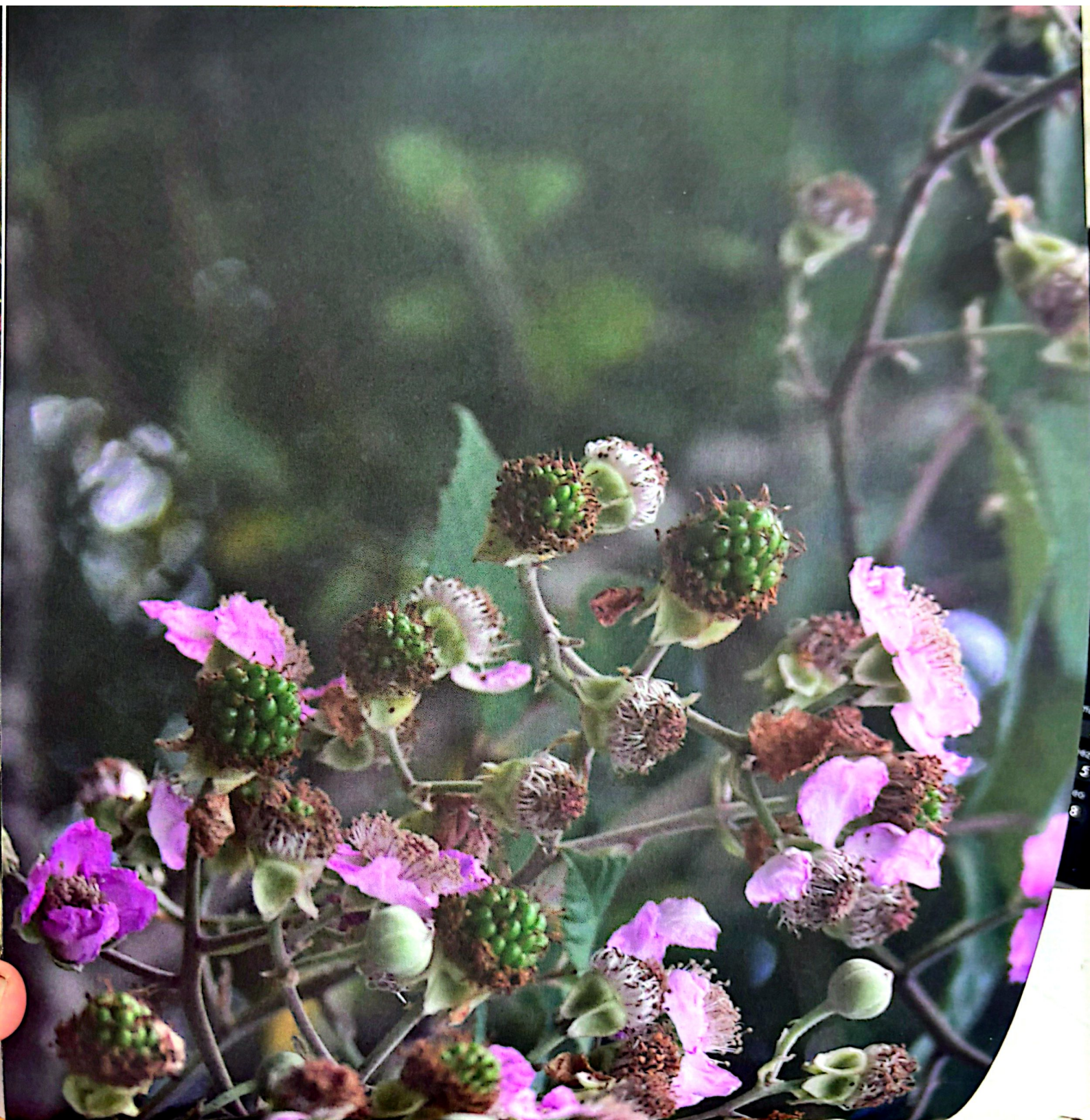
JAUNIN, Françoise. *Pierre Soulages: Outrenoir*. Lausanne: Editions La Bibliothèque des Arts, 2012

LOGAN, Jason. *Make ink, a forager's guide to natural inkmaking*. New York: Abrams the art of books, 2018

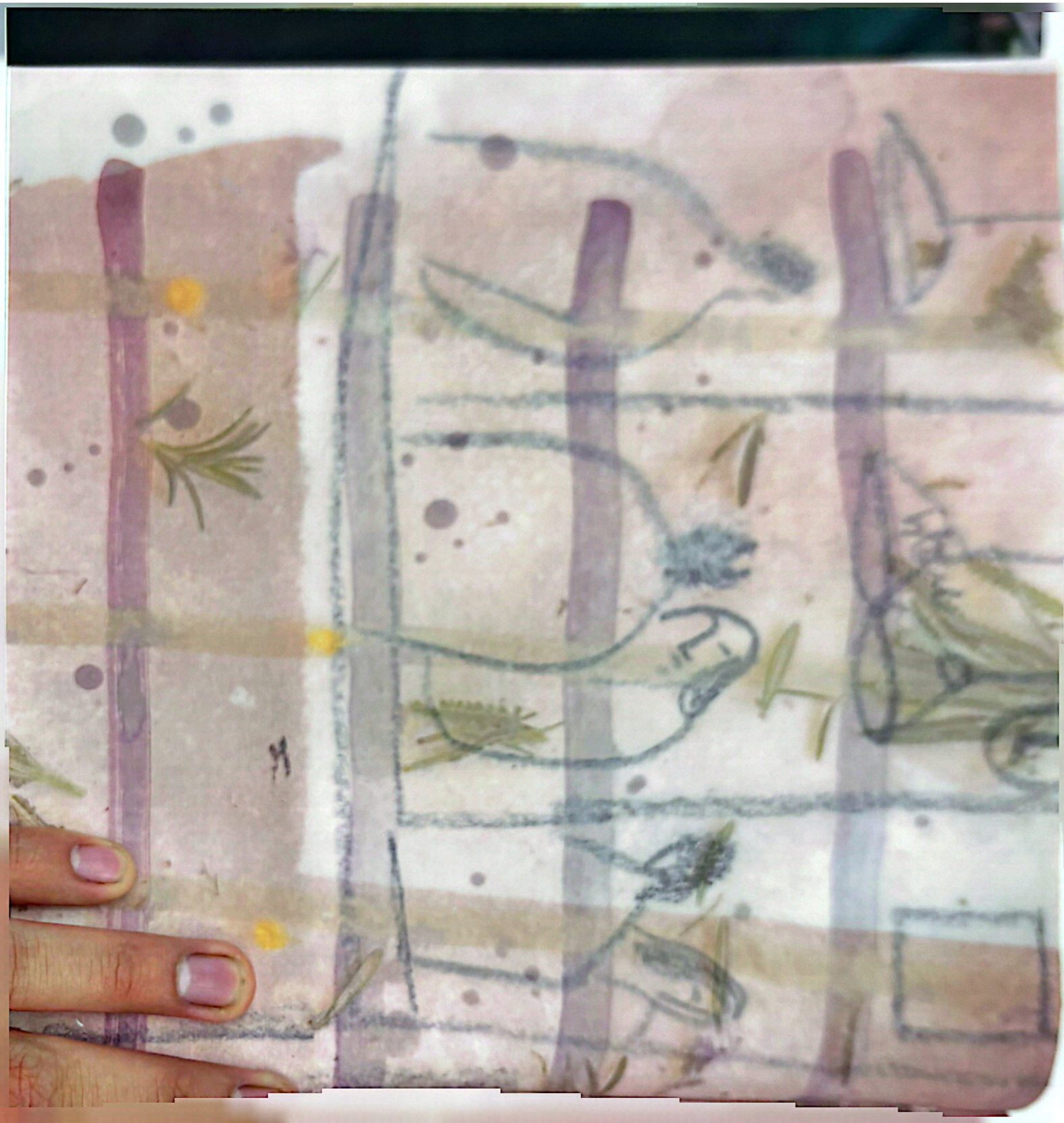
NEUMÜLLER, Kerstin; LUHANKO, Douglas. *Indigo, cultivate, dye, create*. London: Pavilion, 2018

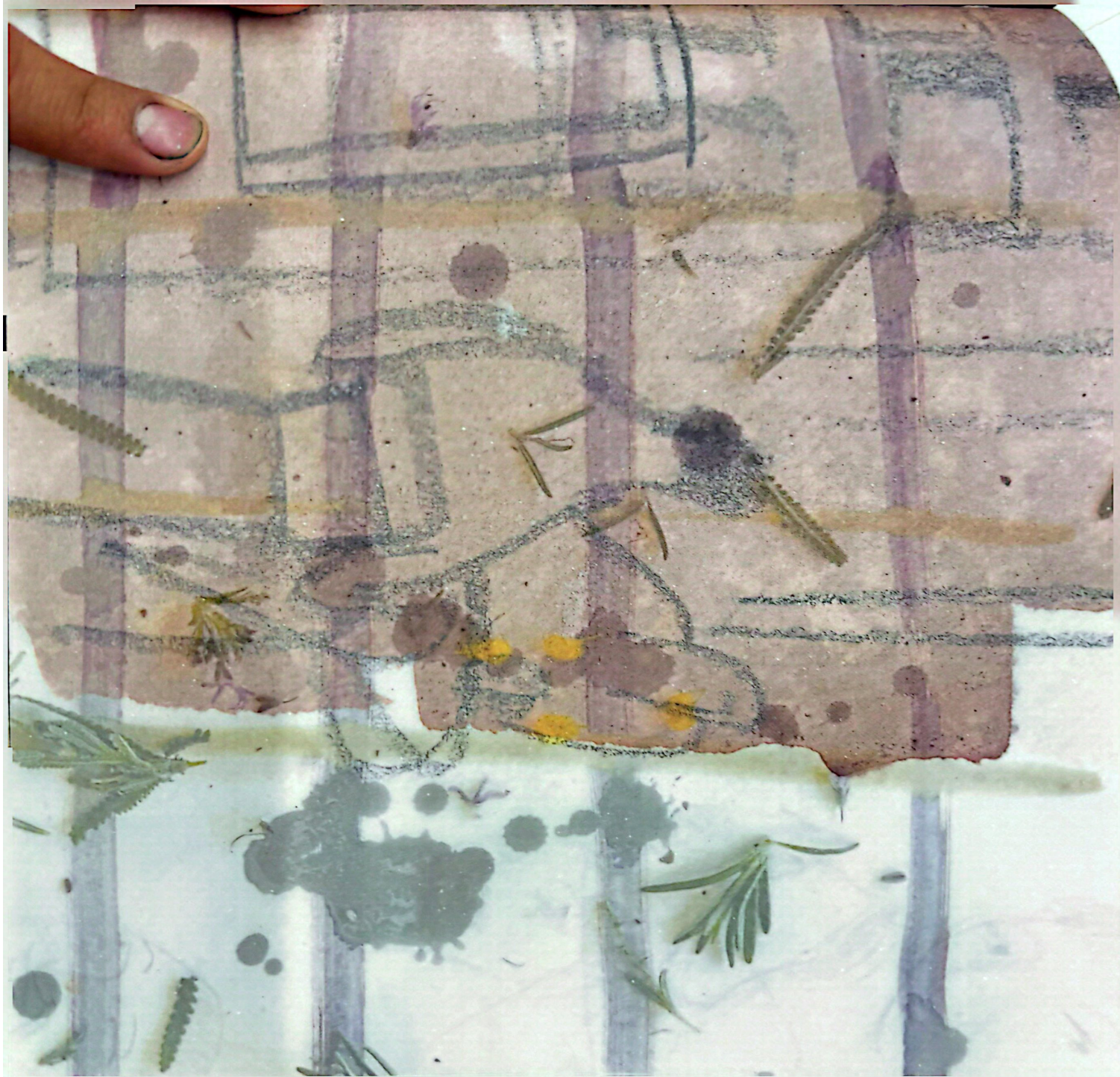
SOULAGES, Pierre. *Pierre Soulages (Paroles d'artiste)*. Lyon: Fage Editions, 2017

ESCOLA MUNICIPAL D'ART
01
TINTA VEGETAL
04/07/2022
66210 Art
20,00 €

Diputació Barcelona
Llibreria de la Diputació

Diputació de Girona